

KIURUVEDEN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2019

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

30.3.2020 § 54
15.6.2020 § 21

SISÄLLYSLUETTELO

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA	4
1. TOIMINTAKERTOMUS	6
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset	
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	7
1.2.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	7
1.2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
1.2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	9
1.2.4 Kaupungin henkilöstö	11
1.2.5 Ympäristötekijät	12
1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
1.2.8	
1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä	22
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	26
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	26
1.4.2 Toiminnan rahoitus	31
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	34
1.6 Kokonaistulot ja kokonaismenot	37
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	38
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	38
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	44
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	44
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	45
1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	45
1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	47
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely	51
1.8.1 Asiaa koskeva sääntely	51
1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely	51
1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	51
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	53
2.1 Seurantaa koskeva sääntely	53
2.2 Tavoitteiden toteutuminen	53
2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	91
2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	91
2.3.2 Tuloslaskelman toteutuminen	93
2.3.3 Investointiosan toteutuminen	95
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	102
3. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	104
3.1 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset	104
3.1.1 Vesi- ja viemärlaitos / kirjanpidollinen taseyksikkö	104
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	109
4.1 Kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot	108
4.2 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	123
4.3 Vesi- ja viemärlaitoksen liitetiedot	124

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Kertomusvuosi oli Kiuruveden kaupungin elinkeino- ja yritystoiminnassa toimelias. Kaupungin omat yrittäjät hankkivat kaupungin taajamasta kiinteistöjä omistukseensa ja aloittivat niiden määrätietoisesti kehittämisen. Elonkulmaan siirtyi useita Kiuruvedellä jo toimivia yrityksiä. Toinen pitkään lähes tyhjiällä ollut valtion entinen virastotalo sai niin ikään uuden omistajan ja jo loppuvuonna käynnistyivät kiinteistön muutostyöt. Kiinteistössä aloitti uusi ravintolayritys ja muun kiinteistön muutostyöt senioriasunnoiksi käynnistyivät kertomusvuoden puolella.

Aiemmin elokuun alussa avasi Yhtylässä ovensa uusi musiikkipainotteinen Pilke – päiväkotitempo. Pilke-päiväkodit Oy:n investointi kaupunkiin tuli tarpeeseen kun päivähoitoon kysyntään ei pystytty enää kaupungin oman palvelutuotannon avulla vastaamaan. Teollisuustilojen kysyntä on ollut hyvällä tasolla eikä tyhjiä teollisuustiloja juuri kertomusvuoden lopussa ole. Uusien yritysten perustaminen on ollut aikaisempien vuosien tasoa. Biokaasuun liittyvä hanke on valmisteilla; kertomusvuonna kaupungin rooli on ollut selvittää maatiloiden biomassojen ja kertyvien lietteiden määriä maailoilta. Lisäksi on kartoitettu mahdollisia sijoituspaikkoja tuotantolaitokselle.

Valitettavasti yritystoiminnan toimeliaisuus ei heijastunut suoraan kaupungin talouteen. Kertomusvuosi painui enimmäkseen kaupungista itsestään johtumattomista syistä 3,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Suurimmat syyt alijäämän muodostumiseen olivat SOTE kuntayhtymän maksuosuuden noin 2,0 milj. euron ylitys ja verotulokertymän jääminen noin 1,0 milj. euroa alle budjetoidun. Verotulojen kertymän taustalla ovat verokortti uudistus ja tulosrekisterin käyttöönotto. Verokertymä oli budjetoitu Kuntaliiton ennusteiden mukaisesti. Verotuloja kertyi kuitenkin enemmän kuin vuonna 2018.

Kaupungin omat menot pysyivät kiitettävän hyvin budjetissaan. Henkilöstömenot, jotka ovat sote -menojen jälkeen suurin menokohta, jäivät 260.000 euroa alle budjetoidun. Yleispalvelukeskus, opetus- ja sivistyspalvelukeskus sekä tekninen palvelukeskus pysyivät budjeteissaan. Toimintatuotot ylittivät budjetoidun 217.000 eurolla.

Käyttötalouden menoylitysten ja tuloalitusten seurauksena myös vuosikate heikkeni tuntuvasti budjetoidusta, jonka seurauksena kaupunki joutui rahoittamaan investointejaan lainarahoitukselle. Uutta lainaa otettiin kertomusvuoden aikana 2,7 miljoonaa euroa.

Vuoden 2019 suurin yksittäinen investointi oli palvelukeskus Virranrannan sisätilojen korjaus. Työmaa jatkuu vielä kuluvan vuoden ajan. Investointi on yhteensä noin 1,8 miljoonaa euroa, johon on saatu ARA:lta noin 700.000 euron avustuspäätös. Uimahallin vesikatto uusittiin huopakatteeksi, urakan kustannukset olivat noin 140.000 euroa.

Kertomusvuoden alussa kaupunginhallitus asetti talouden tasapainotusryhmän. Alaryhmiksi asetettiin henkilöstöryhmä ja taajaman koulujen investointiohjelmaa tarkasteleva työryhmä. Loppuvuodesta talouden tasapainottamiseen otettiin kilpailutuksen kautta mukaan Perlacon Oy, jonka kanssa sopeutustoimia jatketaan. Tavoite on vaatava, kertynyt alijäämä tulee määräajassa kuroa umpeen niin kustannuksilla kuin toimintoja karsimalla ja tulokertymää parantamalla. Kaupungin tuloveroprosenttia valtuusto päätti nostaa 1,00 % vuodelle 2020; veroprosentti on nyt 21,75. Sopeuttamistoimet tulevat tarkoittamaan puuttumista palveluluihin, kustannusten tasainen karsinta palvelukeskuksilta ei riitä. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toimintoihin ja palveluihin on myös puututtava Perlacon Oy:n laatiman pohjaesityksen mukaan.

Kiuruveden kaupunki ei ole ongelmiensa kanssa yksin. Yli sata kuntaa teki vuodelta 2019 alijäämäisen tilinpäätöksen. Väestömme ikääntyminen ja negatiivinen muuttotase tuovat vaikeuskerrointa sopeuttamistoimiin lisää.

Jarmo Muinieka

kaupunginjohtaja

PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA

Yleistä

Kiuruveden kunta on perustettu vuonna 1873. Kiuruvesi muuttui kaupungiksi vuoden 1993 alussa. Kaupungin kokonaispinta-ala on 1 423 km², josta vesistöjen osuus on 6,7 %. Kaupungin halki kulkee valtatie 27, jota myöten on sekä 4- että 5-tielle matkaa noin 30 km. Kiuruveden halki kulkee Iisalmi-Ylivieska rautatie. Lähin reittiliikennekenttä on Kuopion lentoasema Rissala. Kiuruvesi kuuluu Ylä-Savon seutukuntaan. EU:n ohjelmakaudella vuosina 2014 – 2020 Kiuruvesi kuuluu Kestävää kasvua ja työtä 2014- 2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaan sekä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan

Väestörakenne ja väestökehitys sekä muuttoliike

Vuoden 2019 alussa Kiuruvedellä oli asukkaita 8.153 ja tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuoden lopussa 7.998, joten väestö väheni kertomusvuonna 155 hengellä. Ennakkotietojen mukaan elävänä syntyneitä oli 52 ja kuolleita 138 eli nettomuutos tältä osin oli -86. Pohjois-Savon kuntien välinen nettomuutto oli -79 henkilöä. Nettomaahanmuutto oli 12 henkilöä. Asukkaita oli 6,0 henkilöä/maa-km² ja taajamissa väestöstä asui noin puolet.

Seuraavassa taulukossa on Ylä-Savon kuntien väestömuutosten ennakkotiedot tammi-joulukuussa 2019 (Lähde: Tilastokeskus, Pohjois-Savon liitto):

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Syntyneiden enemmyys	Kuntien välinen netto- muutto	Netto- maahan- muutto	Kokonais- muutos tammi- jouluk. 2019	Vertailu- tietona tammi- jouluk. 2018	Ennako- väkiluku 31.12.2019
Iisalmi	147	230	-83	-53	31	-105	-167	21 367
Kiuruvesi	52	138	-86	-79	12	-155	-130	7 998
Keitele	10	24	-14	-25	-2	-42	-65	2 202
Lapinlahti	67	145	-78	-53	1	-134	-75	9 483
Pielavesi	28	77	-49	-63	6	-106	-126	4 392
Sonkajärvi	17	64	-47	-24	-1	-72	-108	3 895
Vieremä	14	55	-41	-58	4	-97	-8	3 579
YHTEENSÄ	335	733	-398	-355	51	-711	-679	52 916

Väestön ikärakenne oli vuoden 2019 lopussa Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan seuraava:

	0-14 v	15 -64 v	65 –v
	%	%	%
Kiuruvesi	14,4	55,3	30,3
Ylä-Savo	14,6	56,5	28,9
Pohjois-Savo	14,6	60,2	25,2
Koko maa	15,8	62,0	22,3

Työvoima, työllisyys, työpaikkarakenne ja pendelöinti

Tilastokeskuksen ennakkotilaston mukaan vuoden 2018 lopussa Kiuruveden väestöstä, joka oli 8.153 henkeä, oli työvoimaa 3.354 henkeä (41,1 %) ja työvoiman ulkopuolella siten 4.799 henkeä (58,9 %). Työvoiman suhteellinen osuus koko väestöstä on ollut vuodesta 1990 lähtien keskimäärin 40 %, vaikka työvoiman kokonaismäärä on vähentynyt noin 1.400 hengellä.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tilastokatsauksen mukaan työvoimaa Kiuruvedellä oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 3.480 henkeä. Työttömiä oli 11,2 % työvoimasta eli yhteensä 390 henkeä ja heistä alle 25-vuotiaita 56. Edellisen vuoden lopussa työttömiä oli 12,1 %.

Kaupungin elinkeinorakenne oli 31.12.2017 seuraava: Alkutuotanto 26,0 %, jalostus 7,6 %, palvelut 64,5 % ja toimiala tuntematon 1,9 %. Työpaikkoja oli yhteensä 2.585.

Vuonna 2017 työpaikkaomavaraisuus oli 85,8 % ja nettopendelöinti -427. Pendelöinnillä (sukkuloinnilla) tarkoitetaan työssäkäyntiä oman asuinalueen ulkopuolella. Nettopendelöinnillä tarkoitetaan alueen ulkopuolella työssäkävien ja alueelle muualta töihin tulevien henkilöiden välistä erotusta. Positiivinen nettopendelöintiluku tarkoittaa, että alueelle tulevien työllisten määrä on suurempi kuin alueelta sen ulkopuolella työssäkävien määrä. Vuoden 2018 tilastot valmistuvat syksyllä 2020.

Viimeisimmät työssäkäyntiliikennettä kuvaavat tiedot ovat käytettävissä vuodelta 2017. Työssäkäyntiliikenne suuntautui pääasiassa lähialueelle Iisalmeen ja Vieremälle. Iisalmissa kävi töissä 349 henkeä ja Iisalimesta Kiuruvedellä 158 henkeä, joten nettopendelöinti oli Iisalmen osalta -191. Vieremällä kävi töissä 197 henkeä ja Vieremältä Kiuruvedellä 34 henkeä, joten nettopendelöinti oli Vieremän osalta -163.

Nettopendelöinnin kehitys vuosina 2000 – 2017 (Lähde: Pohjois-Savon liitto):

Työssäkäynti	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kiuruvedelle	241	339	404	392	399	425	436	403	368	413
Kiuruvedeltä	502	645	673	728	735	713	744	722	784	840
Nettopendelöinti	-261	-306	-269	-336	-336	-288	-308	-319	-416	-427

Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde osoittaa sen, kuinka paljon lapsia ja vanhuksia on 100 työikäistä kohti (alle 15 -vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15 -64 -vuotiaiden määrään).

Kaupungin väestöllinen huoltosuhde oli 2000-luvun alussa 64,2. Vuonna 2018 väestöllinen huoltosuhde oli 78,4 ja tulee jatkossa edelleen heikkenemään.

Kaupungin väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2000-luvulla:

Vuosi	Ikäryhmä	Ikäryhmä	Ikäryhmä	Asukkaita	Väestöllinen
	0-14 v	15–64 v	65 v -	Yhteensä	huoltosuhde
2000	1 837	6 310	2 211	10 358	64,2
2005	1 670	5 874	2 201	9 745	65,9
2010	1 423	5 574	2 160	9 157	64,3
2015	1 295	4 984	2 321	8 600	72,6
2016	1 256	4 832	2 356	8 444	74,8
2017	1 213	4 705	2 365	8 283	76,0
2018	1 183	4 569	2 401	8 153	78,4

Vuonna 2018 koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 60,8, Pohjois-Savon maakunnan 64,9 ja Ylä-Savon seutukunnan 75,1.

Taloudellinen huoltosuhde

Alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta kuvaa muun muassa taloudellinen huoltosuhde, joka ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työssäkäyvää kohti. Työvoiman ulkopuolisiksi lasketaan 0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat. Kiuruvedellä huoltosuhde on korkeampi kuin Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa keskimäärin. Kaupungin taloudellisen huoltosuhteen kehitys 2000-luvulla:

Tilanne 31.12.	Kiuruvesi	Ylä-Savo	Pohjois-Savo	Koko maa
2000	204	190	166	132
2010	186	166	152	131
2011	183	160	148	129
2015	191	176	160	143
2016	184	171	157	142
2017	175	166	152	137
2018 ennakkotieto	179	167	150	134

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 113 §). Toiminta-kertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöistä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1a §). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 115 §). Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

Kirjanpitolain 3 a luvun mukaan toimintakertomuksessa annetaan lisäksi tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimenperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa sekä selostus siitä, miten kirjanpitovelvollinen hallitsee näitä riskejä. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi (KPL 3a:2 §).

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä sovelletaan kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä (KuntaL 112 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5 §). Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 112 §). Myös konsernitilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 114 §).

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

	Kaupunginvaltuusto	Kaupunginhallitus
KESK	17	6
VAS	7	2
KOK	6	2
PS	2	0
KD	1	0
Yhteensä	33	10

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat ja jäsenet ajalla vuonna 2019:

Puheenjohtaja Kari Saastamoinen, KESK

I varapuheenjohtaja Rauno Pikkarainen, VAS

II varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen, KESK, 1.1.2019 – 31.5.2019 ja Tommi Tikka, KESK, 1.6 – 31.12.2019

Ahponen Pentti	VAS
Grönfors Maritta	KD
Heikkinen Hannakaisa	KESK
Huttunen Kaisa	KESK
Huttunen Kauko	PS
Hyytiäinen Pasi	KESK
Juntunen Risto	KESK
Kastari Tuija	KOK
Kemppainen Mikko	KESK
Kilvensalmi Ahti	KOK
Kokkonen Mira	KESK
Kyllönen Eero	KESK
Kärkkäinen Marja-Leena	VAS
Lappalainen Sari	KOK
Lapveteläinen Minna	KESK
Nieminen Juha	KESK
Niskanen Seppo	KESK
Partanen Raimo	KOK
Peltola Janne	KOK
Pesonen Tuomo	VAS
Piippo Sami	VAS
Piippo Sirpa	VAS
Pikkarainen Rauno	VAS
Remes Mikko	KESK
Saastamoinen Kari	KESK
Tapaninen Juha	PS
Tenhunen Kirsi	VAS
Tikka Tommi	KESK
Tikka Tuomo	KESK
Tikkanen Arto	KOK
Tikkanen Emmi	KESK
Tikkanen Heli	KESK
Toivanen Sisko	KESK

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat ja jäsenet vuonna 2019:

Puheenjohtaja Mira Kokkonen, KESK
I varapuheenjohtaja Janne Peltola, KOK

Ahponen Pentti	VAS
Hyytiäinen Pasi	KESK, 1.1 – 31.5.2019
Kyllönen Eero	KESK, 1.6 – 31.12.2019
Juntunen Risto	KESK
Kokkonen Mira	KESK
Partanen Raimo	KOK
Peltola Janne	KOK
Tenhunen Kirsi	VAS
Tikka Tommi	KESK, 1.1 -31.5.2019
Tikka Tuomo	KESK, 1.6 – 31.12.2019
Tikkanen Emmi	KESK
Toivanen Sisko	KESK

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Jarmo Muiniekkä.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston sihteerinä toimi hallintojohtaja Anne Koljonen.

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan kaikki kaupungin toimielinten jäsenet ovat tilivelvollisia, kaupunginvaltuutettuja lukuun ottamatta. Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat muun muassa toimielimen esittelijät ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavat viranhaltijat.

1.2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys vuonna 2019, VM 5.2.2020

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviotietojen mukaan kuntatalouden yhteenlaskettu toimintakate heikkeni 4,6 % edellisvuoteen verrattuna eli noin 400 milj. euroa. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia eikä nettoinvestointeja. Kuntatalouden vuosikatteen heikkeneminen johtui ennen kaikkea kuntien vuosikatteen heikkenemistä.

Koko kuntatalouden tilikauden tulos oli tilinpäätöstietojen perusteella noin 205 milj. euroa negatiivinen, kun vuonna 2018 vastaava luku oli noin 120 milj. euroa.

Kuntatalouden nettoinvestoinnit kasvoivat noin 300 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna. Investointien kasvua selittää ennen kaikkea kuntayhtymien investointien kasvu.

Vuonna 2019 kuntien verotulojen kehitys oli poikkeuksellista, kun kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa. Näistä seikoista johtuen arviolta noin 250 miljoonaa euroa kunnallisveroja siirtyy tilitettäväksi vuonna 2020. Vuoteen 2018 verrattuna sekä verotulojen että valtionosuuksien määrä kuitenkin hieman kasvoi.

Tilinpäätösarvioiden perusteella kuntien talous heikkeni vuonna 2019 edellisvuoden tavoin: kuntien rahoituksen riittävyys heikkeni, lainakanta kääntyi kasvuun ja toimintakate heikkeni.

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvoi voimakkaasti. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 56 vuonna 2019, kun vuonna 2018 niitä oli 43 ja vuonna 2017 vain 4.

Kuntatalous Ylä-Savo

Seuraavassa taulukossa vertaillaan kuntien ja kuntakonsernien lainakantaa ja kertynyttä yli-/alijäämää euroa/asukas vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan:

euroa/asukas	Lainakanta		Kertynyt ylijäämä+ / alijäämä-	
	Kunta	Kuntakonserni	Kunta	Kuntakonserni
Koko maa	3 039	6 540	2 061	2 297
Pohjois-Savo	2 972	7 209	683	443
Ylä-Savo	2 045	5 969	347	840
Kiuruvesi	3 709	6 909	-17	109
Iisalmi	2 870	5 083	520	1 679
Sonkajärvi	2 658	5 645	737	372
Vieremä	2 252	8 820	1 399	2 582

Lähde: Tilastokeskus, Kuntaliitto

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku laski -1.146 henkeä vuonna 2019 (vuosi sitten -1.051 henkeä). Väkiluku laski kaikissa Pohjois-Savon kunnissa lukuun ottamatta Kuopiota.

Pohjois-Savon väkiluvun lasku perustuu erityisesti negatiiviseen luonnolliseen väestönkehitykseen. Kuolleita oli koko maakunnassa 1.070 henkeä syntyneitä enemmän (vuosi sitten 918). Syntyneiden määrä laski Pohjois-Savossa vuoden takaisesta -9 %, kun koko maassa laskua oli -4 %. Negatiivisen luonnollisen väestönkehityksen ohella Pohjois-Savon väkilukua laskee kasvanut maan sisäinen muuttotappio. Ylä-Savon väkiluku laski -711 henkeä (vuosi sitten -680). Ylä-Savossa syntyi 335 lasta (vuosi sitten 402) ja kuolleita oli 398 syntyneitä enemmän (vuosi sitten 346).

1.2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:lle myönnettiin lainaa

Kaupunginhallitus myönsi 18.3.2019 § 54 Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:lle 0,8 milj. euron lyhytaikaisen lainan enintään 15.12.2019 saakka. Yhtiön hallitus päätti esittää Kiuruveden kaupungille, että lyhytaikaista lainaa jatketaan 31.12.2020 saakka. Kaupunginvaltuusto päätti 11.11.2019 § 48 muuttaa kaupunginhallituksen 18.3.2019 § 54 myöntämän 0,8 milj. euron lyhytaikaisen lainan pitkäaikaiseksi lainaksi. Velkakirjan ehtojen mukaan laina maksetaan takaisin yhdessä erässä 31.12.2022.

Savon Eläinsairaala Oy:lle myönnettiin pääomalainaa

Kaupunginvaltuusto myönsi 17.6.2019 § 31 Savon Eläinsairaala Oy:lle 20.000 euron pääomalainan. Aikaisemmin valtuusto oli myöntänyt yhtiölle 30.000 euron pääomalainan vuonna 2015 ja 10.000 euron pääomalainan vuonna 2018.

Verotus- ja valtionosuusjärjestelmässä muutoksia

Valtakunnallinen verokorttiuudistus ja tuloverorekisterin käyttöönotto aiheuttivat osaksi sen, että verotulot toteutuivat noin 1.053.500 euroa alle alkuperäisen talousarvion ja noin 353.500 euroa alle muutetun talousarvion. Verotulojen toteutumiseen vaikutti lisäksi se, että tulovero oli arvioitu liian suureksi, vaikka arvio perustuikin Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

Hallitus päätti syksyllä budjettiriihen yhteydessä aikaistaa kunnille maksettava kertaluonteinen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäys vuodelta 2020 vuodelle 2019. Kiuruveden kertaluonteinen osuus oli noin 350.000 euroa. Tämän ja muiden muutosten johdosta valtionosuudet toteutuivat noin 451.800 euroa yli alkuperäisen talousarvion ja noin 21.800 euroa yli muutetun talousarvion.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuuden ylitys oli suuri

Kiuruveden kaupungin sote maksuosuus ylitti noin 2,0 milj. euroa alkuperäisen talousarvion. SOTE kuntayhtymän oman toiminnan osuus oli noin 1,6 milj. euroa ja ostetun erikoissairaanhoidon osuus oli noin 0,4 milj. euroa. Sote maksuosuus ylitti noin 0,3 milj. euroa muutetun talousarvion.

Sote maksuosuus on lähes joka vuosi ylittynyt yli miljoona euroa. Vuoden 2019 ylitys on suurin. Sote kuntayhtymän maksuosuuden toteutuminen vuosina 2011 – 2019:

TP Vuosi	Maksuosuus (euroa)	Ylitys alkuperäiseen talousarvioon verrattuna (euroa)
2019	35 282 415	1 992 415
2018	34 061 065	1 301 065
2017	33 799 621	59 621
2016	33 886 988	975 988
2015	33 820 002	1 020 002
2014	33 599 999	1 299 999
2013	32 526 343	1 526 323
2012	31 112 278	1 312 278
2011	30 010 986	910 986

Taseeseen on kirjattu pakollisiin varauksiin 173.400 euroa, joka koostuu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (Kys) alijäämän kattamisesta.

Kaupunginhallituksen nimeämän talouden tasapainotustyöryhmän toiminta

Kaupunginhallitus päätti 21.1.2019 § 7, että kaupungin talouden tasapainotusta varten laaditaan ohjelma vuosille 2019 – 2021. Lisäksi kaupunginhallitus nimesi talouden tasapainotusohjelman laatimista varten työryhmän, jonka työn pohjalta valmistui väliraportti syyskuussa. Työryhmä päätti käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa ja vuoden 2020 alusta lukien käynnistyi yhteistyö Perlacon Oy:n kanssa. Tämän työn alkuvaiheessa todettiin, että kaupungin talouden sopeutustarve on 2,5 – 3,0 milj. euroa. Syyskuussa kaupunginhallitus perusti seuraavat alaryhmät: tehtävien organisointi ja henkilöstösuunnitelman laatiminen sekä taajaman kouluja koskevan yleissuunnitelman laatiminen.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvouden talousarvioon, joita kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt:

Valtuustoon nähden sitovien määrärahojen poikkeamat ovat seuraavassa taulukossa (yli 5.000 euroa):

(euroa, ulkoiset ja sisäiset)	Tulojen alitukset	Menojen ylitykset
Käyttötalous		
Yleishallinto	5.516	
Ruokahuolto	50.119	
Maataloushallinto	23.109	
Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto		284.199
Varhaiskasvatus		58.985
Peruskoulutus		108.069
Sivistyspalvelut	27.923	
Vapaa-aikapalvelut	15.199	
Rakennusvalvonta	14.027	
Tiet ja alueet		173.478

Investointiosan toteutuminen yhteensä	TA+ muutokset 2019	TP 2019
Menot	3.600.961	3.301.711
Tulot	360.109	332.660
Netto	3.240.852	2.969.051

1.2.4 Kaupungin henkilöstö

Henkilöstömäärä 31.12 vuosina 2012 -2019

	Vakinaiset (kokoaika)	Vakinaiset (osa-aika)	Sijaiset	Määräaikaiset (ml. oppisop.)	Työllistetyt	YHT.
2019	249	35	16	75	3	378
2018	247	40	18	67	3	375
2017	243	50	22	64	7	386
2016	249	44	13	66	1	373
2015	257	42	20	27	4	350
2014	255	45	23	23	16	362
2013	262	45	22	38	7	374
2012	262	39	30	41	17	389

Henkilöstömäärä palvelukeskuksittain 31.12 vuosina 2009 -2019

	Yleis-palvelu-keskus	Projektit	Opetus- ja sivistys-palvelukeskus	Tekninen palvelu-keskus	YHTEENSÄ
2019	58		270	50	378
2018	58		265	52	375
2017	60		267	59	386
2016	56		265	52	373
2015	56		238	52	346
2014	58	1	239	48	346
2013	64	1	245	57	367
2012	64	2	247	59	372

Henkilöstön ikärakenne

Kiuruveden kaupungin henkilöstön keski-ikä oli vuoden 2019 lopussa 49,2 vuotta. Vuonna 2018 Kiuruveden kaupungin henkilöstön keski-ikä oli 48,7 vuotta ja kunta-alalla keskimäärin 45,7 vuotta.

Henkilöstön ikärakenne 31.12.2019 (henkilöiden lukumäärä):

	15 -29 v	30 -39 v	40 -49 v	50 -59 v	60 v-
2019	16	69	79	138	76
2018	19	66	75	147	68
2017	18	64	95	145	64
2016	22	61	94	145	51
2015	33	47	86	150	34
2014	30	53	92	148	39
2013	34	59	102	142	37
2012	33	63	120	139	34

Sairauspoissaolopäivät

Sairauspoissaoloja oli vuoden 2019 aikana 8,8 työpäivää henkilöä kohti (edellisenä vuonna 10,6 työpäivää henkilöä kohti).

Työterveyshuolto

Kaupungin henkilöstön työterveyspalvelut tuotti Suomen Terveystalo Oy. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat noin 103.800 euroa, josta luokan I (ennaltaehkäisevä) osuus oli noin 53.700 euroa ja luokan II (sairaanhoidon) osuus oli noin 50.100 euroa. Kela korvaa kustannuksista noin puolet. Vuonna 2018 työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat noin 106.000 euroa.

Henkilöstömenot

Vuoden 2019 henkilöstökulut olivat yhteensä noin 15,2 milj. euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus oli noin 11,6 milj. euroa ja henkilösivukulujen osuus oli noin 3,6 milj. euroa.

Laajemmin kaupungin henkilöstöasioita esitellään erillisessä henkilöstöraportissa.

1.2.6 Ympäristöasiat

Jätevesien käsittely

Jätevedenpuhdistamon 1. vaiheen saneeraus (lietteenkäsittely) valmistui heinäkuussa 2015. Saneerauksen toinen vaihe, jätevedenkäsittelyn uudistaminen ja rakennustekniset muutokset, on ympäristöluvan mukaisesti tehtävä ja otettava käyttöön 31.12.2021 mennessä (lupaehto nro 7) Toisen vaiheen saneeraus sisältää uuden jälkiselkeysaltan, jälkidesinfioinnin ja valmiuden ammoniumtyypen poistoon. Puhdistamon pääprosessi muuttuu kaksilinjaiseksi, mikä parantaa toimintavarmuutta. Vanha prosessirakennus ja altaat saneerataan perusteellisesti. Nykyisten betonialtaiden päällä oleva rakennus peruskorjataan ja varustetaan tehokkaalla LVI-järjestelmällä. Valvomo- ja sosiaalitytöt sijoitetaan erilliseen rakennukseen puhdistamon viereen, myös sähkö- ja automaatiojärjestelmä ja koneisto saneerataan. Investointikustannukset olivat vuonna 2012 laaditun kehittämissuunnitelman mukaan noin 3 milj. euroa. Tämä kustannusarvio, joka sisältää nykyisen purkuputken läheisen vesistöalueen kunnostuksen, oli likipitään yhtäläinen myös 31.8.2018 valmistuneen yleissuunnitelman mukaan. Yleissuunnitelma toimi toisen saneerausvaiheen toteutussuunnittelun perustana.

Toteutussuunnittelu käynnistettiin helmikuussa 2019 ja se valmistui tammikuussa 2020. Toteuttamissuunnitelman valmistuttua arvio investoinnin suuruudesta tarkentui. Arvio jätevedenpuhdistamon saneerauksen investointikustannuksesta kasvoi merkittävästi kehittämis- ja yleissuunnitelman mukaisista kustannuksista. Saneerauksen kustannusarviota kasvattivat esimerkiksi toteutussuunnitelman yhteydessä havaittu pohjarakentamisen suhteen haasteellinen maaperä. Kustannustasoon voi vaikuttaa myös se, että parin viime vuoden aikana potentiaalisia urakoitsijoita tämän kokoluokan hankkeisiin on pudonnut pois tai he ovat lopettaneet vesilaitoskohteiden rakentamisen, joka voi aiheuttaa kustannustason nousua.

Ympäristöluvan lupaehdon nro 9 mukaisesti on Kiuruveden kaupunki hakenut ympäristölupaa Kiuruveden Kuorevirran jätevedenpuhdistamon toiminnalle sekä puhdistettujen jätevesien johtamiseen Kiuruvesi-järveen. Kyseessä on ympäristöluvan lupaehtojen tarkistamista koskeva hakemus, johon sisältyy ympäristöluvan muuttamista (prosessitekniset muutokset) ja vesilain (puhdistetun jäteveden johtaminen vesistöön) mukaista lupaa koskeva hakemus. Hakemus on jätetty ympäristölupaviranomaiselle (AVI) 30.11.2017. Hakemus sisältää arvion typenpoiston tarpeesta sekä arvion puhdistamon kokonaisvaikutuksesta purkuvesistöön ja ympäristöön. Lisäksi hakemus sisältää esityksen laitoksen päivitetyksi tarkkailuohjelmaksi (saneerauksen toisen vaiheen jälkeen uudistettu puhdistamo). Hakemuksessa esitetään, että nykyistä purkuputkea ei jatketa, vaan vesistöalueen virtausoloja parannetaan ruoppausten ja niittojen avulla. Hakemuksen perusteluina on esitetty purkuputkiselvitys, biologiset selvitykset (ympäristövaikutukset, luontoarvot) ja varsinainen kunnostussuunnitelma (ruoppaukset ja niitot), joissa huomioidaan veden vaihtuvuuden parantamisen lisäksi Kiuruvesi-järven virkistysarvot, maisemalliset arvot ja luontoarvot sekä vaikutukset veden laatuun. Ympäristölupapäätöksen saaminen on viivästynyt merkittävästi ja se saataneen helmimaaliskuussa 2020. Toteutussuunnitelmaa tarkastetaan niiltä osin mitä ympäristölupa vaatii.

Jätevesiverkoston vuotovesiselvitys ja siitä johdettu toimenpideohjelma vuotovesien vähentämiseksi valmistuivat 25.1.2016 (lupaehto nro 8). Selvitys on toimitettu viranomaisille. Selvityksen mukaan vuotovesien osuus puhdistamolle tulevista viemärivesistä on noin 40 -60 %. Selvityksen ja siinä esitettyjen toimenpiteiden tavoitteena on vähentää vuotovesien määrää enintään 30 %:iin puhdistamon tulovirtaamasta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Verkostosaneerausta suoritettiin vuonna 2019 Yhtylän ja Korkeakankaan alueilla katujen perusparannustöihin sovittaen. Yhteensä uusittiin jätevesiviemäriä 344 m ja vesijohtoa 328 m. Jätevesiviemäreiden tarkastuskaivoja uusittiin 25 kpl ja poistettiin käytöstä 8 kpl. Uutta sadevesiviemäriä rakennettiin 504 m. Sekaviemäreiden määrä pieneni 704 m, koska vuoden 2018 ja 2019 saneerausten johdosta voitiin ottaa iso kokonaisuus vanhoja sekaviemäreitä pois käytös. Jätevesiviemäreiden saneerauksen kustannukset olivat noin 260.000 euroa (alv 0 %), mikä täyttää toimenpideohjelman vuositavoitteen. Saneeraustoimenpiteet ovat pienentäneet vuotovesien määrää lähemmäksi tavoitetta. Vuonna 2019 vuotovesien määrä oli noin 35,9 % puhdistamon tulovirtaamasta.

Puhdistamon saneerauksen ja vuotovesien vähentämisen johdosta on jätevesimaksutaksan käyttömaksua korotettu kuusi kertaa vuoden 2011 hintatasosta (1,66 euroa/m³, alv 23 %), yhteensä 0,79 euroa/m³ eli noin 48 %. Uusi käyttömaksu on 1.1.2020 alkaen 2,45 euroa /m³ (alv 24 %).

Puhdistamon ympäristöluvan edellyttämällä investoinneilla on ollut ja tulee olemaan olennainen vaikutus viemärlaitoksen käyttömaksuun, kaupungin taloudelliseen tulokseen ja toiminnan kehitykseen.

Ympäristö- ja terveystalvontapalveluiden tunnuslukuja

Taulukossa on Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristö- ja terveystalvontapalveluiden – vastualueen toimittamat ympäristönsuojelun suoritteet vuodelta 2019. Suluissa on vuoden 2018 luvut.

Ympäristönsuojelu:

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Pielavesi	Yhteensä
Luvat	8 (3)	4 (3)	8 (1)	11 (9)	6	37 (16)
Ilmoitukset	16 (20)	13 (6)	3 (4)	5 (4)	7	44 (34)
Tarkastukset	82 (111)	41 (58)	28 (53)	54 (88)	36	241 (310)
Lausunnot	9 (12)	4 (17)	3 (5)	2 (4)	9	27 (38)
Yhteensä	115 (146)	62 (84)	42 (63)	72 (105)	58	398 (398)

Eläinlääkintä:

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Yhteensä
Tilakäynnit	1 344 (1 385)	2 382 (2 446)	1 207 (1 223)	1 653 (1 703)	6 586 (6 757)
Pieneläinkäynnit	4 064 (3 901)	980 (1 067)	577 (602)	511 (516)	6 132 (6 086)
Navettatarkastukset	2 (3)	12 (1)	3 (3)	1 (3)	18 (10)
Terveydenhuoltokäynnit	100 (102)	153 (174)	217 (222)	161 (175)	631 (673)
Yhteensä	5 510 (5 391)	3 527 (3 688)	2 004 (2 050)	2 326 (2 397)	13 376 (13 526)

Subventiot (euroa):

	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Yhteensä
Subventiot	6 016 (4 349)	14 455 (13 993)	6 023 (6 462)	6 916 (8 588)	33 410 (33 392)

1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toimintakertomuksessa on esitettävä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä erityisesti talouden näkökulmasta. Kehitysarvion tulee tuoda esiin sellaiset seikat, joiden perusteella arvioidaan tulevaisuudennäkymien poikkeavan aiemmasta kehityssuunnasta.

Kaupungin taloudellinen tilanne ja tuleva kehitys

Kaupunkistrategian yksi osa-alue on tasapainoinen ja mahdollistava talous. Osa-alueen tavoitteet:

- Hoidamme taloutta niin, että tulot ja menot ovat tasapainossa ja tase on terve.
- Investoimme maltillisesti ja otamme vuosikatteen huomioon.
- Voimme käyttää sijoitusvarojen tuottoja kaikkiin investointeihin.
- Ohjaamme aktiivisesti tytäryhtiöiden taloutta niin, että ne ovat tasapainossa. Olemme aktiivisia myös muissa konserniyhteisöissä.

Kaupungin taloutta on viimeisimpien vuosien aikana rasittanut tytäryhtiön Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n osakkeiden arvonalentumiskirjaukset (2,1 milj. euroa) ja Savon Kuituverkko Oy:n takaustappio (0,4 milj. euroa). Valtionosuuksien väheneminen alkoi vuonna 2018 niin, että ne ovat vuoden 2019 tilinpäätöksessä 1,2 milj. euroa pienemmät kuin vuoden 2017 tilinpäätöksessä. Verotuloja kertyi vuonna 2019 yli 1 milj. euroa vähemmän alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Vuoden 2019 tilinpäätöksen alijäämä on yli 3,2 milj. euroa ja taseessa on edellisen vuoden alijäämää noin 141.000 euroa. Taseen alijäämä on yhteensä 3.401.796 euroa.

Kaupunginhallitus päätti 21.1.2019, että kaupungin talouden tasapainotusta varten laaditaan ohjelma vuosille 2019 – 2021. Lisäksi kaupunginhallitus nimesi talouden tasapainotusohjelman laatimista varten työryhmän. Työryhmä kokoontui vuoden aikana useita kertoja ja kävi läpi kaupungin mahdollisia säästökohteita. Syyskuussa valmistui työryhmän väliraportti. Työryhmän aloitteesta kaupungissa käynnistyi vuoden 2020 alussa talouden sopeutustyö yhdessä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa. Talouden sopeutustarve on 2,5 – 3,0 milj. euroa.

Sote maksuosuus ja terveyskampus

Vuoden 2019 SOTE kuntayhtymän maksuosuus ylitti alkuperäisen talousarvion noin 2,0 milj. eurolla. Sote kustannukset ovat selvästi suuremmat kuin mihin kaupungin taloudelliset resurssit riittävät. Terveyskampus -hanke on toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävä hanke, joka sisältää uudisrakentamista ja rakennusten osittaista purkamista. Rakennuskustannukset ja tulevat arvonalentumiskirjaukset ovat iso rasitus kaupungin taloudelle tulevina vuosina.

Kaupungin tytäryhtiön Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n talous

Yrityskiinteistöt Oy rasittaa merkittävästi kaupungin taloutta. Kaupunki avustaa yhtiötä vuosittain, on myöntänyt lainaa ja takauksia. Kuntalain mukaan yhtiön tukeminen ei ole mahdollista, koska se toimii kilpailuilla markkinoilla.

Kaupunki on päättänyt selvittää Yrityskiinteistöt Oy:n taloudellisen tilan ja arvioida sen perusteella, mitkä ovat jatkossa yhtiön toimintamallivaihtoehdot. Lisäksi laaditaan kunkin toimintamallin toteuttamisprosessi.

Tuleva kehitys

Tuleva kehitys näyttää huolestuttavalta etenkin väestön vähenemisen vuoksi ja väestön ikärakenteesta johtuvan palvelutarpeen kasvun vuoksi. Vuoden 2020 alussa käynnistetyin sopeutustyön tuloksena tulee mahdollisimman pian valmistua talouden sopeutusohjelma /tasapainotusohjelma vähintään seuraavalle kolmelle vuodelle, mieluummin viidelle vuodelle. SOTE kuntayhtymän tulee olla sopeutustyössä merkittävässä roolissa.

1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kiuruveden kaupungin suurimmat riskit liittyvät henkilöstöön, kiinteistöomaisuuden kunnossapitoon ja paloturvallisuuteen, työturvallisuuteen, omaisuuteen liittyvään ilkkivaltaan, ulkoistettujen palveluiden riskienhallinnan tai toiminnan varmistamisen tasoon, rauta- ja maantiellä kuljetettaviin kemikaalikuljetuksiin ja puuteollisuuden käsittelyterminaaliin. Lisäksi riskejä sisältyy ainakin tietojärjestelmiin ja rahoitukseen.

Kiuruveden kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 kokouksessaan Kiuruveden kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet. Riskejä ja niiden hallintaa käsitellään vuosittain talousarviossa ja toimintakertomuksessa.

Tietojärjestelmien riskit (Savon ICT -palvelut Oy:n asiantuntija)

Hallinnon ja opetuksen työasemat ja kannettavat ovat Kiuruveden kaupungilla Windows7- ja Windows10 -käyttöjärjestelmällä. Käytössä oleva Windows7 -käyttöjärjestelmä työasemissa on edelleen Microsoftin osalta tuettu (14.1.2020 asti). Vuonna 2018 siirryttiin uusien työasemien johdosta myös hallinnon puolellakin Windows 10 – käyttöjärjestelmään. Lähivuosina kaikki työasemat/kannettavat sekä hallinnon että opetuspuolen ovat Windows10 – käyttöjärjestelmällä, viimeistään vuoden 2020 alkupuolella. Kannettaviin tietokoneisiin on alettu asentaa vuodesta 2019 lähtien Bitlocker –kovalevysalausta. Tämä parantaa myös tietoturvaan kannettavissa tietokoneissa ennestään, koska jos kone varastettaisiin ja siitä irrotettaisiin kovalevy, niin tiedot ovat salattuja eikä niitä voi katsoa muun koneen avulla esimerkiksi kytkemällä levy rinnan siihen.

Kaupungin työasemissa ja kannettavissa on suositeltavaa käyttää kaupungilta hankittuja muistitikkuja, mielellään salasanasuojattuja. Kokoushuoneiden hallintokannettavissa saa tilaisuuden järjestäjän (kaupungin edustajan) harkinnan mukaan käyttää myös ulkopuolisten vierailijoiden muistitikkuja. Virustorjunnan ja tietoturvapäivitysten tulee olla koneissa ajan tasalla. Opetuskoneisiin on määritelty myös Bios-salasana, näin ollen pyritään estämään väärinkäytökset, joita oppilaiden taholta voisi esiintyä.

Direct Access – etäkäyttöpalvelu on käytössä ja sitä voi käyttää ainoastaan hallinnon verkon kannettavilla, joille on annettu riittävät oikeudet YSIT:n toimesta. Tämä parantaa tietoturvan hallittavuutta, kun kyseiset koneet ovat tiedossa, joilla on mahdollista Direct Accessin käyttö. Älypuhelimien osalta on myös tarve, että niihin asennettaisiin jatkossa F-Secure – tietoturvaohjelmisto (=tai muu tietoturvaohjelmisto). Etenkin sellaisiin älypuheliimiin, joissa käytetään mobiilivarmennetta. Tietoturvan merkitys korostuu sekä älypuhelimien että tablettien osalta.

MDM AirWatch–mobiililaitteiden hallintaan on liitetty Kiuruveden sivukylän koulujen tabletteja. Järjestelmä mahdollistaa keskitetyn hallinnan tableteille ja älypuhelimille. Tämän myötä myös tablettien ja älypuhelimien hallinta helpottuu, nostaten tietoturvan tasoa.

Verkkoyhteydet:

Vuonna 2017 Kiuruveden vesihuollossa otettiin käyttöön oma verkko (vlan). Kiuruveden vesilaitoksen toimipisteet on liitetty siihen. Vuonna 2018 myös vesitornin ja vesilaitoksen väli kytkettiin uudella valokuidulla. Kuorevirran alueen kuituyhteydet, verkkokytkimet ja langaton verkko on uudistettu. Kuhunkin kaupungin kiinteistöön Kuorevirran alueella tulee omat erilliset kuituyhteydet kaupungintalolta. Näillä uudistuksilla parannetaan lähiverkon/tietoliikenteen toimivuutta, luotettavuutta, vikasietoisuutta sekä käyttäjäystävällisyyttä.

Lyhyiden sähkökatkosten osalta kaupungin pääkytkin, lähiverkon kytkimet, palvelimet ja kriittisimmät työasemat on varustettu varavirtalaitteilla (UPS). Lisäksi kaupungintalolla on käytössä aggregaatti, jolla pyritään turvaamaan kriittisimpien tietojärjestelmien ja työasemien toimivuus pitkien sähkökatkokkien aikana.

Tietoturvariskit (yleispalvelukeskuksen johtaja)

Julkishallinnon toimintaympäristöt ovat voimakkaassa murroksessa digitalisaation myötä. Julkishallintoon kohdistuu myös enenevässä määrin tietoturvaloukkauksia ja kyberturvallisuushyökkäyksiä. Vuoden 2019 aikana esimerkiksi Porin kaupunki joutui tietomurron kohteeksi sekä Kokemäen kaupungin ja Lahden kaupungin verkko saastutettiin haittaohjelmalla. Näistä seurasi kaupungeille maineriskin lisäksi merkittävät taloudelliset menetykset.

Kiuruveden kaupungin tietoturva- ja tietosuojajärjestelmä on määritelty rooleineen ja vastuineen voimassa olevan lainsäädännön ja hallintosäännössä määriteltyjen toimivaltuuksien mukaisesti. Tietosuojan ja tietoturvan tulee olla työelämän perustaito ja se on osa kaupungin jokapäiväistä toimintaa.

Savon ICT-palvelut Oy tuottaa ICT-palveluja julkishallinnon organisaatioille, joihin olennaisena osana kuuluvat tietoturvaratkaisut. Teknisten ratkaisujen lisäksi kaupungin viranhaltijat ja työntekijät ovat merkittävässä asemassa vastaamassa omalta osaltaan arkipäivän tietoturvallisuudesta. Jokaisen ICT-laitteita käyttävän on syytä tiedostaa oma vastuunsa laitteiden käytöstä ja ohjeistuksen noudattamisesta. Huolimattomasta toiminnasta tai ohjeiden laiminlyönnistä voi aiheutua merkittävä vahinko kaupungin toiminnalle.

Etätyöskentelyn yleistyttyä on syytä korostaa ICT- ja älylaitteiden huolellista käyttöä myös työpaikan ulkopuolella. Etätyössä esimies määrittelee työtehtävät joita voit tehdä. Etätyön tekeminen pyritään rajaamaan sähköiseen tietoaaineistoon, jonka paljastuminen ei vaaranna tietoturvaa ja tietosuojaa. Esimiehellä on velvollisuus tarkistaa, että työntekijällä on etätyön suorittamiseksi riittävät taidot ja tietämys päätelaitteiden ja niillä käsiteltävien tietojen tietoturvallisuudesta. Etätyössä on noudatettava hyvän tiedonhallinnan käytänteitä ja erityistä huolellisuusvelvoitetta tietosuojan turvaamiseksi.

ICT-laitteisiin liittyvissä ongelmatilanteissa tulee ottaa viipymättä yhteyttä Savon ICT-palvelut Oy:n henkilöstöön. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta täytyy ilmoittaa välittömästi tietosuojavastaava Merja Luukkoselle tai tietoturvavastaava Anne Koljoselle.

Henkilöstön riskit (yleispalvelukeskuksen johtaja)

Henkilöstö on keskeinen voimavara kaupungin palvelutuotannossa, joten riskien tunnistaminen ja niiden ennakoiminen on tärkeä osa kaupungin toimintaa.

Avainhenkilöriski

Kaupunki on liian haavoittuvainen, jos sen toiminta on riippuvainen yhdestä henkilöstä. Avainhenkilöiden tunnistaminen sekä osaamisen ja tehtävien jakaminen varmistaa toiminnan jatkuvuuden yhden henkilön poissa ollessakin.

Avainhenkilöillä tarkoitetaan kaupungin toiminnan kannalta vaikeasti korvattavia henkilöitä, joilla on esimerkiksi runsaasti dokumentoitua ns. hiljaista tietoa omalta toimialaltaan. Henkilöllä voi olla monta vastuualueita, pitkä kokemus tai tiettyä erikoisosaamista, jota on vaikea korvata. Kaupungin toiminnan kannalta kriittisiä avainhenkilöitä voi olla oman henkilöstön lisäksi yrityksen ulkopuolisissa sidosryhmissä, esimerkiksi Savo ICT-palvelut Oy:n avainhenkilö. Tällaisten avainhenkilöiden poissaolo tuntuu välittömästi muun henkilöstön lisääntyneenä kuormituksena.

Työntekijöiden avainroolit eivät saisi muodostua liian vahvoiksi. Kaupunki on liian haavoittuvainen, jos toiminnan jatkuvuus on riippuvainen yhdestä henkilöstä. Avainroolista voi tulla myös henkilölle itselleen rasite esimerkiksi suuren työmäärän tai tietokuorman vuoksi. Ongelmat alkavat näkyä esimerkiksi väsymisenä ja työuupumuksena. Liian vahvojen avainroolien muodostuminen voi olla haitallista myös työilmapiiriin ja yhteishengen kannalta. Avainhenkilön menetykseen tulee aina varautua ennakolta:

- Useamman henkilön tulisi hallita kaupungin keskeisimmät avaintehtävät.
- Varahenkilöjärjestelmät ja yhteistyö ovat hyviä tapoja jakaa työkuormitusta ja varmistaa toiminnan jatkuvuus myös yhden henkilön poissa ollessa.
- Kierrättämällä työtehtäviä harkitusti henkilöltä toiselle laajennetaan henkilöstön osaamista.
- Kirjalliset työohjeet ja työtehtävien dokumentointi varmistavat, että tieto ei ole vain yhden henkilön varassa.

Kaupungin avainhenkilöiden ja kriittisimpien tehtävien kirjaaminen paperille helpottaa haavoittuvimpien kohtien tunnistamista. Tulevina vuosina pyritään vähentämään avainhenkilöriskiä luomalla selkeämpiä työpareja sekä laajentamaan henkilöstön osaamista. Työyhteisössä tulisi olla valmiutta uusien työtehtävien oppimiseen ja oman osaamisen laajentamiseen. Työyhteisössä tulisi olla kannustava ilmapiiri omien tietojen ja taitojen jakamiseen sekä yhdessä oppimiseen. Henkilöstöä tulisi kannustamaan oppimaan uusia asioita yhdessä tekemisen kautta sekä jakamaan tietoa ja taitoja työkavereille. Mahdolliset avainhenkilöiden eläköitymiset pyritään ennakoimaan ja huomioimaan toiminnassa.

Yksipuolinen ikäjakauma on riski

Kaupunki työyhteisönä on haavoittuva, jos suuri osa henkilöstöstä on työsuhteensa lopussa tai alussa. Uusia henkilöitä rekrytoitaessa kaupungin palvelukseen, otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon ikäjakaumaan liittyvät kysymykset.

Henkilöstön työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin liittyvät riskit

Henkilöstön työturvallisuusriskejä vähennetään työsuojelun toimintaohjelman mukaisilla toimenpiteillä ja muun muassa työturvallisuuskoulutuksella.

Työhyvinvoinnin edistäminen työpaikalla on työnantajan ja työntekijöiden yhteinen asia. Työterveyshuolto omalta osaltaan auttaa työhyvinvoinnin edistämistä ja työntekijöiden jaksamista. Kiuruveden kaupunki on panostanut työhyvinvointiin ja ergonomiaan muun muassa hankkimalla työntekijöille sähköpöytiä.

Lisäksi Varhaisen puuttumisen toimintamallin avulla pyritään ennakoimaan työkyvyn heikkenemisen uhkaa, korjaamaan heikentynyttä työkykyä ja edistämään sitä, että työntekijät jaksavat työssään mahdollisimman pitkään. Varhaisella tuella on selkeitä vaikutuksia niin sairauspoissaoloista ja varhaisesta eläköitymisestä aiheutuvien kustannusten vähenemiseen kuin myös organisaation tuottamien palvelujen laatuun ja tuloksellisuuteen. Kun työkykyongelmiin tartutaan ajoissa, on erilaisia toimintavaihtoehtoja enemmän käytössä. Varhainen tuki on työkyvyn heikkenemisen ennakointia ja kokonaisvaltaista työhyvinvoinnin edistämistä.

Yleishallintoon liittyvät riskit (yleis palvelukeskuksen johtaja)*Lainsäädännön muutokset*

Lainsäädännön muutosten riittävä seuraaminen ja lainsäädännön vaatimusten käyttöönotto jokapäiväisessä toiminnassa aiheuttaa haasteita kaupungin toiminnalle. Suurelta osalta lainsäädäntöön liittyvät muutokset perustuvat eurooppalaiseen tai muuhun kansainväliseen säädöskokonaisuuteen, joka ei aina huomioi kansallisia, saati paikallisia erityispiirteitä. Näistä erityispiirteistä huolimatta säädöksiä tulee noudattaa sellaisenaan, eikä paikallisilla toimijoilla ole juurikaan harkinnan varaa asioissa.

Laki tulotietojärjestelmästä tuli voimaan 16.1.2018. Tulorekisteri otettiin käyttöön 1.1.2019. Eläke- ja etuustiedot ilmoitetaan tulorekisteriin 1.1.2020 alkaen.

Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta. Se sisältää kattavat palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla. Tiedon tuottajat ilmoittavat tiedot ansiotuloista tulorekisteriin reaaliaikaisesti ja maksukohtaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa eli vuodesta 2019 lähtien tulorekisteriin on ilmoitettu tiedot palkoista ja ansiotuloista. Vuodesta 2021 alkaen ilmoitetaan myös eläke- ja etuustiedot. Tietojen ilmoittaminen tulorekisteriin on koskenut kaikkia palkkatiedon maksajia heti 1.1.2019 alkaen ja kaikkia etuuden maksajia 1.1.2021 alkaen. Tulorekisteri olisi pitänyt yksinkertaistaa ja selkeyttää työnantajien ilmoittamisvelvollisuuksia. Työnantaja ilmoittaa tiedot maksetuista palkoista vain yhden kerran tulorekisteriin, josta tulorekisterin tiedon käyttäjät hakevat tarvitsemansa tiedot. Jos myös täydentävät tiedot annetaan tulorekisteriin, tulorekisteri korvaa myös palkkatodistuksia ja muita selvityksiä, joita työnantajien pitää antaa esimerkiksi etuushakemuksen liitteeksi. Vuoden 2019 aikana tulorekisterin käyttöönotossa oli haasteita ja aiheutti paljon ylimääräistä lisätyötä palkkahallinnon henkilöstölle. Tulorekisterissä on ollut teknisiä ongelmia muun muassa annettujen tietojen korjaamiseen ja tarkistamiseen sekä järjestelmän ruuhkautumiseen liittyen. Myös ilmoittamiseen liittyvä neuvonta on ollut toisinaan puutteellista tai ristiriitaista.

EU:n tietosuoja-asetus

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR = General Data Protection Regulation) tavoitteena on luoda Euroopan unionille ajanmukainen, vahva, yhtenäinen ja kattava tietosuojakehys.

Lisäksi uudistuksella pyritään parantamaan luottamusta online-palveluihin ja näin edistää EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämistä. Tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava asetus, joten sen asettamat velvoitteet on huomioitu sellaisenaan kaupungin toiminnassa 25.5.2018 alkaen. Tietosuoja-asetukseen sisältyy sekä hallinnollisia vaatimuksia että tietoteknisiä vaatimuksia yksityisyyden suojan parantamiseksi henkilötietojen käsittelyssä. Kiuruveden kaupunginhallitus on 11.6.2018 vahvistanut kaupungin Tietoturva- ja tietosuoja politiikan. Lisäksi kaupungin organisaatioon on nimetty tietosuojavastaava ja tietoturvavastaava. Heidän tehtävänä on muun muassa kouluttaa kaupungin henkilöstöä tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvissä asioissa.

1.4.2019 Kaupunginhallitus hyväksyi Kiuruveden kaupungin vuoden 2018 tietotilinpäätöksen. Tietotilinpäätös annettiin tiedoksi valtuustolle 15.4.2019.

Kiuruveden kaupungilla on ollut vuonna 2019 käytössä KuntaToimisto -asianhallinta-järjestelmä diaarin, asianhallinnan, kokousjärjestelmän, viranhaltijapäätösten ja julkaisun osalta. KuntaToimisto-ohjelmisto on nyt päivitetty uuteen TwebKIURU asioiden ja asiakirjojen -hallintajärjestelmään, koska tietosuojasääntely edellyttää julkisen tiedon tuottamiselta ja hallinnalta entistä tarkempaa huolellisuutta tietojen julkaisemisessa sekä salassa pidettävien tietojen suojaamisessa. Uusi selainpohjainen versio mahdollistaa myös sähköisen arkistoinnin tulevaisuudessa. Järjestelmä on toiminnallisuuksiltaan julkishallintoa ohjaavan SÄHKE2-määrityksen mukainen, joka mahdollistaa sähköisen materiaalin keskitetyn hallinnoinnin ja hävittämisen. Uusi ohjelmisto otetaan käyttöön asteittain 1.1.2020 alkaen.

Keskeinen osa tietosuoja-asetuksen edellyttämää organisaation osoittamisvelvollisuutta on, että henkilöstö tietää ja ymmärtää, miten henkilötietoja käsitellään oikeaoppisesti. Tämä edellyttää säännöllisiä ja mahdollisimman käytännön läheisiä tietosuojakoulutuksia. Tietoturva ja tietosuoja ovat ymmärrettävä osana kaupungin operatiivista toimintaa ja tärkeäksi osaksi henkilöstön osaamisypäomaa. Tiedonohjaussuunnitelman laadinnassa on myös korostunut henkilötietojen käsittelyn ymmärtäminen. Kiuruveden kaupungin tiedonohjaussuunnitelma saatiin valmiiksi vuoden 2019 loppuun mennessä. Tiedonohjaussuunnitelmaa tullaan päivittämään ja täydentämään tarpeen mukaan.

Kaupungin henkilöstöllä on ollut velvollisuus allekirjoittaa vaitiolo- ja salassapitositoumus sekä suorittaa hyväksytysti voimassa oleva tietoturva- ja tietosuojakoulutus ”Arjen tietosuoja” -nettitestit. Nettitestin suorittamisvelvollisuus oli myös Kiurunkulma Oy:n henkilöstöllä ja kaikilla varsinaisilla luottamushenkilöillä. Kiuruveden kaupungin luottamushenkilöistä 71,4 % toimitti nettitestitodistuksen tietosuojaosaamisestaan tietosuojavastaavalle.

Vuoden 2019 aikana järjestettiin useita sisäisiä koulutuksia kaupungin henkilöstölle sekä tietosujaa koskevia tilaisuuksia yhdistysten ja järjestöjen toimijoille sekä vammaisneuvostolle.

Kiuruveden kaupungin johtoryhmä sekä tietosuojavastaava ja Savon ICT – palvelut Oy:n edustaja osallistuivat tietoturva- ja tietosuojaloukkausten hallinnan ”Taisto19 -harjoitukseen” 26.11.2019. Taisto19 -harjoituksen tarkoituksena oli kehittää Kiuruveden kaupungin valmiuksia selvittää erilaisista digitaaliseen toimintaympäristöön ja kyberhyökkäyksiin kohdistuvista riskeistä, jotka voivat vaikuttaa lamauttavasti organisaation toimintaan sekä aiheuttaa vakavia seuraamuksia. Pääpaino harjoituksessa oli henkilötietojen tietoturvaloukkauksiin liittyvissä organisaation omien prosessien, puuttuvien ohjeiden ja toimintamallien kehittämisessä.

Saavutettavuusdirektiivi

Saavutettavuusdirektiivi ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö vaativat viranomaisia tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta astui voimaan 1.4.2019. Saavutettavuusvaatimusten soveltaminen käynnistyi portaittain 23.9.2019. Saavutettavuusvaatimusten neuvonnasta ja valvonnasta vastaa Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Saavutettavuuden edistäminen on olennainen osa julkisen hallinnon palveluiden digitalisointia. Saavutettavuudella tarkoitetaan, että verkkosivut ja mobiilisovellukset sekä niiden sisällöt ovat sellaisia, että kuka tahansa voisi niitä käyttää ja ymmärtää mitä niissä sanotaan. Saavutettavuusdirektiivissä säädetään julkisen hallinnon verkkopalveluiden saavutettavuuden minimitasosta sekä keinoista, joilla saavutettavuuden toteutumista valvotaan. Saavutettavuusvaatimusten lisäksi laissa säädetään viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä ja veloitetaan julkisen hallinto tarjoamaan asiakkailleen mahdollisuuden viestiä viranomaisen kanssa sähköisesti.

Kiuruveden kaupunki pyrkii toimimaan siten, että saavutettavuuden minimitaso täytetään. Valtiovarainministeriö on 26. helmikuuta 2020 myöntänyt Kiuruveden kaupungille ja muille hakemuksessa mainituille kunnille valtionavustusta kuntien digitalisaation edistämiseen enintään 181.500 euroa. Valtionavustusta on saatu sähköiset lomakkeet ja niiden käsittelyn prosessit haltuun kuntien yhteistyönä – hankkeeseen.

Tiedonhallintalaki

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1.1.2020. Laki edistää tiedonhallinnan yhdenmukaistamista, tietoturvallisuutta ja digitalisointia viranomaistoiminnassa. Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta säädetään julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon vaatimusten toteuttamisesta viranomaisten tiedonhallinnassa. Laissa säädetään myös tietojärjestelmien yhteen toimivuuden toteuttamisesta. Laki sisältää koko julkista hallintoa koskevat säännökset tiedonhallinnan järjestämisestä ja kuvaamisesta, tietovarantojen yhteen toimivuudesta, teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien toteuttamisesta sekä tietoturvallisuuden toteuttamisesta. Lain nojalla valtiovarainministeriön yhteyteen perustetaan julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta arvioimaan ja ohjaamaan valtion ja kuntien viranomaisten tiedonhallinnan toteuttamista.

Lain säännöksiä tullaan tarkentamaan asetuksilla, jotka koskevat turvallisuusluokiteltavia asiakirjoja, tiedonhallintalautakunnan toimintaa sekä valtion viranomaisia koskevaa tiedonhallinnan muutosten lausuntomenettelyä. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sisältää useita siirtymäsäännöksiä, jotta viranomaisilla on mahdollisuus saattaa tiedonhallinnan menettelynsä ajan tasalle.

Vuoden 2020 aikana Kiuruveden kaupunki tulee tekemään tarvittavia toimenpiteitä lainvaatimusten toteuttamiseksi. Kaupunki tulee laatimaan lain edellyttämän tiedonhallintamallin, johon olennaisena osana kuuluu tiedonohjaussuunnitelma ja TwebKIURU asioiden ja asiakirjojen – hallintajärjestelmä.

Sopimushallinta

Kaupungin käyttämien ostopalveluiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Näin ollen entistä useampi kunnallinen palvelu on ulkoistettu palveluntuottajalle, jonka toimintaa määritellään ensisijaisesti kaupungin ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa.

Kiuruveden kaupungin käyttämät sopimusohjat ovat osittain vanhentuneet, joten sopimusasioiden kanssa tekemisessä olevien henkilöiden tulee tarkistaa käyttämiensä sopimusohjien kirjaukset ja päivittää ne asianmukaiseksi. Lisäksi Tietosuoja-asetus edellyttää, että henkilötietojen käsittelystä on sovittava kirjallisesti sopimustoimittajan kanssa. Sellaiset sopimukset, joissa kaupunki on ulkoistanut henkilötietojen käsittelyä sopimustoimittajalle, on päivitettävä vastaamaan asetuksen vaatimuksia. Sopimusten käsittelyn yhteydessä pyritään päivittämään sopimukset asianmukaisiksi.

Palvelujen ulkoistamisen osalta on syytä muistaa, että kaupunki on velvollinen huolehtimaan lainsäädännön kuntalaisille takaamista palveluista ja oikeuksista, vaikka palvelun tuottaminen olisikin ulkoistettu yksityiselle tai yhdistykselle. Sopimuksissa tulisikin huomioida entistä laajemmin vastuiden jakautuminen esimerkiksi kriisitilanteissa. Sopimusehdoissa tulisi myös entistä enemmän määritellä sanktioista tai muista seuraamuksista mikäli palveluntuottajan tuottama palvelu ei vastaa sopimuksessa määriteltyä laatutasoa ja – vaatimuksia.

Talouriskit (talousjohtaja)

Kaupungin talous- ja rahoitusriskit voidaan jaotella tulojen ja menojen toteutumiseen, lainanottoon ja korkoriskiin sekä sijoitustoimintaan. Muita riskejä ovat ainakin pitkäaikaiset sähkökatkokset, kyberriskit ja henkilöriskit.

Verotulojen ennakoitaan lähivuosina vähenevän. Kaupungin työllisyyskehityksellä on ratkaiseva merkitys siihen, miten verotulot kehittyvät. Myös verotulojen ennakoitaan vähenevät väestön vähenemisen ja ikärakenteen muutoksen johdosta.

Kaupungin noin 18,0 milj. euron pitkäaikaisesta lainakannasta 5 prosenttia on sidottu lyhytaikaisiin ja suhdanneherkkiin euribor - korkoihin, joihin liittyy korkoriski. Lisäksi lyhytaikaisia lainoja on 15,0 milj. euroa, koska niiden käyttämisestä saadaan merkittävä korkohyöty verrattuna pitkäaikaisiin lainoihin. Koko lainamäärä on 33,0 milj. euroa ja siitä 48 prosenttia on kiinteällä korolla ja 52 prosenttia euribor - korolla. Kesällä 2011 kaupunki teki 10 vuodeksi korkosuojaussopimuksen 2,0 milj. euron lainalle. Suojaus on ollut kaupungille epäedullinen alhaisen korkotason vuoksi. Vuonna 2019 tämän korkosuojauksen kulut olivat noin 58.000 euroa.

Sote – menojen määrä ja kasvu on yksi merkittävä talousriski. Koko sote kuntayhtymän olemassa olon ajan kaupungin omaa toimintaa on karsittu, jotta sote maksusuudet on voitu kattaa.

Kaupungin sijoitusvarojen markkina-arvo oli vuoden 2019 lopussa noin 6,8 milj. euroa ja tase-arvo oli noin 6,2 milj. euroa. Vuonna 2019 sijoitusvarojen tuottoja kotiutettiin 0,5 milj. euroa. Sijoitussalkkujen varat on sijoitettu kaupunginvaltuuston periaatepäätöksen mukaisesti. Riskeihin on varauduttu hajauttamalla sijoituksia maantieteellisesti, toimialoittain ja arvopaperilajeittain. Sijoitusvaroja hoitaa kaksi ulkopuolista varainhoitajaa.

Tekninen palvelukeskus (teknisen palvelukeskuksen johtaja)

Hallinto (tekpa)

Teknisen palvelukeskuksen merkittävänä riskitekijänä on pidettävä henkilöstön korkeaa keski-ikä, joka ulottuu kaikille tulosalueille. Lähitulevaisuudessa teknisen sektorin kuntalaisille tarjoamat arvokkaat lähipalvelut voivat romahtaa äkillisesti, kun merkittävä määrä avaintyöntekijöitä jää eläkkeelle lähes samanaikaisesti. Henkilöstömäärän sopeutus palveluntarjontaa ja koko kunnan asukasmäärää vastaavaksi, ja sitä kautta riittävän vuosikatteen varmistamiseksi, on tärkeää, mutta samalla tulee huolehtia siitä, että myös uusia nuoria osajia rekrytoidaan ajoissa, sillä ammattilaiseksi kasvaminen vie aikansa. Eläkkeelle siirtyvillä on suuri määrä ammatillisesti ja rahallisesti arvokasta ns. hiljaista tietoa, jota voidaan siirtää nuoremmille parhaiten yhdessä työskennellen.

Kiinteistöt

Kaupungilla ei ole riittäviä taloudellisia resursseja huoltaa, korjata ja ylläpitää vanhenevia kiinteistöjä. Korjausvelka lisääntyy, kun sitä pitäisi pystyä vähentämään. Työpaikkojen sisäilmaongelmat johtuvat suurelta osin riittämättömistä taloudellisista resursseista. Vaarana on, että ennalta arvaamatta joudutaan mittaviin ja kalliisiin tilajärjestelyihin. Kaupungin kiinteistöihin on kertynyt paljon korjausvelkaa eikä tilanteeseen lähivuosina ole näköpiirissä muutosta. Nykyinen suuruusluokaltaan 2,5 milj. euron vuosikate, jolla tulisi kattaa kaupungin kaikki investoinnit, tulee saada korkeammalle tasolle, sillä rakennusten korjaustarve on lähitulevaisuudessa noin 10 milj. euroa. Ongelmaa lieventää hieman se, että kaupungin strategian mukaisesti tyhjästä kiinteistöistä luovutaan. Kiinteistöjen korjausvelka on merkittävä riski.

Vesihuoltolaitos

Tekninen lautakunta on 3.7.2012 § 45 hyväksynyt Kiuruveden kaupungin vesihuoltolaitoksen riskianalyysin. Talusveden ja jäteveden osuudet on analyysissä käsitelty erikseen ja lisäksi se sisältää liiketaloudellisen osuuden.

Varautumistoimenpiteitä edellyttävillä riskeillä on esitetty todennäköinen seuraus vakavimman mukaan, todennäköisyys, vakavuus sekä varautumistoimenpide, jolla riskiä voidaan ehkäistä tai vähentää. Osalle arvioituista operatiivisista riskeistä on esitetty varautumistoimenpiteitä ja varaosatarpeita. Laitteiden vaurioitumisesta tai henkilökunnan operointivirheistä johtuvat riskit ovat riskitasoltaan keskimääräisiä tai vähäisiä hyvän varautumistason ansiosta. Laitteiden vaurioitumisella on työllistävä vaikutus, mutta useimmat laiteviat saadaan nopeasti korjattua ja lähes kaikille laitteille on olemassa varalaitte, joten laitteiden korjaaminen ei vaikuta pitkäaikaisesti verkoston toimintaan. Taloudelliset riskit on jaettu asiakkaan, laite/tavarantoimittajan ja yleisen taloustilanteen muodostamiin riskeihin. Riskianalyyseissä on käyty läpi ne vesihuoltolaitoksen riskikohteet ja riskitekijät, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai taloudellisia menetyksiä laitokselle, verkostoille, henkilökunnalle ja ympäristölle.

Opetus- ja sivistyspalvelukeskus (sivistystoimen vastaava)

Sivistyspalvelukeskuksen riskejä on kartoitettu riskienhallinnan työkalun avulla. Työkalun ja pohdinnan perusteella on valittu viisi tärkeintä riskiä. Seuraavaksi on listattuna riski sekä sen nykyinen hallintakeino.

1. Piha-alueiden ja urheilualueiden liikenne
Hallintakeinot: liikennevalistusta oppilaille, yhteistyö liikenneturvan, poliisin ja kaupungin teknisen toimen piha-alueiden suunnittelussa
2. Sisäilmaongelmat
Hallintakeinot: säännöllinen kiinteistöjen huolto, välittömät korjaustoimenpiteet, rakennusvalvonta, huoltokirjajärjestelmä (Facility-info)
3. Tukipalveluiden väheneminen, esim. pitkät poissaolot, säästöt
Hallintakeinot: henkilökunnan perehdyttäminen ennalta, varasuunnitelmat
4. Oppilaiden taholta henkilökuntaan ja toisiin oppilaisiin suuntautuva aggressiivinen käyttäytyminen
Hallintakeinot: henkilöstön koulutus, järjestyssäännöt kouluissa, yhteistyö oppilashuoltotyön kautta, riittävä henkilöstöresurssi, ennakointi
5. Puutteet henkilöstön riittävydessä ja kelpoisuudessa
Hallintakeinot: sijaisrekisterin ylläpito, pidetään työpaikka kiinnostavana, taloudelliset resurssit

1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toimintakertomuksessa on annettava tieto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (KuntaL 115.1 §). Kaupunki antaa toimintakertomuksessa tiedot:

- Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty
- Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (KuntaL 14 §, 39 §).

Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen tulee siten olla järjestelmällisiä ja dokumentoituja.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu muun muassa selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisyinä.

- Hallinto- ja johtamistapa

Eettiset periaatteet:

Eettisyyden arviointi alkaa siitä, mihin laki loppuu. Lainsäädäntö asettaa päätöksenteolle pelkästään reunaehdot. Eettisesti kestävä kunnallinen päätöksenteko on sekä lainmukaista että yhdessä sovittuja arvoja toteuttavaa. Eettinen näkökulma tulee ottaa huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa, esimerkiksi myös kaupungin tytäryhteisöissä. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunginhallituksen eettiset ohjeet 9.1.2017 § 19.

Säännöt ja ohjeet:

Kaupungilla on vuonna 2017 laadittu hallintosääntö ja sitä on päivitetty vuonna 2018. Hallintosääntö on kaupungin säännöistä keskeisin ja sen toimivuuteen ja ajantasaisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Sisäisen valvonnan ohje on vuodelta 2010 ja se tulee päivittää mahdollisimman pian. Ohje on kuitenkin vielä käyttökelpoinen. Vuoden 2019 joulukuussa kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen. Kaikki kaupungin säännöt ja ohjeet pyritään pitämään jatkuvasti ajan tasalla.

Toimivallan jako:

Hallintosääntö määrittelee toimivallan jaon.

- Valvontatoimenpiteet

Erilaiset kontrollit:

Palvelukeskusten johtajat laativat vuosittain raportin sisäisen valvonnan toteutumisesta tilivuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Raportin pohjalta laadittu kaupunginjohtajan raportti sisäisen valvonnan toteutumisesta toimitetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle sekä edelleen tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle helmikuun loppuun mennessä. Lautakunnat ovat valtuustokauden ensimmäisessä kokouksessaan hyväksyneet sisäisen valvonnan suunnitelman koko valtuustokaudelle. Vuosittainen kaupunginjohtajalle toimitettu raportti perustuu edellä mainitun suunnitelman toteutumiseen. Yksittäisiä kontrollitoimenpiteitä kohdistetaan jatkuvasti esimerkiksi viranhaltijapäätöksiin, ostolaskuihin, kassasta maksuihin ja käteiskassoihin.

Suojaukset:

Erilaisia suojauksia on tehty ICT-laitteisiin. Lainoista 2 milj. euroa on suojattu 10 vuodeksi vuodesta 2011 alkaen. Suojaus on ollut koko ajan kaupungille epäedullinen. Lainasalkkua on muutakin suojattu ottamalla lainoja erilaisilla ehdoilla; markkinakorolla ja kiinteällä korolla sekä lyhytaikaista ja pitkäaikaista lainaa.

Sopimusten hallinta:

Kaupungin asiakirjahallintajärjestelmän päivittäminen aloitettiin vuoden 2019 alussa. Tähän kokonaisuutena kuuluvana on tarkoitus ottaa käyttöön sopimushallinta osio. Nyt sopimuksia hallitaan palvelukeskuskohtaisesti perinteisin menetelmin. Pääperiaate on, että vastuu sopimuksen hallinnasta on allekirjoittajalla. Sopimusten hallinnan laiminlyönneistä ei ole tullut tietoa.

- Tieto ja tiedonvälitys

Kuntalain mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu. Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

18.3.2019 kaupunginhallitus nimesi viestinnästä, tiedottamisesta ja markkinoinnista vastaavaksi viranhaltijaksi hallintojohtajan. Jokaisella Kiuruveden kaupungin työntekijällä on tiedotusvastuu. Tiedotusvastuun laajuus määräytyy henkilön työtehtävien ja vastualueen mukaan. Kunkin palvelukeskuksen viestinnästä vastaa ja sitä johtaa kyseisen palvelukeskuksen johtaja.

Kaupungin tiedottaminen ja viestintä perustuu avoimuuteen. Kaupunki pyrkii oma-aloitteisesti ja aktiivisesti tiedottamaan omista asioistaan olivat ne sitten valmistelussa olevia asioita, jo tehtyjä päätöksiä tai muita kaupungin toimintaa tai palveluja koskevia asioita. Tiedottamisen ja viestinnän tavoitteena on omalta osaltaan edistää kaupungin strategian toteutumista sekä toimia kaupungin ja sen asukkaiden hyväksi. Kaupunki noudattaa mahdollisimman laajaa avoimuutta asiakirjojen julkisuuden osalta.

Kiuruveden kaupungin pääasiallinen tiedotusväline on kotisivut, jossa kerrotaan kaupungin toiminnasta ja palveluista sekä julkaistaan toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat. Enenevässä määrin hyödynnetään tiedottamisessa myös muita sähköisiä kanavia (esim. facebook). Asioista tiedotetaan myös lehdistön, sähköisten ilmoitustaulujen ja muiden viestintäkeinojen välityksellä. Tiedotusvälineille tiedotetaan asioista lähtökohtaisesti samanaan aikaan. Lisäksi tiedotusvälineille annetaan heidän tarvitsemansa tieto sekä yhteydenottopyyntöihin vastataan ilman aiheetonta viivästystä. Pyrkimyksenä on, että jokaisella kuntalaisella olisi yhtäläiset mahdollisuudet saada ja hankkia tietoa kunnan toiminnasta helposti ja ymmärrettävästi sekä osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan.

Asioista tiedottaminen ja viestintä on haastavaa ja siinä voi epäonnistua monessa eri kohdassa. Riskinä on esimerkiksi, että asiasta tiedotetaan väärään aikaan (liian aikaisin tai liian myöhään). Tieto voi olla myös puutteellista tai jopa virheellistä, jonka seurauksena viesti saa vääränlaisen sisällön. Tiedottamisessa ja viestinnässä on huomioitava myös tietosuojaa koskevat rajoitukset. Sosiaalinen media on helppo ja nopea tapa tiedottaa ja viestittää asioista, mutta se tuo omalta osaltaan omat haasteensa ja vastuunsa. Sosiaalisessa mediassa rajanveto eri roolien välillä voi hämärtyä. Viestin vastaanottaja ei välttämättä pysty hahmottamaan onko esimerkiksi joku kommentti kirjoitettu yksityishenkilönä vai kaupungin työntekijän roolissa. Erilaisten riskien välttämiseksi kaupungin työntekijöillä tulee olla yhteiset pelisäännöt tiedottamisesta ja viestinnästä. Vuoden 2020 aikana pyritään laatimaan Kiuruveden kaupungille päivitetyt viestintäohjeet.

- Seuranta

Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan jatkuvasti palvelukeskuskohtaisesti ja kaupungin yleishallinnon (kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja) toimesta. Palvelukeskusten johtoryhmät (koostuu palvelukeskuksen johtajasta ja tulosaluevastaavista) seuraavat sisäisen valvonnan toteutumista. Yleisesti esimiesten tehtäviin kuuluu myös sisäisen valvonnan toteutumisen seuranta. Sisäisestä valvonnasta ei ole kaupungin sisällä järjestetty koulutustilaisuuksia. Osa henkilöstöstä ja luottamushenkilöistä ovat vain satunnaisesti osallistuneet aihetta käsittelevään koulutustilaisuuteen. Sisäisen valvonnan ohjeen päivittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista järjestää koko kaupungin henkilöstölle ja luottamushenkilöille aiheesta koulutusta.

Arviointi:

Sisäisen valvonnan toteutumisen systemaattista arviointia ei ole tehty. Sisäistä valvontaa on arvioitu lähinnä käytännön tapausten yhteydessä palvelukeskusten sisällä ja kaupungin johtoryhmässä.

Kehittämistoimenpiteiden tuloksellisuus:

Sisäistä valvontaa ei ole kokonaisvaltaisesti kehitetty, mutta yksittäisiä toimenpiteitä on otettu käyttöön toiminnan muuttuessa väliaikaisesti tai pysyvästi. Kehittämistoimenpiteille on tarvetta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkitystä ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä, sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Kaupungin riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan (ml. päätöksenteko), investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kaupungin asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla.

- Kaupunginvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 § 4 riskienhallinnan periaatteet, joiden mukaan kaupungin sisäinen riskienhallinnan raportointi tehdään yhdenmukaisella menettelyllä toimintakertomuksessa. Siinä riskit, niiden arvioinnit, nykyiset ja tulevat hallintakeinot, raportoidaan kokonaisuudessaan eteenpäin siten, että riskit ovat keskinäisessä tärkeysjärjestyksessä. Merkittävimmille riskeille nimetyt hallintakeinot huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja budjetoinnissa. Kaupunginhallitus ei ole antanut tarkempia ohjeita.

- Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuunjako ja asiantuntemuksen riittävyys: Kaupunginvaltuuston hyväksymät riskienhallinnan periaatteet sisältävät myös vastuunjaon. Vastuu jakaantuu kaupunginvaltuustosta lähtien kaikkiin työntekijöihin. Asiantuntemusta on tarvetta lisätä erilaisilla koulutustilaisuuksilla.
- Kaupungin riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus: Palvelukeskukset ja tytäryhtiöt tekivät viimeksi syksyllä 2019 talousarvion valmistelun yhteydessä. Merkittävimmät riskit kirjattiin vuoden 2020 talousarvio ja taloussuunnitelma 2021 – 2022 kirjaan. Riskikartoitukset ovat kattavia ja ne tehdään siihen tarkoitettulla excel – työkalulla. Kartoitus sisältää seuraavat kohdat: riskin alue, todennäköisyys, merkitys/vaikutus, riskin arvio, nykyiset hallintakeinot, nykyisen hallinnan taso ja tulevat hallintakeinot.

- Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt sekä niiden toteutuminen, onnistuminen toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa. Merkittävimmät riskit nostetaan esiin talousarvioissa ja toimintakertomuksissa, mutta niiden syvällisemmässä analysoinnissa ja hallinnassa on vielä puutteita. Merkittävimpien riskien toteutumisen ajallista ennakointia ei ole suoritettu.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteella on tehtävä arvio keskeisistä johtopäätöksistä (esimerkiksi ”kaupunginhallituksen kokonaisarvio”). Siihen liittyen tulee kuvata sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteitä voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Kaupunginhallituksen kokonaisarvio:

Sisäisen valvonnan ohje päivitetään nykyisiä vaatimuksia vastaavaksi. Päivittämisen yhteydessä järjestetään koulutusta henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Samalla käsitellään myös sisäisen valvonnan toteutumisen arviointia ja kehittämistoimenpiteitä.

Selonteon valmistelu ja käsittely

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon valmistelu on osaksi vastuutettu palvelukeskuksille ja lautakunnille. Kaupunginjohtajan sisäisen valvonnan yhteenvetoraportti kaupunginhallitukselle sisältää myös palvelukeskusten sisäisen valvonnan toteutumisen. Itsearviointeja ja kokonaisarviointeja ei ole tehty. Kaupungin sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa ei ole havaittu puutteita.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat noin 216.800 euroa yli muutetun talousarvion. Toteutuminen oli 104,3 %. Toimintatuotot kasvoivat noin 401.200 euroa vuoteen 2018 verrattuna eli 6,1 %.

Toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut alittivat muutetun talousarvion noin 127.900 eurolla. Toteutuminen oli 99,8 %. Toimintakulut kasvoivat noin 2,2 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna eli 3,8 %. Kaupungin oman toiminnan toimintakulut kasvoivat 4,1 % ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus kasvoi 3,6 % vuoteen 2018 verrattuna.

Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion noin 260.700 eurolla. Henkilöstökulut kasvoivat noin 269.300 euroa vuoteen 2018 verrattuna eli 1,8 %.

Palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion noin 321.700 eurolla (sote kuntayhtymän maksuosuus ylitti alkuperäisen talousarvion noin 2,0 milj. euroa). Palvelujen ostot kasvoivat lähes 1,3 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna, eli 3,3 %.

Avustukset alittivat muutetun talousarvion noin 46.500 eurolla. Toteutuminen oli 98,2 %. Avustukset kasvoivat noin 593.700 euroa vuoteen 2018 verrattuna eli 30,0 %. Avustuksia myönnettiin yhteensä lähes 2,6 milj. euroa seuraavasti (suluissa vuoden 2018 luku):

- lasten kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki ja yksityisen hoidon tuen kuntalisä sekä muut palvelusetelimenot yhteensä 678.400 euroa (564.800 euroa)
- avustukset yhteisöille 1.443.500 euroa (920.500 euroa)
 - *Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy 500.000 euroa (320.000 euroa)
 - *Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky 354.700 euroa (edellisten vuosien alijäämiä)
- työmarkkinatuen kuntaosuus 448.600 euroa (489.800 euroa)

Verotulot

Kaupungin tuloveroprosentti vuonna 2018 oli 20,75 %.

Kunnallisveron (tuloveron) maksuunpanon kehitys vuosina 2011 -2018 milj. euroa:

Verovuosi	Milj. euroa	Kasvu- % Kiuruvesi	Kasvu- % koko maa
2018	20,0	0,6	2,4
2017	19,9	-4,5	-1,4
2016	20,8	0,3	0,8
2015	20,7	-2,9	1,6
2014	21,3	6,5	3,7
2013	20,0	2,4	3,9
2012	19,6	1,3	3,6
2011	19,3	2,5	5,1

Verotulot alittivat vuoden 2019 alkuperäisen talousarvion noin 1.054.000 eurolla ja muutetun talousarvion noin 354.000 eurolla. Verotuloja kertyi alkuperäiseen talousarvioon verrattuna seuraavasti: tuloveroa noin 990.000 euroa arvioitua vähemmän, yhteisöveroa noin 83.000 euroa arvioitua vähemmän ja kiinteistöveroa noin 19.000 euroa arvioitua enemmän. Verotuloja kertyi noin 491.000 euroa enemmän kuin vuonna 2018, eli 2,1 %. Valtakunnallinen verokortti uudistus ja tuloverorekisterin käyttöönotto aiheuttivat osaksi sen, että verotuloja kertyi huomattavasti arvioitua vähemmän. Lisäksi tuloveroarvio oli liian suuri, vaikka se perustuikin Kuntaliiton veroennusteeseen. Tuloveroprosentti vuonna 2019 oli 20,75 %.

Seuraavassa taulukossa erittely verotulojen toteutumisesta vuosina 2011 -2019 milj. euroa:

	Tulovero	Kiinteistövero	Yhteisövero	YHTEENSÄ
2019	19,9	1,7	1,9	23,5
2018	19,5	1,7	1,8	23,0
2017	20,8	1,7	2,0	24,5
2016	20,1	1,7	1,8	23,6
2015	21,4	1,6	1,9	24,9
2014	21,0	1,6	1,6	24,2
2013	20,2	1,5	1,4	23,1
2012	19,6	1,4	1,4	22,4
2011	19,2	1,4	2,3	22,9

Valtionosuudet

Valtionosuudet ylittivät muutetun talousarvion noin 22.000 eurolla. Valtionosuuksia kertyi noin 636.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018 eli -2,1 %. Seuraavassa taulukossa on erittely valtionosuuksien toteutumisesta vuosina 2011 -2019 milj. euroa:

	Peruspalvelujen valtionosuus	Verotulotasaus	Opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.os.	YHTEENSÄ
2019	22,4	8,2	-0,5	30,1
2018	23,1	8,2	-0,6	30,7
2017	23,3	8,5	-0,6	31,2
2016	23,9	8,3	-0,9	31,3
2015	22,9	8,3	-1,0	30,2
2014	23,5	7,7	-1,3	29,9
2013	23,7	7,3	-1,3	29,7
2012	22,7	7,3	-1,4	28,6
2011	21,2	8,1	-1,2	28,1

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuottojen ja rahoituskulujen (netto) oli muutetussa talousarviossa noin 840.000 euroa ja toteutuminen oli noin 916.000 euroa. Vuonna 2018 vastaava luku oli noin 612.000 euroa. Savon Energiaholding Oy:n osinkotuotot olivat noin 690.000 euroa.

Lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen sekä korkokulujen kehitys 2011 – 2019:

	Korkokulut (euroa)	Lainat (milj. euroa)
2019	200 874	33,0
2018	216 402	30,2
2017	203 626	31,4
2016	213 146	29,2
2015	245 524	29,9
2014	341 824	29,6
2013	268 334	27,2
2012	330 547	21,3
2011	454 589	20,6

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelmanmukaisia poistoja kirjattiin noin 3,2 milj. euroa. Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n osakkeiden arvonalennusta kirjattiin noin 412.000 euroa. Savon Eläinsairaala Oy:n osakkeiden arvonalennusta kirjattiin 60.000 euroa ja pääomalainoja 60.000 euroa.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset)	TP 2019	TP 2018
Toimintatuotot	6 968 766	6 567 576
Valmistus omaan käyttöön	78 941	95 143
Toimintakulut	-61 202 920	-58 966 721
Toimintakate	-54 155 213	-52 304 002
Verotulot	23 546 465	23 055 333
Valtionosuudet	30 051 851	30 688 319
Rahoitustuotot ja -kulut	916 297	611 570
Korkotuotot	16 412	17 117
Muut rahoitustuotot	1 240 496	1 108 642
Korkokulut	-200 874	-216 402
Muut rahoituskulut	-139 737	-297 787
Vuosikate	359 400	2 051 220
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 166 662	-3 141 019
Arvonalentumiset	-472 467	0
Satunnaiset kulut	0	-458 762
Tilikauden tulos	-3 279 729	-1 548 561
Poistoeron muutos	18 622	19 019
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 261 107	-1 529 542

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	11,4	11,2
Vuosikate / Poistot ja arvonalent., %	10	65
Vuosikate, euroa/asukas	45	252
Asukasmäärä	7 998	8 149

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Kuntayhtymässä, jossa verorahoitusta ei ole, toimintakatteen on oltava ylijäämäinen. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aika-jänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Kuntayhtymissä ei lasketa tätä tunnuslukua.

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

1.4.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset)	TP 2019	TP 2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	359 400	2 051 220
Satunnaiset erät, netto	0	-458 762
Tulorahoituksen korjauserät	123 040	18 310
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 301 711	-3 964 440
Rahoitusosuudet investointeihin	317 000	419 075
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	66 061	22 458
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 436 210	-1 912 139
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutos	189 934	136 464
Antolainasaamisten lisäykset	-20 000	-13 470
Antolainasaamisten vähennykset	209 934	149 934
Lainakannan muutokset	2 733 334	-1 136 666
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 266 666	-2 936 666
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	1 800 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	-421 285	2 486 691
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut.	-3 329	41 355
Saamisten muutos	-780 511	425 827
Korottomien velkojen muutos	362 555	2 019 509
Rahoituksen rahavirta	2 501 983	1 486 489
Rahavarojen muutos	65 773	-425 650
Rahavarat 31.12.	6 583 982	6 518 209
Rahavarat 1.1.	6 518 209	6 943 859
	65 773	-425 650

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-3 853 976	-3 244 761
Investointien tulorahoitus, %	12,0	57,9
Laskennallinen hoitokate	0,1	0,6
Kassan riittävyys, pv	36	36
Asukasmäärä	7 998	8 149

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintameno on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteen lisäksi lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin las-ketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seu-raavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	TP 2019	TP 2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	1 656 485	1 717 398
Aineettomat oikeudet	27 555	46 492
Muut pitkäaikaiset menot	1 628 930	1 670 906
AINEELLISET HYÖDYKKEET	43 372 897	43 532 206
Maa- ja vesialueet	3 581 294	3 578 091
Rakennukset	23 056 539	23 209 460
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 935 259	15 902 583
Koneet ja kalusto	796 564	787 036
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 241	55 036
SIJOITUKSET	11 005 661	11 645 451
Osakkeet ja osuudet	10 166 067	10 615 923
Muut lainasaamiset	729 263	919 197
Muut saamiset	110 331	110 331
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	56 035 043	56 895 055
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	42 498	49 127
Valtion toimeksiannot	42 498	49 127
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	42 498	49 127
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	2 595 343	1 814 832
PITKÄAIKAISET SAAMISET	1 233 773	452 332
Lainasaamiset	813 750	0
Muut saamiset	420 023	452 332
LYHYTAIKAISET SAAMISET	1 361 570	1 362 500
Myyntisaamiset	527 923	504 924
Lainasaamiset	47 000	0
Muut saamiset	593 405	578 283
Siirtosaamiset	193 242	279 293
RAHOITUSARVOPAPERIT	6 186 325	6 023 765
Muut arvopaperit	6 186 325	6 023 765
RAHAT JA PANKKISAAMISET	397 657	494 444
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 179 325	8 333 041
VASTAAVAA	65 256 866	65 277 223

VASTATTAVAA	TP 2019	TP 2018
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	29 511 822	29 511 822
EDELL TILIKAUS YLI-/ALIJÄÄMÄ	-140 689	1 388 853
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 261 107	-1 529 542
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	26 110 026	29 371 133
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Poistoero	30 814	49 436
Vapaaehtoiset varaukset	300 000	300 000
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET	330 814	349 436
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	173 442	0
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	173 442	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	42 498	49 127
Lahjoitusrahastojen pääomat	145 569	148 898
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	188 067	198 025
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	15 508 336	12 975 002
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 508 336	12 975 002
LYHYTAIKAINEN	22 946 181	22 383 627
Joukkovelkakirjalainat	15 000 000	15 000 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 466 666	2 266 666
Saadut ennakot	430	55
Lyhytaikaiset ostovelat	2 925 035	2 130 544
Muut velat	219 437	221 790
Siirtovelat	2 334 613	2 764 572
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	38 454 517	35 358 629
VASTATTAVAA	65 256 866	65 277 223
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	40,5	45,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63,5	58,6
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa	37 515 361	35 068 831
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa/asukas	4 691	4 303
Kertynyt yli-/alijäämä	-3 401 796	-140 689
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-425	-17
Lainakanta 31.12, euroa	32 975 002	30 241 668
Lainakanta 31.12, €/asukas	4 123	3 711
Lainasaamiset, euroa	729 263	919 197
Asukasmäärä	7 998	8 149

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta¹⁴. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätös-vuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja – menot (1000 euroa)

	TULOT		MENOT
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	6 969	Toimintakulut	61 203
Verotulot	23 546	- Valmistus omaan käyttöön	-79
Valtionosuudet	30 052	Korkokulut	201
Korkotuotot	16	Muut rahoituskulut	140
Muut rahoitustuotot	1 241	Satunnaiset kulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjaukset	
Tulorahoituksen korjaukset		Pakollisten varausten muutos	
- Pysyvien vast. luovutusvoitot	-50	- Pakollisten varausten lis.(+), väh. (-)	-173
Investoinnit		- Pysyvien vast. luovutustappiot	0
Rahoitusosuudet investointeihin	317	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	66	Investointimenot	3 302
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	210	Antolainasaamisten lisäykset	20
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 266
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	67 367	Kokonaismenot yhteensä	66 880

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot= 487

Rahavarojen muutokset 66 - Maksuvalmiuden muutokset -421= 487 (itseisarvojen summa)

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

		Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
		Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt			
	Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3	
	Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	1	
Kuntayhtymät			
		7	
Osakkuusyhteisöt			
			5
Muut omistusyhteisyyshyhteisöt			
			1
YHTEENSÄ		11	6

- **TYTÄRYHTIÖ: Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma**

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

1. **Vuokrasaatavien määrä pidetään edellisen vuoden alhaisella tasolla**
Vuokrasaatavat oli 26.300 euroa (vuonna 2018 vuokrasaatavat olivat 25.800 euroa).
2. **Yhtiön asuntojen käyttöaste pyritään pitämään alhaisen vuokratason ansiosta niin korkealla tasolla kuin se paikalliset olot ja asuntokanta huomioon ottaen on mahdollista.**
Käyttöasteessa oli 91,7 % (vuonna 2018 käyttöaste oli 94,6 %).

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Vuokratut asm2	33 932	33 916	33 486
Vuokratulot, euroa	3 360 931	3 337 050	3 315 752
Henkilöstömäärä	5+1 osa-aikainen	5+1 osa-aikainen	5+1 osa-aikainen
Henkilöstökulut, euroa	-306 729	-318 030	-308 015

Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulmaan kuului vuoden 2019 lopussa 43 kiinteistöä, joissa on 634 asuinhuoneistoa, pinta-alaltaan 33.486 m² sekä 5 liikehuoneistoa, pinta-alaltaan 172 m². Yhtiö omistaa 13 huoneistoa eri taloyhtiöissä, joiden yhteispinta-ala on 541 m², nämä sisältyvät asuinhuoneistojen pinta-alaan ja lukumäärään. Heinäkylän rivitalon 10 asuntoa, 446 m² poistettiin asuinkäytöstä.

Yhtiö isännöi kahta asuinkiinteistöä, joissa on 131 huoneistoa, pinta-alaltaan 4.684 m². Yhtiölle on kuulunut isännöinnin ja suoran omistuksen kautta vuoden 2019 lopussa 775 asuinhuoneistoa, yhteispinta-alaltaan 38.616 m². Yhtiö omistaa Honkarannan Majan, jota vuokrataan virkistyskäyttöön. Asukasvalintoja tehtiin 160 kappaletta.

Kiinteistöhoitoyhtiöille maksettiin korvauksia noin 171.700 euroa. Ulkopuolisille urakoitsijoille maksettiin teiden ja pihojen kunnossapidosta noin 27.200 euroa.

Kiurunkulman oman kirvesmiehen ja sisustajan lisäksi remontointipalvelua ostettiin ulkopuolisilta urakoitsijoilta tuntihintakilpailutuksen perusteella. Vuoden aikana vuosikorjaus- ja rakentamiseen käytettiin noin 345.000 euroa, mikä on noin 36.000 euroa enemmän kuin edellisvuonna. Eritasoisia huoneistoremontteja tehtiin yhteensä 40 huoneistossa asukkaan vaihtuessa. Asuntojen saunoja ja kylpyhuoneita remontoitiin 13 asunnossa muun muassa kosteusvaurioiden vuoksi. Suolakorven rivitalojen takapihojen aitojen uusiminen saatiin valmiiksi. Eskontupaahan vaihdettiin uudet ikkunat, urakoitsijana toimi Skaala Oyj.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen:

	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Liikevaihto	3 370 910	3 436 150	3 325 622
Henkilöstökulut	-310 374	-324 430	-308 015
Poistot ja arvonalentumiset	-542 692	-512 220	-521 134
Kiinteistön hoitokulut	-2 030 627	-2 106 230	-2 016 611
Luottotappiot ja oikaisuerät	512	0	-3 298
Liikevoitto	487 217	493 270	480 601
Rahoitustuotot ja -kulut	-169 083	-172 740	-158 895
Asuintalovarauksen muodostam.	-444 921		-423 582
Asuintalovarauksen purkaminen	124 884		115 473
Tilikauden voitto/-tappio	0		15 423

Pitkäaikainen vieras pääoma: 9.050.000 euroa (vuonna 2018: 9.960.000 euroa)

Asuintalovaraus yhteensä: 2.970.000 euroa (vuonna 2018: 2.662.000 euroa)

Yhtiö lyhensi lainoja noin 917.000 euroa, uutta lainaa otettiin 50.000 euroa. Kiinteistövero yhtiö maksoi 110.000 euroa. Vuokria korotettiin 1.1.2019 alkaen pääsääntöisesti 0,16 euroa/m²/kk, käyttömaksuihin ei tullut korotuksia.

KOY KIURUVEDEN KIURUNKULMA / TASE 31.12.2019

	TP 2019	TP 2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa-alueet	370 111	370 111
Liittymismaksut	397 309	397 309
Rakennukset ja rakennelmat	11 934 571	12 431 844
Koneet ja kalusto	71 580	74 095
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12 773 571	13 273 359
Sijoitukset		
Muut saamiset	201 887	201 886
Muut osakkeet ja osuudet	321 973	321 974
Sijoitukset yhteensä	523 860	523 860
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 297 431	13 797 219
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Vaihto-omaisuus yhteensä	4 587	3 979
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	5 647	9 366
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kiinteistön tuotoista	26 359	25 808
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	6 393	6 387
Siirtosaamiset	5 668	6 158
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	38 420	38 353
Rahat ja pankkisaamiset	162 573	178 609
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	211 227	230 307
Vastaava yhteensä	13 508 658	14 027 526
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	272 128	272 128
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-45 746	-45 746
Tilikauden voitto/tappio	15 423	0
Oma pääoma yhteensä	241 805	226 382
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Kertynyt poistoero	43 847	45 674
Asuintalovaraukset	2 969 815	2 661 706
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	3 013 662	2 707 380
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	8 441 126	9 232 284
Valtiokonttorilainat	35 758	42 498
Eläkelainat	145 200	163 350
Velat saman konsernin yr.	427 703	522 307
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	9 049 787	9 960 439
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	24 982	26 839
Ostovelat	121 373	128 692
Muut velat	986 330	917 462
Siirtovelat	70 719	60 332
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 203 404	1 133 325
Vieras pääoma yhteensä	10 253 191	11 093 764
Vastattavaa yhteensä	13 508 658	14 027 526

• TYTÄRYHTIÖ: Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy

Tavoitteiden toteutuminen:

- Muutos- ja korjaustyöt kilpailutetaan hankintalain mukaisesti vuosille 2019 – 2021. Vuonna 2019 yrityksille tehdään muutos- ja korjaustöitä tarvittaessa. Ne rahoitetaan tulo-rahoituksella tai kaupungin takaamalla lainalla. Yrittäjän toivomuksesta toimitiloihin tehtävät lisä- ja muutostyöt sisällytetään vuokraan. Tältä osin vuokrankorotus voi olla määräaikainen.**
Sellaisia muutostöitä ei ole tehty, jotka olisivat edellyttäneet vuokrankorotusta.
- Vuokrasaatavien määrä pysyy maltillisena ja perintää tehostetaan edelleen voimakkaasti.**
Vuokrasaatavat pienenevät merkittävästi vuoteen 2018 verrattuna, johtuen pääasiassa konkurssiyritysten tai lopettaneiden yritysten vuokrasaatavien luottotappiokirjauksista sekä perintätoimien edelleen kiristämisestä.
- Silloin kun kiinteistö on yhden yrityksen hallinnassa, kiinteistöstä tehdään yrityksen kanssa mahdollisuuksien mukaan lunastussopimus tai (kerta) lunastussopimus. Näin varmistetaan yrityksen kiinnittyminen Kiuruvedelle ja helpotetaan Yrityskiinteistöt Oy:n kulu- ja velkataakkaa.**
Kiinteistökauppoja tai lunastuksia ei ole ollut.

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Vuokratut m2	13 600	14 500	13 600
Vuokratulot, euroa	691 570	815 711	700 502
Henkilöstömäärä	0	0	0
Valmistunut/ostetut m2	0	0	0

Yhtiöllä on omistuksessaan Teollisuustalo 1, Teollisuustalo 2, Teollisuustalo 3, Lumola, Kehäkymppi, Kirjapainorakennus, Puuyrityshautomo 1, Levytehdas, Kuivaamorakennus, Milletti-halli, Pajarinki-halli sekä liike- ja tuotantotilaa Liikekeskus Mansikissa, Kiurunportissa ja Toritalossa. Yhtiö hoitaa myös Metallihallin isännöintitehtävät, joka on Kiuruveden kaupungin omistuksessa. Tilikauden aikana rakennusten aktivoituja korjauksia ja muutostöitä tehtiin Teollisuustalo 1:ssä noin 9.000 eurolla ja Lumolassa noin 294.000 eurolla.

Talousarvion toteutuminen:

	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Liikevaihto	691 571	815 711	700 502
Muut liiketoim. tuotot	320 000	500 000	899 000
Henkilöstökulut	-7 052	-8 000	-9 589
Poistot ja arvonalentumiset	-205 806	-190 682	-373 233
Liiketoiminnan muut kulut	-803 830	-645 408	-662 835
Luottotappiot	-109 059		-18 472
Liikevoitto	-5 117	471 621	553 845
Rahoitustuotot ja -kulut+verot	-55 393	-49 000	-50 222
Tilikauden voitto/-tappio	-60 453	422 621	503 623

Korollinen vieras pääoma 31.12: 5.401.000 euroa (vuonna 2018: 5.573.000 euroa)

Edellisten tilikausien tappiot 31.12: -6.235.000 euroa (vuonna 2018: -6.174.000 euroa)

Yhtiön vapaa oma pääoma 31.12: 240.000 euroa (vuonna 2018: -264.000 euroa)

Yhtiö lyhensi lainoja noin 1.227.000 euroa ja otti uutta lainaa Kiuruveden kaupungilta 800.000 euroa. Kaupunki maksoi yhtiölle avustusta 500.000 euroa lainojen hoitomeneihin ja metallihallin ylläpitomeneihin.

Yhtiö maksoi toimitusjohtaja- ja kirjanpito palveluista Omni Yrityspalvelut Oy:lle noin 51.000 euroa (alv 0 %). Talohuolto yhtiöille maksettiin noin 33.000 euroa (alv 0 %).

Tilikauden aikana vuokratulot pienenevät huomattavasti talousarvioon verrattuna johtuen Metallitien vuokran alennuksesta investointeja vastaan sekä Milletin hallin tyhjentyisestä vuokralaisen konkurssin seurauksena.

Teollisuustalo III, Yrittäjätie 6:ssa paloi 27.9.2019. Vakuutusyhtiö korvasi kertakorvauksena 400.000 euroa, tasearvo 175.000 euroa kirjattiin alas. Vakuutusyhtiö korvaa lisäksi purkukulut toteutuvien kustannusten mukaisesti.

KIURUVEDEN YRITYSKIINTEISTÖT OY / TASE 31.12.2019

	TP 2019	TP 2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	149 619	46 092
Muut pitkävaikutteiset menot	3 705	1 241
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	43 851	51 041
Rakennukset ja rakennelmat	4 804 261	4 875 958
Koneet ja kalusto	7 188	9 584
Muut aineelliset hyödykkeet	1 617	1 570
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	1 800
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	438 933	581 934
Muut saamiset	142 559	155 584
Pysyvät vastaavat yhteensä	5 591 733	5 724 804
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Myyntisaamiset	22 035	67 534
Muut saamiset	32 871	30 350
Siirtosaamiset	419 000	333
Rahat ja pankkisaamiset	110 853	252 264
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	584 759	350 481
Vastaava yhteensä	6 176 492	6 075 285
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	8 134	8 134
Vararahasto	650 887	650 887
Muut rahastot	6 006 426	6 006 426
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-6 234 840	-6 174 387
Tilikauden voitto/tappio	503 624	-60 453
Oma pääoma yhteensä	934 231	430 607
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	4 173 841	5 401 095
Pitkäaik.lainojen siirto lyhytaikaiseen	-620 454	-1 227 253
Velat saman konsernin yrityksille	972 393	172 393
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	620 454	1 227 254
Saadut ennakot	2 146	300
Ostovelat	79 729	55 908
Muut velat	3 814	694
Siirtovelat	10 338	14 287
Vieras pääoma yhteensä	5 242 261	5 644 678
Vastattavaa yhteensä	6 176 492	6 075 285

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen sisältyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyössä laadituilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua kaupunginvaltuuston niille asettamiin tavoitteisiin.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Investointisuunnitelmat tulee toimittaa kaupungille jo ennen niiden hyväksymistä tai täytäntöönpanoa. Suunnitelmien tulee perustua tehtyihin toimintaympäristön analyysiin ja riskienarviointiin. Investointien suunnittelussa tulee huomioida myös verosäännökset sekä myös valtioneukia koskeva sääntely ja näiden vaikutukset koko kaupunkikonsernin näkökulmasta tarkasteltuna. Kaikkien merkittävien taloudellisten ratkaisujen osalta tytäryhtiön tulee hankkia kaupungin kanta ennen päätöksen tekoa. Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tarvittavat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti.

Kaupunkikonsernin yhteisöiden toimielimiin valitut luottamushenkilöt raportoivat tarpeen mukaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle yhteisön merkittävimmistä asioista. Kaupunginjohtajalla on Koy Kiuruveden Kiurunkulman ja Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Kaupunginhallitus ohjeistaa tarvittaessa luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita yhteisöissä/yhteisöjen edustajien kanssa toimimista varten.

Kaupunginjohtaja seuraa yleisesti kaupunkikonsernin yhteisöjen päätöksentekoa ja asioita. Muut johtoryhmän jäsenet seuraavat erityisesti oman toimialansa yhteisöjä. Tarvittaessa yhteisöjen asioista keskustellaan kaupungin johtoryhmässä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet, konserniohjeen 11.12.2019.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n vuoden 2017 tilinpäätöksen alijäämä oli noin -858.000 euroa ja vuoden 2018 tilinpäätöksen alijäämä oli noin -60.000 euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen ylijäämä oli noin 504.000 euroa. Kaupungin vuoden 2019 tilinpäätöksessä Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n osakkeiden arvonalennusta kirjattiin noin 412.000 euroa.

Savon Eläinsairaala Oy

Savon Eläinsairaala Oy:n vuoden 2019 tilinpäätös on noin -41.000 euroa alijäämäinen ja taseessa oma pääoma on noin 115.000 euroa miinuksella. Kaupungin vuoden 2019 tilinpäätöksessä Savon Eläinsairaala Oy:n osakkeiden arvonalennusta kirjattiin 60.000 euroa ja pääomalainoja 60.000 euroa.

Savon ICT palvelut Oy

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.1.2019 § 2 Savon ICT-palvelut Oy:n yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen uusien osakkeiden saamiseksi yhtiöön.

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sote maksuosuuden kasvuun vaikuttavat merkittävästi suuret sairaalainvestoinnit Kuopiossa ja Iisalmissa. Kaupunkikonsernin lainakantaan vaikuttavat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (Kys) lainakanta sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän lainakanta.

Konsernitaloutta rasittaa Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n huono taloudellinen tilanne. Kertomusvuonna kaupunki avusti yhtiötä 500.000 eurolla ja myönsi yhtiölle lainaa 800.000 euroa.

Edellä mainitun lisäksi kaupunkikonsernin talouden kehitykseen vaikuttavat kaupungin väestön väheneminen ja ikärakenteen muuttuminen (valtionosuudet ja verotulot vähenevät).

1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto hyväksyi omistajaohjauksen periaatteet, konserniohjeen 11.12.2019 § 62 ja se tuli voimaan 1.1.2020. Omistajaohjauksen periaatteet ovat luonteeltaan pysyviä toimintaperiaatteita, jotka määrittelevät sen, miten kaupungin omistamia yhtiöitä johdetaan, ohjataan ja valvotaan. Valtuuston linjaamat periaatteet ohjaavat konsernijohdolle kuuluvaa omistajaohjauksen käytännön toteuttamista ja siihen liittyvää päätöksentekoa. Omistajaohjauksella pyritään varmistamaan kaupunkistrategiaan sisältyvän omistajapolitiikan toteutuminen. Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Miten konsernivalvontaa on kuntakonsernissa järjestetty?

Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden kehitystä on seurattu tilinpäätöstietojen lisäksi osavuositarkastuksen yhteydessä. Erityisesti Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellisen aseman kehittymistä on seurattu. Aiheesta on käyty keskustelua eri tilanteissa. Kaupunki on konsernin kannalta tärkeissä asioissa ohjannut tytäryhtiöiden päätöksentekoa.

Tytäryhteisöissä sekä muissa konserniin kuuluvissa yhteisöissä toimivat kaupungin edustajat ovat tuoneet kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle tiedoksi yhteisöissä käsiteltävänä olevat merkittävimmät asiat. Kaupungin kannan muodostuksessa on näin ollut konsernijohto mukana.

Konserniyhteisöjen asioiden käsittelyä ja päätöksentekoa on seurattu aktiivisesti esityslistojen ja pöytäkirjojen avulla. Konsernijohdon suorittaman valvonnan lisäksi johtoryhmän jäsenet seuraavat oman alansa yhteisöjen päätöksentekoa ja toimintaa. Johtoryhmä keskustelee asioista ja valmistelee tarvittaessa konsernivalvontaan liittyvän asian kaupunginhallitukselle.

Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella?

Varsinaisia puutteita yksittäisissä tapauksissa ei ole havaittu. Todennäköisesti konsernivalvonnan tehostaminen tuo esiin valvonnan puutteita. Valvontaa tuleekin tehostaa ja kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella. Tässä työssä on apuna uusi konserniohje.

Konsernivalvonnan kohdealueita:

- *Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys*

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa on määritelty konserniohjeessa, ohjeistus on riittävä.

- *Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys*
Ohjeita on annettu kaupungin edustajille tytäryhteisöissä konserniohjeen mukaisesti, ohjeistus on ollut riittävä.
- *Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi*
Konsernitavoitteita tytäryhteisöille on asetettu vähän eivätkä ne kuvaa riittävästi yhteisön ydintoimintaa. Edellä mainitusta johtuen arviointi on ollut vähäistä.
- *Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi*
Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellista asemaa on seurattu lähinnä osavuositarkastuksen avulla sekä tytäryhteisöjen hallituksen edustajien suullisen informaation avulla. Tytäryhteisöt eivät ole säännöllisesti raportoineet konsernijohtajalle eikä konsernijohto ole analysoinut tytäryhteisön tilannetta tarkemmin.
- *Sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi*
Tytäryhteisöt ovat raportoineet merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta talousarvioissa ja toimintakertomuksissa.
- *Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö*
Keskitettyjä konsernitoimintoja ei ole käytössä.
- *Tiedonkulku ja sen toimivuus*
Tytäryhteisöjen ja kaupungin välinen tiedonkulku on parantunut kertomusvuoden aikana.
- *Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen*
Kaupunginhallitus valitsee toimikaudekseen edustajat tytäryhteisöjen yhtiö- ja vuosikokouksiin sekä tekee esityksen tytäryhteisöjen hallitukseen valittavista edustajista.

Riskienhallinnan järjestäminen kaupunkikonsernissa:

- *Tytäryhteisöissä hyväksytyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja niiden ohjeiden mukaisuus*
Tytäryhteisöt eivät ole toimittaneet kaupungille hyväksymiään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita.
- *Tytäryhteisöjen riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus sekä konserniohjeen mukaisuus*
Tytäryhteisöt ovat raportoineet merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta talousarvioissa ja toimintakertomuksissa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 19.2.2018 § 4 kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet.
- *Kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus konsernijohtajalle ja asiantuntemuksen riittävyys*
Riskienhallinta ja seuranta ovat vastuutettu konsernijohtajalle konserniohjeessa. Asiantuntemuksen riittävyttä on hyvä lisätä esimerkiksi koulutuksella.
- *Merkittävimpien riskien ajantasainen raportointi ja raportoinnin ohjeistuksen mukaisuus (dokumentoitu toimintatapa)*
Merkittävimmät riskit raportoidaan talousarviossa ja toimintakertomuksessa kaupunkitasolla sekä tytäryhteisöittäin. Raportointiin on excel – työkalu.
- *Onnistuminen kaupunkikonsernin toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa.*
Kaupunkikonsernissa ei ole tehty riskien ajallista ja rahamääräistä ennakointia.

1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TP 2019	TP 2018
Toimintatuotot	47 223 303	46 446 786
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	165 707	154 098
Toimintakulut	-101 847 428	-100 169 970
Toimintakate	-54 458 418	-53 569 085
Verotulot	23 413 419	22 913 010
Valtionosuudet	33 941 973	34 298 104
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 613	6 020
Muut rahoitustuotot	1 255 898	1 112 086
Korkokulut	-502 885	-537 412
Muut rahoituskulut	-197 951	-377 418
Vuosikate	3 465 649	3 845 305
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 530 232	-5 633 725
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-174 449	
Satunnaiset erät	419 094	139 953
Tilikauden tulos	-1 819 938	-1 648 468
Tilinpäätössierrot	5 782	8 811
Tilikauden verot	-9 388	-4 139
Laskennalliset verot	-67 151	-65 553
Vähemmistöosuudet	-22 945	-2 425
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 913 640	-1 711 773

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	46,3	46,4
Vuosikate / Poistot, %	60,8	68,3
Vuosikate, euroa/asukas	433	472
Asukasmäärä	7 998	8 149

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TP 2019	TP 2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 465 649	3 845 305
Satunnaiset erät	419 093	139 953
Tilikauden verot	-9 388	-4 139
Tulorahoituksen korjaukset	-292 175	-768 553
	3 583 179	3 212 565
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 780 166	-6 401 933
Rahoitusosuudet investointimenoihin	478 360	462 727
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	209 607	1 196 422
	-5 092 199	-4 742 784
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 509 020	-1 530 219
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-41 544	-15 079
Antolainasaamisten vähennykset	90 306	17 281
	48 762	2 202
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 131 901	3 250 717
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 861 368	-4 530 861
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 639	1 425 883
	1 284 172	145 740
Oman pääoman muutokset	168 498	16 574
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-29 057	48 214
Vaihto-omaisuuden muutos	-33 424	30 537
Saamisten muutos	-756 135	418 011
Korottomien velkojen muutos	780 902	2 161 607
	-37 714	2 658 369
Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 463 718	2 822 885
Rahavarojen muutos *	-45 302	1 292 666
*Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 786 735	11 832 037
Rahavarat 1.1.	11 832 037	10 539 371
Rahavarojen muutos	-45 302	-1 292 666

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-3 779 798	-7 476 687
Investointien tulorahoitus, %	68,0	81,1
Lainanhoitokate	0,7	0,9
Kassan riittävyys, pv	38	39

KONSERNITASE

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	501 363	418 344
Muut pitkävaikutteiset menot	1 705 773	1 756 966
Ennakkomaksut	39 812	11 175
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 246 948	2 186 485
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 636 764	4 647 763
Rakennukset	54 060 177	55 426 665
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 310 037	16 313 457
Koneet ja kalusto	2 325 333	2 411 205
Muut aineelliset hyödykkeet	115 018	71 649
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 782 982	797 018
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	79 230 311	79 667 757
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 350 597	5 303 481
Joukkovelkakirjalainasaamiset	11 374	10 942
Muut lainasaamiset	56 877	91 844
Muut saamiset	495 881	509 073
Sijoitukset yhteensä	5 914 729	5 915 339
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	87 391 988	87 769 582
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	161 005	241 122
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	72 732	60 330
Muut toimeksiantojen varat	25 304	40 681
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	259 041	342 133
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Aineet ja tarvikkeet	162 278	153 888
Keskeneräiset tuotteet	8 836	8 500
Valmiit tuotteet	4 587	3 979
Muu vaihto-omaisuus	218 548	194 041
Vaihto-omaisuus yhteensä	394 249	360 409
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset(pit)		6 436
Lainasaamiset(pit)		453 960
Muut saamiset(pit)	421 648	113
Siirtosaamiset (pit)	128	460 509
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	421 776	
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset (lyh)	1 750 395	1 475 501
Lainasaamiset (lyh)	85 086	
Muut saamiset (lyh)	1 405 114	1 289 672
Siirtosaamiset (lyh)	1 338 574	1 015 221
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4 579 169	3 780 395
Saamiset yhteensä	5 000 945	4 240 904
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut arvopaperit	6 324 054	6 024 664
Rahoitusarvopaperit yhteensä	6 324 054	6 024 664
Rahat ja pankkisaamiset	5 462 681	5 807 373
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	17 181 929	16 433 350
VASTAAVAA YHTEENSÄ	104 832 958	104 545 065

	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 511 822	29 511 822
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	653	1 089
Arvonkorotusrahasto	91 765	91 765
Muut omat rahastot	4 019 037	4 055 391
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 102 344	2 598 818
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 913 641	-1 711 773
OMA PÄÄOMAYHTEENSÄ	32 811 980	34 547 112
VÄHEMMISTÖOSUUDET	171 801	160 970
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	625 627	642 053
Pakolliset varaukset yhteensä	625 627	642 053
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	168 928	284 391
Lahjoitusrahastojen pääomat	228 967	220 150
Muut toimeksiantojen pääomat	53 606	63 633
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	451 501	568 175
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (pit)	37 864 971	36 192 414
Lainat julkisyhteisöiltä	180 958	205 848
Laskennallinen verovelka	554 270	486 125
Pitkäaikainen yhteensä	38 600 199	36 884 387
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat (lyh)	15 000 000	15 000 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (lyh)	4 543 277	4 905 320
Lainat julkisyhteisöiltä (lyh)	24 890	24 779
Lainat muilta luotonantajilta (lyh)		
Velat(lyh)saman konsernin yrityksiltä		
Saadut ennakot(lyh)	266 402	252 263
Ostovelat(lyh)	5 160 839	4 146 220
Muut velat (lyh.aik)	456 103	364 492
Siirtovelat(lyh)	6 642 314	6 974 794
Laskennallinen verovelka	78 025	74 500
Lyhytaikainen yhteensä	32 171 850	31 742 367
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	70 772 049	68 626 754
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	104 832 958	104 545 065
KONSERNIN TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	31,5	33,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,4	66,0
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12 euroa/asukas	8 177	7 830
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12 euroa	65 401 320	63 809 913
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa	-811 297	887 046
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa / asukas	-101	109
Konsernin lainakanta, euroa / asukas	7 273	6 972
Konsernin lainakanta 31.12.,euroa	58 168 367	56 814 486
Konsernin lainasaamiset 31.12., euroa	68 251	91 844
Asukasmäärä 31.12.	7 998	8 149

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus esittää tilikauden -3.279.729,29 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1. Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 18.622,52 euroa
2. Tilikauden alijäämä -3.261.106,77 euroa lisätään edellisten tilikausien alijäämään

Tämän jälkeen taseen alijäämää on -3.401.795,47 euroa.

1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain talouden tasapainottamista koskevilla säännöksillä pyritään lisäämään talouden suunnitelmallisuutta sekä selkeyttämään ja täsmentämään kunnan talouden tasapainosääntelyä erityisesti tilanteessa, jossa kunnan kertynyt alijäämä on merkittävä. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Kunnanhallituksen toimintakertomuksessa tekemä selonteko jakaantuu kahteen osaan. Ensinnäkin tulee selvittää tilinpäätösvoonna voimassa olleen taloussuunnitelman toteutuminen. Toiseksi, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on tehtävä selkoa, onko kuluvana vuonna voimassa oleva taloussuunnitelma riittävä. Selonteon antaminen tulee kyseeseen, jos tilikauden alijäämä on olennaisesti suurempi kuin se oli taloussuunnitelmaa ja toimenpideohjelmaa hyväksyttäessä edellisellä syksynä.

Selonteko tilinpäätösvoonna voimassa olleen taloussuunnitelman toteutumisesta

Vuoden 2019 talousarvio oli -419.714 euroa alijäämäinen. Suunnitelmavuodet 2020 – 2021 oli tasapainossa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen alijäämä on -3.261.107 euroa. Vuoden 2018 lopussa taseen alijäämä oli -140.689 euroa ja vuoden 2019 lopussa taseen alijäämä on -3.401.796.

Vuonna 2019 verotuloja kertyi noin 1,0 milj. euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus ylitti alkuperäisen talousarvion noin 2,0 milj. eurolla. Lisäksi Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n ja Savon Eläinsairaala Oy:n arvonalentumisia on tilinpäätökseen kirjattu noin 0,5 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen alijäämä on noin 2,8 milj. euroa talousarvion alijäämää suurempi.

Kaupunginhallitus päätti tammikuussa 2019, että talouden tasapainotusta varten laaditaan ohjelma vuosille 2019 – 2021. Samalla kaupunginhallitus nimesi tasapainotusohjelman laatimista varten työryhmän, joka kokoontui useita kertoja vuoden 2019 aikana. Syyskuun lopulla työryhmä hyväksyi työryhmän väliraportin, joka sisälsi yhteenvedon työryhmän siihen mennessä tekemästä työstä. Väliraportissa on useita toimenpiteitä, joiden valmistelu on edelleen kesken eikä niihin liittyviä päätöksiä ole tehty. Väliraportin hyväksymisen yhteydessä työryhmä päätti, että talouden tasapainotustyöhön otetaan mukaan ulkopuolinen asiantuntija. Yhteistyö Perlacon Oy:n kanssa alkoi vuoden 2020 alussa.

Selonteko kuluvana vuonna voimassa oleva taloussuunnitelma riittävydestä

Vuoden 2020 talousarviossa SOTE kuntayhtymän maksuosuus on 35,2 milj. euroa eli 0,1 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2019 tilinpäätöksessä. Vuoden 2021 arvio on 35,6 milj. euroa ja vuoden 2022 arvio on 35,8 milj. euroa. On selvää, että edellä mainitut taloussuunnitelman mukaiset määrärahat eivät tule riittämään, ellei SOTE palveluissa saada aikaan merkittäviä säästötoimenpiteitä. Verotulojen arvioinnissa kaupunki on luottanut Kuntaliiton laatimaan veroennustekehikkoon ja näin se tulee todennäköisesti tekemään jatkossakin. Vuosien kokemuksen perusteella talousarvioon on kuitenkin viisasta kirjata veroennustekehikon lukua pienempi luku.

Talouden tasapainotusohjelman laatimista tuleville vuosille jatketaan niin, että kaupunginvaltuusto voi hyväksyä samassa kokouksessa taloussuunnitelman vuosille 2021 - 2023 sekä talouden tasapainotusohjelman.

Koronavirusepidemia vaikuttaa kaupungin ennusteisiin ja riskeihin

Maailmanlaajuisen koronavirusepidemian vaikutukset Suomessa alkoivat maaliskuussa 2020. THL arvioi, että koronavirusepidemia kestää hallituksen rajoitustoimien vuoksi huomattavasti pidempään kuin kolme kuukautta. Tällä hetkellä kukaan ei tiedä kuinka kauan epidemia kestää.

Epidemiaan liittyvät rajoitustoimet ovat jo tässä vaiheessa aiheuttaneet myös kuntien toimintaan merkittäviä muutoksia.

Kuntaliiton 24 suurimman kaupungin talousjohtajalle tekemän kyselyn mukaan koronaepidemia heikentää kuntien taloutta vuonna 2020 minimissään 1,5 miljardilla eurolla. Arviot perustuvat kunkin kaupungin tämänhetkiseen arvioon ja käsitykseen koronaepidemian etenemisestä vuoden 2020 aikana. Arvioiden mukaan koronavirusepidemian myötä kaupunkien ja kuntien kunnallis- ja yhteisöverotulot romahtavat yli 700 miljoonaa euroa. Sote -menojen kasvu heikentää kuntataloutta vähintään 400 miljoonaa euroa. Maksu- ja myyntituottojen pieneneminen vähentää kuntien tuloja noin 200 miljoonaa euroa. Lisäksi muut talousvaikutukset, esimerkiksi pelastustoimen kustannusten kasvu, heikentävät kuntataloutta yli 100 miljoonaa euroa.

Tässä vaiheessa Kiuruveden kaupunki ei ole vielä arvioinut epidemian aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa (KuntaL 115 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista (KuntaL 121 §). Arvioinnissa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen

KAUPUNGINHALLITUS / YLEISPALVELUKESKUS

Yleispalvelukeskuksen johtaja: Hallintojohtaja

Tulosalueet: Yleishallinto, ruokahuolto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto, työllisyyden hoitaminen, sosiaalitoimi ja terveydenhuolto (sisältää maksuosuuden Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle)

YLEISHALLINTO

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Yleishallinto huolehtii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Se avustaa ja tukee kaupunkikonsernin johtoa tavoitteellisessa johtamisessa, toimintojen kehittämisessä, organisoinnissa ja rahoittamisessa. Edelleen se tukee ja luo edellytyksiä muiden palvelukeskusten tulokselliselle toiminnalle sekä antaa tietoon ja osaamiseen perustuvia asiantuntijapalveluja.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Asianhallintajärjestelmä uudistetaan siten, että uudistettu järjestelmä otetaan käyttöön 1.1.2019 alkaen.

Tavoite toteutui.

Kiuruveden kaupungilla on ollut vuonna 2019 käytössä KuntaToimisto -asianhallintajärjestelmä diaarin, asianhallinnan, kokousjärjestelmän, viranhaltijapäätösten ja julkaisun osalta. KuntaToimisto-ohjelmisto on päivitetty uuteen TwebKIURU asioiden ja asiakirjojen – hallintajärjestelmään. Uusi selainpohjainen versio mahdollistaa myös sähköisen arkistoinnin tulevaisuudessa. Järjestelmä on toiminnallisuuksiltaan julkishallintoa ohjaavan SÄHKE2-määrityksen mukainen, joka mahdollistaa sähköisen materiaalin keskitetyn hallinnoinnin ja hävittämisen. Uusi ohjelmisto otetaan käyttöön asteittain 1.1.2020 alkaen. Kiuruveden kaupunki on siirtynyt käyttämään 1.1.2020 kuntien yhteistä tehtäväluokitusta osana tiedonhallintaa ja tietosuojan toteuttamista. Kaupunginhallitus hyväksyi tehtäväluokituksen käyttöön 25.2.2019 § 46.

2. Arkiston kuntoon saattamisesta annetaan väliraportti kaupunginhallitukselle elokuussa 2019. Raportissa selvitetään, missä vaiheessa arkiston kuntoon saattamisessa ollaan ja mitä tehdään loppuvuoden aikana.

Tavoite toteutui.

Kaupunginhallitukselle annettiin 19.8.2019 väliraportti Kiuruveden kaupungin asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta.

3. Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisestä tehdään suunnitelmallisempaa ja nykyistä tehokkaampaa. Henkilöstön työhyvinvointi-toimintaan (TYHY) varataan määräraha vuodelle 2019.

Tavoite toteutui osittain.

Kaupungin henkilöstön työhyvinvointia pyrittiin parantamaan koko henkilöstön yhteisellä TYHY -iltapäivällä. TYHY -iltapäivä toteutettiin 11.10.2019, mutta tilaisuuteen osallistujien määrä jäi harmittavan vähäiseksi. Henkilöstön työhyvinvointitoimintaan varattiin 6.000 euron määräraha (20 euroa / työntekijä) vuodelle 2019. Suunnitelmissa on, että kevään 2020 aikana työntekijöitä kannustetaan huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan liikunnan avulla leikkimielisen kampanjan avulla.

Kaupungin historian kirjoitus / historian kirjoittaja Juha Pohjonen

Toimeksiantosopimuksen mukaan Kiuruveden kaupungin vuosien 1980 – 2020 historia valmistuu vuonna 2020.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
YLEISHALLINTO						
Toimintatulot	135 736	34 569	170 305	164 789	96,8	106 002
Toimintamenot	-2 192 672	-10 102	-2 202 774	-2 129 432	96,7	-2 143 828
Toimintakate (netto)	-2 056 936	24 467	-2 032 469	-1 964 643	96,7	-2 037 826
Poistot ja arvonalentumiset	-68 961	7 445	-61 516	-120 716	196,2	-56 778
Muut laskennalliset kustannukset	-37 138	0	-37 138	-35 963	96,8	-35 219
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-2 298 771	-2 657	-2 301 428	-2 286 111	99,3	-2 235 824

RUOKAHUOLTO

Vastuuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö

Tulosalueen toimintastrategia

Asiakkaille tuotetaan laadukkaat ja ravitsemuksellisesti täysipainoiset, asiakkaiden hyvinvointia tukevat ateriapalvelut kustannustehokkaasti lähi- ja luomuruuan mahdollisuudet hyödyntäen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Edistetään kotimaisten raaka-aineiden sekä lähi- ja luomuruuan käyttöä. Pyritään myös ruokapalvelujen muissa käytänteissä toimimaan mahdollisimman resurssiviisaasti kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kiuruvesi on edelleen ollut aktiivisesti mukana valmistelemassa Sansia Oy:n elintarvikekilpailutuksia. Kilpailutusta on toteutettu siten, että myös lähitoimijoilla on ollut mahdollisuus tarjota tuotteitaan ja saada sopimukset, joten lähiruokahankinnat voidaan nyt toteuttaa Sansia Oy:n sopimuksilla. Kuten kaikkien tuotteiden osalta, myös lähiruokatuotteita tarkastellaan hinnan, laadun, käyttötarkoituksen ja asiakastyytyväisyyden näkökulmista. Tilanteissa, joissa tuotteen käyttö aiheuttaa sen, että ruokailijat eivät tule syömään, ruuasta tulee paljon hävikkiä tai tuotteen laatu (ja samalla hinta) on korkea arkiruokailun tarpeeseen, on näitä tuotteita karsittu pois ja osittain vaihdettu edullisempiin lähituotteisiin, mikäli sellainen on ollut tarjolla. Lähiruuan hintaan ei sopimuskauden aikana ole kohdistunut vastaavia korotuksia kuin muiden elintarvikkeiden hintoihin. Kiuruvedellä lähi- ja luomuruuan käytön toteutumista seurataan euoperusteisena. Määrällisesti lähiruuan käyttö ei ole pienentynyt niin paljon kuin se euoperusteisen seurannan mukaan näyttäisi pienentyneen.

Lähiruuan käyttöaste vuonna 2019 oli 21,8 % (vuonna 2018 21,9 %). Lähiruokaan on käytetty noin 103.000 euroa. Luomun käyttöaste 4,2 % (vuonna 2018 4,6 %). Luomuun on käytetty noin 20.000 euroa. Osa luomutuotteista on samalla myös lähituotteita. Käyttömäärältään merkittävin luomutuote on rasvaton luomumaito, johon saadaan päiväkotij- ja kouluruokailussa korotettu EU-koulujakelutuki.

Elintarvikkeiden kotimaisuuteen on kiinnitetty huomiota sekä kilpailutusvaiheessa että tuotteita tilattaessa. Mikäli kotimainen vaihtoehto ei ole sopimustuote, pyydetään Sansia Oy:tä aloittamaan toimenpiteet, että se saadaan sopimustuotteeksi.

Nivan koululla, yläkoululla ja lukiossa on kouluruokailusuosituksen mukaisesti kasvisvaihtoehto tarjolla joka päivä vapaasti otettavana. Kouluilla kasvisruoka on kaikille pääsääntöisesti kerran viikossa, joten kasvisvaihtoehto on tarjolla peruslounaan rinnalla käytännössä neljä kerta viikossa. Tarjottava kasvisvaihtoehto on lakto-ovovegetaarinen. Kasvisvaihtoehdon tarjoaminen ei ole nostanut kokonaisuuden elintarvikekustannuksia.

Ylä-Savon TOIMI- työvalmennussäätiön ateriapalvelusopimus päättyi 31.3.2019. Terveyskeskuksen ruokasalissa aloitettiin uudelleen henkilökunnan lounastarjoilu helmikuun alussa. Ruokasalin ylläpitäminen ei vaadi henkilökuntaan lisäresursseja, koska ruokasali on keskuskeittiön yhteydessä.

Vuonna 2019 valmisteltiin ylijäämäärueen myynnin aloitus siten, että myynti pystyttiin aloittamaan välittömästi vuoden 2020 alusta lukien.

2. Jatketaan seudullista yhteistyötä ja verkostoitumista ruokapalvelujen kehittämisen tukena. Kehitetään yhteistyötä tilaajien kanssa.

Kiuruveden ruokahuollon tuotannonohjausjärjestelmä on Sonkajärven ja Vieremän kanssa yhteinen. Ohjelman ylläpito (mm. tuote- ja hintamuutosten syöttäminen järjestelmään) ja masterpääkäyttäjäys on Kiuruvedellä. Vieremän ja Sonkajärven kunnat maksavat tästä palvelusta Kiuruvedelle sopimuksen mukaisesti.

Koulutusyhteistyötä tehdään koko Ylä-Savon alueella. Sansia Oy:n kautta on voitu verkostoitua koko Pohjois-Savon alueella.

Ruokapalvelupäällikkö oli syksyllä 7. luokkien vanhempainillassa kertomassa kouluruokailusta yläkoulussa ja vastaavan sisältöinen tilaisuus oli myös yläkoulun opettajainkokouksessa. 7. luokkien oppilaat kutsuttiin tutustumaan syksyllä keskuskeittiöön, mutta tämä tavoite ei toteutunut.

Ruokapalvelupäällikkö on käynyt järjestöjen kutsumana kertomassa muun muassa ikäihmisten ruuasta, ruokailusta ja niiden merkityksestä yleiselle hyvinvoinnille.

3. Tuetaan työssä jaksamista yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Henkilöstön työhyvinvointia edistetään koulutuksen ja esimiestyön kautta sekä muita työhyvinvointia tukevia keinoja käyttäen.

Työergonomiaan on kiinnitetty huomiota mm. uusia työvälineitä hankittaessa. Merkittävin satsaus tähän on ollut Lahnaojen koulun keittiön siirtäminen asuntosiipeen, jolloin koululle saatiin myös ruokasali. Samalla keittiöön hankittiin uusi monitoimiuuni, jolla voidaan valmistaa monia sellaisia ruokalajeja, jotka on aikaisemmin valmistettu tavallisissa kattiloissa. Uunissa on myös suljettu, automaattinen pesujärjestelmä. Näiden hankintojen myötä keittiön ergonomia ja työturvallisuus ovat parantuneet paljon.

Jaksotyöstä muodostuvia haittoja pyritään vähentämään ergonomisella työvuorosunnittelulla, jonka tavoitteena on työntekijöiden hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden tukeminen sekä työn ja levon sopiva vuorottelu. Näillä keinoilla kuormitus jakaantuu mahdollisimman tasaisesti työntekijöiden kesken. Työpaikkakokouksissa on läpi vuoden ollut esillä jokin työhyvinvointiin liittyvä teema.

Kiertävän lomalistan avulla pystytään vaikuttamaan siihen, että vuosilomat sijoittuvat kierron mukana mahdollisimman tasapuolisesti. Samalla tasataan työvoiman käyttöä niin, että ulkopuolisten sijaisten tarve vuosilomien vuoksi on varsin vähäistä. Kouluruokahenkilöstön vuosilomat sijoitetaan koulujen loma-ajoille. Sellaisessa kohdassa koulun loma-aikana, kun ei ole oma vuosiloma tai omalla koululla ei ole työtä, yhdistelmätyöntekijät ovat sijoitettuna vuosilomien sijaisiksi joko keskuskeittiöön tai päiväkodeille. Kaksi ravitsemistyöntekijää suoritti diettikokin EAT:n oppisopimuskoulutuksella.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Ateriasuoritteita:			
* terveyskeskuksen keittiö	396 218	399 680	401 209

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
RUOKAHUOLTO						
Toimintatulot	2 312 875	14 613	2 327 488	2 277 369	97,8	2 317 064
Toimintamenot	-2 225 986	-12 595	-2 238 581	-2 148 529	96,0	-2 126 467
Toimintakate (netto)	86 889	2 018	88 907	128 839	144,9	190 598
Poistot ja arvonalentumiset	-59 899	-2 050	-61 949	-61 849	99,8	-75 661
Muut laskennalliset kustannukset	-26 958	0	-26 958	-31 088	115,3	-25 135
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-2 312 843	-14 645	-2 327 488	-2 241 466	96,3	-2 227 263

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Elinkeinojen kehittämisen tehtävät määräytyvät kaupunkistrategian 2018 – 2021 mukaisesti. Kiuruveden kaupunkistrategian tavoitteena on tasapainoinen ja mahdollistava talous, kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen, vetovoimainen maalaiskaupunki, jossa on hyvä toimia yrittäjänä sekä tehdä työtä ja asua turvallisesti palvelujen äärellä.

Elinkeinopalvelu jakautuu yritysneuvontaan ja maaseudun kehittämissyksikköön, joiden lisäksi elinkeinojen alle kuuluvat markkinointi ja oman alan hankkeet.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. YRITYSNEUVONTA

* Uusien yritysten perustaminen: 20 kpl

* Asiakaskontaktien määrä: 40 kpl

Tulosalueen tavoitteet toteutuivat. Vuonna 2019 uusia yrityksiä perustettiin 26 kpl.

Ensiasiakaskontaktien määrä oli 50 kpl. Käytännössä asiakastapaamisia on vähintään 2 – 3 kertaa/asiakas, esimerkiksi yritystä perustettaessa tai rahoitusta haettaessa, eli asiakasmäärät ovat käytännössä korkeammat. Lukuun eivät sisälly tapahtumien järjestämiseen liittyvät yhteydenotot ja tapaamiset, asiakaspuhelut, toimitilaneuvottelut sekä markkinointiyhteistyösopimukset. Yritystoiminnan lopettaneita oli 31 kpl. Useimmissa tapauksissa yritystoiminnan lopettamisen syynä oli yrittäjän eläköityminen tai yritykset olivat ns. ”pöytälaatikkoyrityksiä”, jotka olivat viranomaisen toimesta poistettu toimimattomina. Haettujen yritystukien suhteen vuosi 2019 oli edelliseen vuoteen verrattuna rauhallisempi. Avustuksia kysyttiin paljon, mutta yritykset eivät täyttäneet rahoituksen edellyttämiä rahoitusehtoja.

Palvelusetelin käyttöönotto varhaiskasvatuksessa mahdollisti Pilke – päiväkodin tulon Kiuruvedelle. Toiminta uudessa musiikkipainotteisessa Tempo-päiväkodissa käynnistyi vuonna 2019 elokuun alusta.

1.1. Hanke- ja seuturahoitus

Vuonna 2019 myönnettiin Ylä-Savon Veturin hallinnoimaa Leader – rahoitusta Kiuruvedelle yhteensä 101.700 euroa yritystukena, kehittämishankkeisiin, kokoontumistiloihin ja niin sanottuna tapahtumatonni avustuksena. Kaupungin hallinnoima Paljakanvuori – Huvikallio -hanke sai Leader – rahoitusta 30.000 euroa. Yritystukea myönnettiin 51.500 euroa. Pohjois-Savon Ely -keskuksen maaseuturahaston yritystukea myönnettiin 604.800 euroa. Starttirahaa myönnettiin kahdelle uuden yrityksen perustajalle. Kiuruveden kaupunki on mukana seuturahalla rahoitetuissa hankkeissa, jotka ovat kohdistettu kärkitoimialoihin joko seudullisesti tai maakunnallisesti. Seututoimikunnan päätöksillä rahoitetut hankkeet ovat olleet yritystoimintaa tukevia tai edistäviä hankkeita. Seuturahaa vuonna 2019 myönnettiin 261.400 euroa.

1.2. Sukupolven – ja omistajavaihdokset haasteena

Vuosi oli kaikista huolimatta vilkasta aikaa toimivien yritysten neuvonnan suhteen, koska useat yritykset miettivät sukupolvenvaihdosta tai omistajanvaihdosta lähivuosina. Syksyllä järjestettiin sukupolven- ja omistajanvaihdoksiin liittyvä asiantuntijainfo yhteistyössä Kiuruveden yrittäjien ja Savon yrittäjien omistajanvaihdospalvelun kanssa. Tilaisuudessa oli osallistujia hyvin noin 18 henkilöä.

1.3. Toimitilat

Toimitilojen osalta yritysneuvonta teki tiivistä yhteistyötä Yrityskiinteistöt Oy:n kanssa. Tiloja kysyttiin vilkkaasti, mutta ongelmana on muun muassa vapaiden tilojen sopimattomuus suunnitellulle liiketoiminnalle. Erityisen myönteistä oli yritysten omasta toimesta tapahtuva toimitilojen kehittäminen ja Kiuruveden keskustassa olevien tyhjien yritystilojen saneeraaminen yrittäjien toimesta toisten yritysten käyttöön.

1.4. Työllisyystilanne Kiuruvedellä oli hyvä

Kiuruvedellä oli vuonna 2019 avoimia työpaikkoja noin 40 – 60 kpl:n välillä riippuen vuoden ajasta. Työvoimapulaa on ollut eri toimialoilla, ennen kaikkea teollisuudessa ja hoivapalveluissa. Työvoiman tarvetta on ollut myös toimihenkilöpuolella muun muassa työhöhdollisiin tehtäviin kuin myös ylemmän AMK – tasoiselle insinööriosaamiselle. Korkeakoulutuksen saaneille henkilöille oli myös avoimia työpaikkoja muun muassa eläinlääkinnässä.

EduSavo järjesti kertomusvuonna yhden rekrykoulutuksen Kiuruvedellä. Osallistujia oli 20 henkilöä joista suurin osa työllistyi Kiuruveden metallialan yrityksiin.

Elokuussa käynnistettiin myös teollisuustoimijoiden tapaamiset muun muassa alihankinta yhteistyön kehittämiseksi. Helmikuussa järjestettiin toista kertaa Kiuruveden työllisyysviikkotapahtuma yhteistyössä yritysten, elinkeinopalveluiden, lukion, kaupungin nuorisotoimen, etsivän nuorisotyön ja Kiuruveden Urheilijoiden kanssa. Tapahtumassa oli kävijöitä noin 350. Tapahtumassa tuotiin esille eri toimialoja ja koulutusvaihtoehtoja sekä avoimia työpaikkoja. Alkuvuodesta elinkeinopalvelut järjesti yhteistyössä Sopian – hankkeen kanssa infotilaisuuden hankkeen palveluista Kiuruvetisille hoivapalvelualan yrityksille.

1.5. Kaupungin markkinoinnin painopiste sosiaalisessa mediassa

Vuoden 2019 helmikuussa otettiin käyttöön myös Kiuruveden kaupungille uusi graafinen ilme ja uusi logo ”KIURUVESI LUOMU-SUOMEN PÄÄKAUPUNKI”. Vuoden 2019 aikana panostettiin kaupungin some-näkyvyyteen. Palvelukeskusten työntekijöille järjestettiin kaksi some- viestintään liittyvää koulutustilaisuutta. Palvelukeskuksien nimettyjä some-viestijöitä kannustettiin ja ohjattiin tiedottamaan ajankohtaisista aiheista eri kanavia käyttäen. Alkuvuodesta käynnistettiin myös kaupungintalon etätyöpisteen markkinointi. Syksyn aikana uusittiin Elinkeinopalveluiden toimesta myös uudet mainostaulut VT 27 varteen yhteistyössä Iskelmäviikkojen kanssa. Joulukuussa järjestettiin toisen kerran uudistettu joulupassikampanja yritysten vähittäismyynnin lisäämiseksi. Tapahtuma toteutettiin yhteistyössä monen eri toimijan kanssa ja koordinoijana toimi Kiuruvesi lehti. Joulupassikampanja onnistui hyvin ja yrittäjät olivat tyytyväisiä saamaansa näkyvyyteen ja joulumyyntiin. Loppuvuodesta käynnistettiin myös Future Savo – hankkeen kanssa Kiuruvesi – videon tekeminen, jonka toteutus tapahtuu vuoden 2020 aikana.

1.6. Seudulliseen matkailumarkkinointiin osallistuminen

Kiuruveden kaupunki lähti mukaan vuoden 2019 alusta ”Iisalmi ja tienoot” matkailumarkkinointiyhteistyöhön. Matkailumarkkinointiyhteistyösopimuksen kautta Kiuruveden kaupunki, Kiuruveden yritykset, kulttuuritoimijat ja matkailuyritykset saivat enemmän näkyvyyttä useammassa markkinointivälineessä keskitetysti ja kustannustehokkaasti. Kehitettävää on alueellisessa näkyvyydessä ja matkailuliiketoiminnan osaamisen kehittämisessä. Yhteistyön kautta on toimijoille järjestetty muun muassa koulutuksia markkinoinnista ja brändin rakentamisesta. Saatujen palautteiden pohjalta kiuruvetiset yrittäjät ja alan toimijat ovat olleet tyytyväisiä matkailumarkkinointiyhteistyöhön. Alalle on myös tulossa uusia alan palveluita tuottavia yrityksiä.

1.7. Yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa

Yritysneuvoja on osallistunut aktiivisesti Kiuruveden yrittäjäjärjestön kokouksiin ja vuorovaikutus yrittäjien ja kaupungin välillä on ollut vilkasta.

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset: Ylä-Savon Veturi ry:n seururaha 26.600 euroa (3/asukas), Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän seururaha 40.800 euroa ja hallinnointiraha 1.900 euroa (5 euroa/asukas) ja Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n avustus 500.000 euroa.

2. MAASEUDUN KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- Maatilakäynnit yhteistoiminta-alueella vähintään 40 kpl (neuvonta, jaksaminen/hyvinvointi, bioenergia, talous, SPV – suunnittelu, investointitarve).
- Edistää LEADER -rahoituksen hakemista.
- Maatalouden yritystoimintaan, erityisesti talouden hallintaan liittyvää koulutusta järjestetään yhteistoiminta-alueella 1-2 kpl.
- Edistetään bioenergiaa muun muassa yhteistyössä KierRe-hankkeen kanssa.
- Pyritään edistämään maatalouden sukupolvenvaihdoksia/tilakauppoja vähintään 4 kpl/v huolimatta LUTU:n päätyminen vuonna 2018.
- Edistetään ja markkinoidaan vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa maatilojen yrityskauppoja.

Tila/asiakaskäyntejä tehtiin 31.12.2019 mennessä 33 kpl, asiakaskontakteja noin 170 kpl. LEADER -rahoitusta on myönnetty yleishyödyllisille yhdistyksille yhteensä 20.200 euroa. Paljakkavuori/Huvikallion kunnostushanketta varten myönnettiin kaupungille LEADER -rahaa 30.000 euroa, hankkeen käytännön työt alkoivat syksyllä 2019.

Maatalousyrityksille järjestettiin kaksi koulutusta (yhtiöittäminen sekä hamppuviljely). Maatalouden investoinnit ovat tarkastelujaksolla 27 kpl, yhteensä 3.581.900 euroa. Aloitustukiin oikeuttavia tilakauppoja 5 kpl. Maidontuotanto laski hieman; - 1,6 % tuotannon määrän ollessa 56.910.500 litraa (2018: 57.853.500 litraa). Sukupolvenvaihdoskauppoja 7 kpl.

Elintarvikelaitos Leivonen suljettiin tammikuussa ja irtaimistoa myytiin kolmella erillisellä julkisella tarjouskaupalla noin 20.000 euroa. Leivosen irtaimistoa on myös hyödynnetty kaupungin omissa remonttikohteissa ja hyödynnetään jatkossakin.

Bioenergiahanke Kierre järjesti tammikuussa opintomatkan Ruotsiin, jossa tutustuttiin ruotsalaisiin biokaasulaitoksiin ja -yhtiöihin. Kiuruvedeltä osallistui kolme maatalousyritystä. Kiuruvedelle on laadittu selvitys biokaasulaitoksen mahdollisesta sijainnista ja sivuvirtojen selvitystyö jatkuu edelleen; 86 suurimmilta maataloilta syntyy karjanlantaa noin 320.000 m³/v. ja nurmea noin 87.708.5 tn/v sekä viljakasvien sivuvirtoja noin 70.000 kg/v.

Vaihtoehtoiset tilakaupat -hankkeen kanssa on tehty tiiviisti yhteistyötä ja selvitetty erilaisia malleja tilakaupan toteutumiseen LUTU:n päätyttyä vuonna 2018. Tilan ulkopuoliselle myynti kiinnosti yhä useampia ja tuotantosuunnan muutosmahdollisuudet lisääntyivät tarkastelujaksolla.

Yhteisöille (kyläyhdistykset, 4H) on myönnetty harkinnanvaraiset avustukset keväällä 2019. Kehittämisyksikkö suoritti headhunter -valmennuksen, jolla pyritään saamaan maatalouden alalle uutta työvoimaa. Yksi rekrytointi on toteutunut ja ohjattu Iisalmen kaupungin lomitusyksikköön. Nuorille markkinoitiin maatalous- ja maaseutuammatteja tilaisuuksien mukaan. Maatilayrittäjiä ohjattiin Voimaa-arkeen -hankkeeseen. Maaseutugaala2020-tapahtuman suunnittelu on aloitettu. Erikoiskasvituotantoa edistettiin (muun muassa mehiläistuotanto, marjanviljely). Ylä-Savo Veturi ry:n rahoitusta on myönnetty kahdelle kyläyhdistykselle.

Maaseudun kehittämisavustukset: 4H-yhdistyksen toiminta-avustus 7.000 euroa ja kylätoiminta-avustukset 3.100 euroa.

**Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)
Sitovuustaso on toimintakate eli netto**

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN						
Toimintatulot	5 700	0	5 700	18 012	316,0	55 525
Toimintamenot	-772 765	-30 400	-803 165	-796 287	99,1	-732 612
Toimintakate (netto)	-767 065	-30 400	-797 465	-778 276	97,6	-677 086
Poistot ja arvonalentumiset	-21 569	-1 008	-22 577	-435 044	1 926,9	-22 492
Muut laskennalliset kustannukset	-5 998	0	-5 998	-4 981	83,0	-5 347
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-800 332	-31 408	-831 740	-1 236 312	148,6	-760 450

MAATALOUSHALLINTO

Vastuuhenkilö: Maataloussihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Keiteleen, Kiuruveden ja Pielaveden ovat muodostaneet 1.1.2012 alkaen maaseutuhallinnon yhteistoiminta- alueen, jossa järjestäjä kuntana toimii Kiuruveden kaupunki. Maatalouden tukihallintoyksikkö tuottaa ja turvaa toimintaedellytykset maataloustukijärjestelmän kuntakohtaiseen hoitamiseen, maaseutuväestön tarvitsemiin hallinnon alaan liittyviin palveluihin, sekä maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluviin muihin viranomaistehtäviin lähipalveluina yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa. Maatalouden tukihallintoyksikkö huolehtii toimialansa toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä tasapuolisesti ja tasa-arvoisesti kaikissa yhteistoiminta-alueen kunnissa. Maatalouden tukihallintoyksikön jaettavat kustannukset jaetaan yhteistoiminta-alueen kuntien kesken 17.6.2019 tukea hakeneiden tilojen suhteessa. Tukea hakeneita tiloja oli Kiuruvedellä 393, Pielavedellä 185 ja Keiteleellä 67.

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen:

Maatalouden tukihallintoyksikkö tarjoaa ja toteuttaa maatalousyrittäjille laadultaan ja kustannustehokkuudeltaan edulliset kuntatasolle kuuluvat maataloushallinnon tehtävät ja palvelut.

Yrityksiä ja työpaikkoja:

Kannustamme ja neuvomme moniosaavaan yrittäjyyteen ja yrittäjähenkisyyteen. Edistetään maatilojen rakennekehitystä ja maataloustukijärjestelmän hyväksikäyttöä tavoitteena on hyödyntää tukijärjestelmän mahdollisuudet.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa on oma maataloustoimiston toimipiste

Yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jokaisessa kunnassa on oltava toimipiste. Henkilöstövähennyksistä huolimatta asiakaspalvelu on järjestetty jokaisen kunnan toimipisteissä siten, että Kiuruveden toimipiste on auki joka päivä, Pielaveden toimipiste on avoinna maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin, Keiteleen toimipiste on avoinna keskiviikkoisin. Lisäksi palvelua on ollut saatavissa myös muina aikoina sopimuksen mukaan. Maataloushallinto on pystynyt vastaamaan palvelujen kysyntään, vaikka henkilöstövähennysten vuoksi Pielaveden toimipisteen aukioloaikoja jouduttiin loppuvuodeksi supistamaan yhteen palvelupäivään.

2. Maatalousyrittäjille turvataan maatalouspalvelujen hyvä saatavuus, tavoitettavuus ja henkilökohtainen palvelu.

Maataloushallinnon palvelut turvataan kuntakohtaisilla toimipisteillä ja asiantuntevalla henkilöstöllä. Viljelijätukia haettiin sähköisen tukihaun kautta aktiivisesti ja niiden osuus tukihakemuksista oli 95 %. Maatalousyrittäjillä on haettavana joitain tukia ainoastaan paperilomakkeilla ja heidän on myös tehtävä ilmoituksia kirjallisesti maaseutuhallinnolle, joiden palautus onnistuu vain toimipisteiden kautta. Maatalousyrittäjät käyvät toimistolla kysymässä neuvoa mm tukiehtoihin, maanvuokraukseen ja investointeihin liittyen. Heidän lisäksi asiakasmäärää lisäävät merkittävästi maanomistajat, jotka käyvät toimistolla kysymässä neuvoa yleensä maanvuokraukseen liittyvissä asioissa. Näissä yhteyksissä korostuu lähipalvelujen ja ammattitaitoisen henkilöstön tärkeys. Tukijärjestelmät ja -ehdot ovat erittäin monimutkaisia, joten on ensiarvoisen tärkeää, että maataloushallinnossa työskentelevä henkilöstö on ammattitaitoista, heitä on helppo lähestyä ja palvelut järjestetään lähipalveluina. Maataloushallinto on pystynyt turvaamaan kyseisen tavoitteen.

3. Henkilöstön työssä viihtymistä ja jaksamista ylläpidetään ja kehitetään kehityskeskusteluilla, palaverilla ja tiiviillä kanssakäymisellä henkilöstön kesken.

Henkilöstön työkyky on ensisijaisen tärkeä laadukkaana asiakaspalvelun takaamiseksi. Työssä jaksamista on seurattu ja edistetty järjestämällä kehityskeskusteluja ja palaveria. Palaveria on järjestetty viikoittain, mikä on parantanut yhteistyötä ja tiedonkulkua, sekä vaikuttanut asiakaspalvelun laatuun positiivisesti.

Maatalouden tukihallintoyksikkö / tuet

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: tukea hakeneiden tilojen lukumäärä, kpl	653	630	645
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: maataloustuet yhteensä, milj. euroa	33,0	44,0	32,2
Kiuruvesi: tukea hakeneiden tilojen lukumäärä, kpl	396	390	393
Kiuruvesi: maataloustuen yhteensä, milj. euroa	23,5	29,5	23,2

Taulukon luvuissa on korjaus edelliseen vuoteen. Havaittu virhe koskee vuoden 2019 talousarvion tunnuslukuja.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
MAATALOUSHALLINTO						
Toimintatulot	201 821	0	201 821	178 712	88,5	180 300
Toimintamenot	-386 445	0	-386 445	-330 871	85,6	-366 107
Toimintakate (netto)	-184 624	0	-184 624	-152 159	82,4	-185 806
Muut laskennalliset kustannukset	-7 934	0	-7 934	-8 212	103,5	-8 192
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-394 379	0	-394 379	-339 083	86,0	-374 299

TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Kaupungin työllistämistoimien tarkoituksena on alentaa pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä parantaa työllistettävien valmiuksia omaehtoiseen koulutuksen hankintaan ja työnsaantiin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Pyritään työllistämään mahdollisimman paljon niitä henkilöitä, joiden työmarkkinatuesta kaupunki joutuu maksamaan puolet

Kaupungin työllistäminen

Tukityöllistämiseen käytettiin noin 74.000 euroa (netto). Vuoden aikana palkkatuella työllistettiin 3 velvoitetyöllistettävää enintään 6 kk ajaksi. Työttömien työllistämiseen työssäoloehdon täyttymiseksi käytettiin noin 31.000 euroa.

Kiuruveden kaupungin ja Kiuruveden Urheilijat ry:n välinen sopimus

Kiuruveden kaupungin työllisyyden hoitaminen on rakentunut pääosin kaupungin ja Kiuruveden Urheilijoiden välisen yhteistyösopimuksen pohjalle. Kiuruveden Urheilijat on vastannut pitkäaikaistyöttömien työllisyyden edistämisestä ja muista tukitoimenpiteistä. Työllisyyden edistämiseksi on Kiuruvedellä ollut käytössä niin sanottu edelleenohjausmalli, jossa Kiuruveden Urheilijat on vastannut palkkatuella palkatun työttömän työnantajavelvoitteista, vaikka itse työ tehdään toisen työnantajan palveluksessa. Kaupunki maksoi vuonna 2019 sopimuksen mukaisten tehtävien hoitamisesta Kiuruveden Urheilijat ry:lle 150.000 euroa. Sopimuksen mukaan vuoden 2019 tavoitteena oli työllistää palkkatuella vähintään 30 henkilöä. Palkkatuella työllistettiin vuoden 2019 aikana 20 henkilöä. Tavoitteeseen ei päästy, koska TE – toimiston kiintiö vuodelle 2019 oli 120 palkkatuki-kuukautta (20 henkilöä x 6 kk). Lisäksi Kiuruveden Urheilijat ry:n ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän yhteinen tavoite oli, että 60 henkilöä osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan. Vuoden aikana kuntouttavaan työtoimintaa osallistui 61 eri henkilöä. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta tekee päätöksen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Palkkatuella työllistettyjen ja kuntouttavaan toimintaan osallistuvien henkilöiden ikä vaihteli 25 vuodesta 60 vuoteen.

Lisäksi Kiuruveden Urheilijat on ohjannut työnhakijoita työhön/ työkokeiluun/kuntouttavaan työtoimintaan muille työnantajille: Toimi-säätiö, Työttömien yhdistys, Luotsi-paja, Helluntaiseurakunta ja Omakotiyhdistys.

Kelan tilaston (Kelasto) mukaan kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajia oli vuonna 2019 kuukausittain keskimäärin 99 saajaa ja vuonna 2018 oli 114 saajaa. Vuonna 2019 Kiuruveden kaupungin maksama työmarkkinatuen kuntaosuus oli yhteensä noin 449.000 euroa (vuonna 2018 noin 490.000 euroa, vuonna 2017 noin 593.000 euroa). 300 päivää työmarkkinatukea saaneen henkilön työttömyysaika rahoitetaan puoliksi valtion ja kotikunnan varoista. 1000 päivän jälkeen kotikunnan rahoitusvastuu nousee 70 % prosenttiin.

Yhteistoimintaosuudet:

TYP – verkoston toiminnasta maksettiin Iisalmen kaupungille noin 4.000 euroa.

Yhdistysten työllistämisen tukeminen

Työllistämisavustusta maksettiin yhteisöille seuraavasti: Ylä-Savon TOIMI – valmennussäätiö 30.000 euroa ja Kiuruveden Työttömät ry vuokratuki 7.000 euroa.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen käytettiin noin 19.400 euroa. Yhteensä 36 työnantajaa työllisti 79 kiuruvetistä nuorta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)**Sitovuustaso on toimintakate**

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
TYÖLLISYDEN HOITAMINEN						
Toimintatulot	41 000	0	41 000	38 502	93,9	51 025
Toimintamenot	-387 437	0	-387 437	-319 867	82,6	-343 106
Toimintakate (netto)	-346 437	0	-346 437	-281 364	81,2	-292 081
Muut laskennalliset kustannukset	-2 070	0	-2 070	-2 252	108,8	-2 363
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-389 507	0	-389 507	-322 119	82,7	-345 469

SOSIAALITOIMI JA TERVEYDENHUOLTO

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet (kaupungin talousarvio)

- 1. Erikoissairaanhoidon menojen hillitseminen perusterveydenhuoltoa vahvistamalla; lääkärin virat täytetään, ajanvarausvastaanoton toimivuutta parannetaan (vastaanotolle tulee päästä 1-2 viikossa)**

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Kiuruveden kaupungin välille laadittiin palvelusopimus palvelujen tuottamisesta, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi. Sopimuksen mukainen maksuosuus ylittyi 2,0 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

- 2. Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon lähipalvelujen turvaaminen**

Lähipalvelut ovat vuosien ajan vähentyneet.

SEURAAVAT TIEDOT OVAT YLÄ-SAVON SOTE KUNTAYHTYMÄN TOIMITTAMIA:

Kiuruveden kaupungin vuoden 2019 maksuosuus on yhteensä 35,3 miljoonaa euroa. Talousarviossa 2019 Kiuruveden kaupungin maksuosuudeksi oli arvioitu 33,2 miljoonaa euroa, joka ylittyi 2,0 miljoonaa euroa / 6,1 %. Talousarviovertailussa on huomioitava, että talousarvio oli laadittu yhteensä 1,3 miljoonaa euroa vuoden 2018 toteumaa alhaisemmaksi. Merkittävimmät poikkeamat olivat ostetussa erikoissairaanhoidossa (ylitys 439.000 euroa), hoito- ja hoivapalveluissa (ylitys 532.000 euroa), osastopalveluissa (ylitys 718.000 euroa) ja perhepalveluissa (ylitys 711.000 euroa).

Tilinpäätösvertailu

Edelliseen vuoteen verrattuna maksuosuus kasvoi 1,2 milj. euroa / 3,6 prosenttia. Ostetun erikoissairaanhoidon osuus maksuosuudesta on 9,0 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,5 milj. euroa / 5,5 prosenttia. Oman toiminnan osuus maksuosuudesta on 26,2 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,8 milj. euroa / 3,0 prosenttia. Tavanomaiseen toimintaan kuulumattomia eriä sisältyi vuoden 2018 tilinpäätökseen Koljonvirran sairaalan alaskirjaus ja työterveysyhtiö Verson myyntivoitto sekä vuoden 2019 tilinpäätökseen Iisalmen sairaalan purettavan osan alaskirjaus. Ilman näitä eriä laskettu oman toiminnan kasvu on 0,2 milj. euroa / 0,8 prosenttia.

Aikuispsykososiaaliset palvelut - 59.000 euroa / 3,6 %.

Aikuispsykososiaalisten palveluiden kustannusten aleneminen johtuu aikaisempaa vähäisemmästä mielenterveyspalvelujen tarpeesta avohoidossa ja palveluasumisessa. Kiuruveden tilaus aikuispsykososiaalisten palvelujen osalta alittuu alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 337.000 euroa (-17,7 %). Alitus aiheutuu arvioitua vähäisemmästä mielenterveyspalvelujen tarpeesta (avohoito, osastohoito ja palveluasuminen). Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna tilaus on 59.000 euroa pienempi (-3,6 %).

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa aikuispsykiatrisia avohoitokäyntejä on toteutunut yhteensä 4.900 euroa, joka on alittanut tavoitteen niukasti (43 käynnillä). Tämä selittyy alkuvuoden henkilöstömuutoksilla. Ryhmätoiminnot ovat lisääntyneet edelleen ja palvelukokonaisuus on monipuolistunut.

Palveluasumisessa oli 26 asiakasta ja hoitopäiviä 8.100. Hoitopäivät vähenivät 700 päivää ja toimintakulut pienenevät 5,3 % vuoteen 2018 nähden. Toimintakulujen pieneminen johtuu hoitopäivien vähenemisestä mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa ja valvotun avohoidon päättymisestä 30.11.2018 lukien. Tuottojen pienentyminen johtuu siitä, että kotikuntalain mukaiset korvaukset on eroteltu tuotoista ulkokuntien osuuteen. Kotikuntalain mukaiset korvaukset ovat pienentyneet edelliseen vuoteen 12.000 euroa (39,3 %).

Osastohoidossa oli yhteensä 79 kuntalaista ja hoitopäiviä toteutui 800. Hoitopäivätavoite alittui ollen 71,3 % tavoitteesta. Osaston avohoitokäynnit ovat lisääntyneet Kiuruveden osalta 100 käynnillä.

Asumisentuen ja sosiaalisen kuntoutuksen toimintakulut ylittyivät 15,4 % alkuperäiseen talousarvioon nähden. Kasvua vuoteen 2018 oli 10.000 euroa. Kiuruvedellä palveluita tuotti Kiuruveden Urheilijat ry.

Aikuissosiaalityön palvelut - 12.000 euroa / 3,2 %.

Aikuissosiaalityön palveluiden kustannusten aleneminen johtuu työtoiminnan vähäisemmästä käytöstä. Kasvua oli kuntouttavan työtoiminnan kuluissa ja avustusten tarpeessa. Aikuissosiaalityön osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui 4.000 euroa/ -1,2 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 12.000 euroa / -3,2 %. Sosiaalityön nettokulut toteutuivat 7.000 euroa / -5,6 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 13.000 euroa / 13,1 %. Toimeentulotuen kustannukset toteutuivat 16.000 euroa / 28,8 % talousarviossa arvioitua suurempana. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 13.000 euroa / 23,1 %. Kasvu johtuu avustusten tarpeen kasvusta. Työllistämistoiminnan nettokulut toteutuivat 13.000 euroa / -7,3 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 38.000 euroa / -18,5 %. Pienentyminen johtuu muun työtoiminnan vähäisemmästä käytöstä. Sosiaalityössä tehtiin työelämään johtavaa aktivoivaa työtä yhdessä verkoston muiden toimijoiden kanssa. Sosiaalityö järjesti kuntouttavaa työtoimintaa 67 asiakkaalle 3.500 toimintapäivää. Vuonna 2018 osallistujia oli 67, 3.100 toimintapäivää. Kuntouttavalla työtoiminnalla on tuettu asiakkaan työllistymismahdollisuuksia ja arjen hallintaa. Koska asiakasmäärä pieneni muussa työtoiminnassa, työllistämistoiminnan kokonaisasiakasmäärä (129) oli pienempi kuin vuonna 2018 (151).

Asiakkaita aikuissosiaalityössä oli 212. Asiakkaista 18 – 24 -vuotiaita asiakkaita oli 58, joka on 27 % kaikista asiakkaista. Nuorten asiakkaiden määrä on huomattava ja edellyttää nuorten lähipalveluiden tarkastelua niin, että palvelujen toteutus ja sisältö kohtaavat paremmin tämän asiakasryhmän palvelutarpeita. Aikuissosiaalityössä työskentelee yksi kokoaikainen sosiaalityöntekijä ja kaksi palveluohjaajaa. Toinen palveluohjaajista on TYP työssä.

Ostettu erikoissairaanhoido + 467.000 euroa / 5,5 %.

Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu johtuu muualta ostetun erikoissairaanhoidon käytöstä ja siitä johtuvasta kustannusten kasvusta, toteuman ollessa 238.000 euroa. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö on lisääntynyt vuoden 2019 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaisesti.

Ostetun erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset toteutuivat 440.000 euroa / 5 % talousarviossa arvioitua suurempana ja 206.000 euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 467.000 euroa / 5 %. Omalta sairaanhoitopiiriltä ostetun erikoissairaanhoidon kustannukset toteutuivat 260.000 euroa / 3 % talousarviossa arvioitua suurempana ja 204.000 euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 380.000 euroa / 5 %. Sairaanhoitopiirin ulkopuolelta ostetun erikoissairaanhoidon kustannukset toteutuivat 178.000 euroa talousarviossa arvioitua suurempana ja 2.000 euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 87.000 euroa / 57 %.

Kuntayhtymän käytettävissä olevin keinoin kustannuksiin vaikuttaminen on erittäin haastavaa, koska kustannukset aiheutuvat väestön sairastuvuudesta, siitä johtuvasta palvelutarpeesta sekä sairaanhoitopiirin sisäisestä kustannusrakenteesta. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö (Kainuu) on lisääntynyt vuoden 2019 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaisesti. Kokonaisuutena muualta ostettu erikoissairaanhoido on sisältänyt potilaan poliklinikkakäynnit, leikkauksen ja osaston hoitopäivät.

Hoitojaksot sairaanhoitopiirin osastoilla pysyivät samana vuodesta 2018 (-9 hoitojaksoa / 0,9 %) ja hoitopäivät lisääntyivät (+138 hpv/ 3,8 %). Poliklinikkakäyntejä oli edellisvuotta enemmän (371 käyntiä / 5 %). Leikkaukset lisääntyivät hieman (+22 leikkausta/+17 %) ja päivystysleikkausten määrä väheni hieman (-18 päivystysleikkausta / 10 %) edellisestä vuodesta. Lähetteen määrä pysyi edellisvuoden tasolla (-38 lähetettä / -2 %) ja päivystyslähetteen osuus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna, 5 %.

Sairaanhoitopiirin yksiköittäin katsottuna palveluiden tarve ja siten myös kustannukset kasvoivat vuoden takaiseen verrattuna oleellisesti seuraavissa yksiköissä: Kirurgia (+268.000 euroa), Syöpäkeskus (+145.000 euroa), Medisiininen keskus (+138.000 euroa). Vastaavasti palveluiden tarve ja kustannukset laskivat seuraavissa yksiköissä: Neurokeskus (-247.000 euroa), Lasten ja nuorten osaamiskeskus (-197.000 euroa), Ortopedia, traumatologia ja käsikirurgia (-90.000 euroa), Aistinelinsairaudet (-69.000 euroa) ja Kuntoutus (-58.000 euroa).

Oma erikoissairaanhoido -61.000 euroa / 4,5 %.

Oman erikoissairaanhoidon kustannusten aleneminen johtuu erikoislääkäreiden vastaanottojen palvelutarpeen vähentymisestä. Oman erikoissairaanhoidon erikoislääkäreiden vastaanottojen kustannukset toteutuivat 79.000 euroa / 9 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 113.000 euroa / 12,7 %. Kustannusten lasku johtui palvelutarpeen vähentymisestä. Palvelutarpeen määrä alitti arvioitun 145 suoritteella ja edellisvuoden toteuman 270 suoritteella. Valinnanvapaus lisäsi erikoissairaanhoidon käyttöä (6.255), joka ei kuitenkaan näy kokonaiskustannuksissa kasvuna.

Ulkopuolisen palveluntuottajan toiminta toimenpideyksikössä toteutui 143.000 euroa / 35,7 % talousarviossa arvioitua suurempana. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 17.000 euroa / 3 %. Kustannusten kasvu johtui palvelutarpeen kasvusta. Palvelutarpeen määrä ylitti arvioitun 278 suoritteella ja edellisvuoden toteuman 122 suoritteella. Palvelumäärän kasvu johtuu vastaanottokäyntien määrän kasvusta, toimenpiteiden määrä pysyessä vakiona edelliseen vuoteen verrattuna.

Kotisairaalan kustannukset toteutuivat 23.000 euroa / 117 % talousarviossa arvioitua suurempana. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 26.000 euroa / 147 %. Kustannusten kasvu johtui palvelutarpeen kasvusta. Palvelutarpeen määrä ylitti arvioitun 486 suoritteella johtuen kotikäyntien ja polikliinisten hoitojen lisääntymisillä ja edellisvuoden toteuman 464 suoritteella. Kotisairaalan asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2018 (56) vuoteen 2019 (81).

Hoito- ja hoivapalvelut + 250.000 euroa / 2,6 %.

Hoito ja hoivapalvelujen kustannusten kasvu johtuu pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen (1.700 hpv / 3 %) ja kotihoidon kysynnän (5.500 / 4 %) kasvusta. Lisäksi hoitotarvikejakelun kustannukset kasvoivat 100.000 euroa / 42 %.

Asiakas- ja palveluohjaus

Liikkumista tukevien palvelujen kustannukset toteutuivat 4.000 euroa / 27 % arviota suurempana. Kasvua vuoteen 2018 oli 4.000 euroa / 29 %.

Omaishoito

Omaishoidettavien määrä pysyi lähes edellisvuodessa ja peitto on valtakunnallisen suosituksen mukainen 6 %. Omaishoidontuen kustannuspaikan toimintakulut toteutuivat 75.000 euroa / 12 % pienempänä vuoteen 2018 verrattuna.

Päivätoiminta

Päivätoiminnan hoitopäivien määrä toteutui 211 pv / 14 % arviota suurempana ja tästä johtuen talousarvio ylittyy 14.400 euroa / 13 %.

Kotihoito ja tukipalvelut

Kiuruveden säännöllisen kotihoidon kustannukset toteutuivat 151.000 euroa / 5 % arviota suurempina. Kasvu oli 99.000 euroa / 3 % vuoteen 2018 verrattuna. Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä toteutui 84 asiakasta / 39 % suurempana vuoteen 2018 verrattuna. RAVA-indeksin mukaan on kuntayhtymätasolla raskaimmin hoidettavat asiakkaat. Asiakkaiden hoito vaatii useissa tapauksissa kahden hoitajan työpanoksen. Yhden henkilötunnuksen perusteella palvelujen saajien määrä pieneni, kun tilapäistä hoitoa tarvitsevia asiakkaita ohjattiin suunnitellusti yksityiseen palvelutuotantoon.

Asumispalvelut

Kiuruvedellä tehostetun palveluasumisen (pitkäaikaishoitopäivät ja lyhytaikaishoitopäivät) hoitopäivistä julkisen tuotannon osuus oli 76 % palvelusta ja yksityistä tuotantoa oli 24 %. Hoitopäivien ylitys on yhteensä 1.870 hoitopäivää / 4,5 %. Tehostetun palveluasumisen hoitopäivissä (ei sisällä lyhytaikaista hoitoa) lisäystä vuodelle 2019 on 293.000 euroa / 4,3 % vuoteen 2018 verrattuna. Hoitopäivien toteuma (106 %) ylittää talousarvion 2019. Ylityksen määrä on 290.500 euroa. Ylityksen syynä on palvelutarpeen kasvu alueella. Lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen hoitopäiviä tuotettiin 19,8 %, eli 65.000 euroa, vähemmän vuonna 2019 kuin 2018. Hoitopäivien toteuma 131 % kuitenkin ylitti selvästi talousarvion 2019. Ylityksen kustannus on 86.000 euroa.

Hoitotarvikejakelu

Hoitotarvikejakelun kokonaiskustannukset toteutuivat 90.000 euroa / 36 % talousarviossa arvioitua suurempina. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 99.000 euroa / 42 %. Kustannusten kasvu johtui palvelutarpeen kasvusta ja kustannusten noususta. Hoitotarvikejakelussa oli kiuruvetisiä asiakkaita 94 / 10 %:a enemmän kuin vuonna 2018.

KYS:ssa hoitopäivät lisääntyivät hieman (3.761 hpv / 2019 ja 3 623 hpv / 2018).

Osastopalvelut

- 122.000 euroa / 4,7 %

Osastopalveluiden käyttö kasvoi edellisvuodesta 454 päivää / 5,6 prosenttia. Osastopäivän hinnan alentumisen vuoksi kokonaiskustannukset kuitenkin alenivat. Osastopäivän hintaa pystyttiin alentamaan muun muassa osastojen käyttöastetta parantamalla. Osastopalvelujen kustannukset toteutuvat talousarviossa 726.000 euroa / 42 %:a arvioitua suurempina. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 98.000 euroa / 4 %. Kustannusten kasvu ei johtunut niinkään palvelutarpeen kasvusta, joka toteutui edellisen vuoden tasolla, vaan talousarvion 2019 arvioidun suoritettujen liian vähäisestä määrästä. Palvelumäärä ylitti talousarvion 2.427 suoritteella / 40 %, mutta ylitti myös edellisvuoden toteuman 454 suoritteella / 6 %. Hoitopäiväsuoritteiden hinta laski edelliseen vuoteen nähden 29 euroa, johon vaikutti positiivisesti edellisvuotta suuremmat toimintatuotot ja pienemmät henkilöstökulut. Ennalta suunnittelemtomia kuluja aiheutui muun muassa ateriapalvelujen alv muutoksesta, laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista, lääkkeistä ja siivouspalveluista.

Kuntoutus **ei muutosta TP 2018 verrattuna**

Menojen vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 3.000 euroa / -1 %. Fysioterapian kustannukset toteutuivat 44.000 euroa / -20 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 1.000 euroa / 0 %. Muun avokuntoutuksen kustannukset toteutuivat 11.000 euroa / -16 % talousarviossa arvioitua alhaisimpina kustannuksina. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 19.000 euroa / -25 %. Lääkinnällisen kuntoutuksen kustannukset toteutuivat 4.000 euroa / 3 % talousarviossa arvioitua suurempana. Lisäystä vuoteen 2018 verrattuna oli 15.000 euroa / 2 %. Asiakasmäärät fysioterapiassa alitti arvioidun 66 asiakkaalla ja ylitti edellisvuoden 199 asiakkaalla. Käyntien määrä ylitti fysioterapiassa arvioidun 644 käynnillä ja ylitti edellisvuoden toteuman 593 käynnillä. Asiakasmäärät muussa avokuntoutuksessa alitti arvioidun 19 asiakkaalla ja alitti edellisvuoden 23 asiakkaalla. Asiakasmäärät lääkinnällisessä kuntoutuksessa ylitti arvioidun 105 asiakkaalla ja ylitti edellisvuoden 68 asiakkaalla.

Kiuruvedellä fysioterapeutti on osallistunut ENSKA toimintaan osapäiväisesti ja toiminta on vakiintumassa kustannustehokkaaksi toimintamuodoksi.

Perhepalvelut **+ 312.000 euroa / 12,9 %**

Perhepalveluiden kustannusten kasvu johtuu kodin ulkopuolelle sijoitusten aikaisempaa suuremmasta määrästä. Vuoteen 2018 verrattuna hoitopäiviä oli 978 päivää enemmän. Kasvua oli talousarvion mukaisesti myös sosiaalityössä. Perhepalvelujen osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui 711.000 euroa / 35,3 % talousarviossa arvioitua suurempana. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 312.000 euroa / 12,9 %. Kasvu aiheutui erityisesti kodin ulkopuolelle sijoitusten ja avohuollon tukitoimien aikaisempaa suuremmasta määrästä.

Lapsiperheiden kotipalvelun asiakas- ja käyntimäärät laskivat yli 30 %, mikä johtuu yksittäisten pitkäaikaista apua tarvinneiden perheiden palvelutarpeen loppumisesta. Neuvolan perheohjaaja kävi seitsemässä perheessä yhteensä 20 kertaa. Perhetyössä on kolme perheohjaajaa. Yhden työntekijän lisäyksen jälkeen käyntien määrä kasvoi 619:sta (2018) 1.151:een (2019) eli 86 %. Perhetyöstä kohdistui aikaisempaa suurempi osa avohuollon tukitoimiin ennaltaehkäisevän palvelun sijaan. Perhepalveluiden perhesosiaalityössä on kaksi sosiaalityöntekijän virkaa, joista toisella on sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Toinen virka täytettiin määräaikaista palveluohjaajan tehtäväkuvalla. Lastensuojelussa on kaksi sosiaalityöntekijää, joista toisella on sosiaalityöntekijän kelpoisuus ja toinen tekee avointa virkaa sosiaalityön opiskelijan kelpoisuudella.

Lastenpsykiatrisia poliklinikkakäyntejä on toteutunut 274, joka ylittää tavoitteen sadalla käynnillä. Edelliseen tilinpäätökseen nähden käyntimäärät ovat kasvaneet 137. Nuorisopsykiatrisia poliklinikkakäyntejä on toteutunut 985, joka on jää tavoitteesta niukasti. Edelliseen tilinpäätökseen nähden määrä on pienentynyt 77 käynnillä.

Avohuollon asiakkaina oli 167 lasta, kun heitä vuonna 2018 oli 141 lasta. Perheiden tukipalveluiden ostopalvelumenojen toteuma oli 411.000 euroa, vähennystä 46.000 euroa vuoteen 2018 nähden. Talousarvio oli 170.000 euroa. Avustuksia kotitalouksille toteuma oli 36.000 euroa, mikä vastaa vuoden 2018 toteumaa. Talousarvio oli 30.000 euroa. Talousarvion toteumaan on vaikuttanut omana tuotantona tehtävän perhetyön lisääminen ostopalvelujen sijaan.

Kodin ulkopuolelle sijoitusten nettokustannukset toteutuivat 439.000 euroa / 50,2 % talousarviossa arvioitua suurempana. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 263.000 euroa / 25,1 %. Hoitopäivät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 978 / 13,3 %. Perhepalveluiden lastensuojelun laitoshoidon ostopalvelut ylittyivät 61 % alkuperäiseen talousarvioon nähden. Menot olivat 521.000 euroa, nousua 42.000 € vuoteen 2018 nähden. Talousarvio sisälsi olemassa olevat sijoitukset. Vuoden 2018 lopulla sijaishuoltoon siirtyi uusia lapsia, joille ei ollut määrärahaa. Laitoshuollon ostopalveluissa lapsia oli 13. Perhehoidossa lapsia oli 17. Lastensuojelun laitoshoidon toteutetaan lasten yksilöllisen tarpeen mukaisesti erityyppisissä lastensuojeluyksiköissä. Lastensuojelun perhehoidon toimintakate oli 111 % alkuperäiseen talousarvioon nähden, 444.000 euroa, nousua 48.000 euroa vuoteen 2018 nähden. Perhekotikuntoutuksen talousarviossa varattu määräraha ylittyi 130.000 eurolla.

Suun terveydenhuolto**ei muutosta TP 2018 verrattuna**

Kiuruveden suun terveydenhuollon kokonaiskustannukset toteutuivat 21.000 euroa / -3 % talousarviossa arvioitua pienempänä ja muutettua talousarviota 16.000 euroa / 2 % suurempina kustannuksina. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna ei ollut. Asiakas- ja käyntimäärien kasvu näkyy samalla toimintatuottojen lisääntymisenä vuoteen 2018 verrattuna 112.000 euroa / +51 %. Asiakkaiden määrä alitti 118 / -3 % talousarviossa arvioidun tason ja ylitti 316 edellisvuoden toteuman. Asiakkaiden määrän kasvuun vaikuttaa tällä hetkellä oleva hyvä ja vuoden aikana parantunut henkilöstötilanne. Peittävyys on parantunut alle 18 -vuotiaiden että yli 18 -vuotiaiden kohdalla edellisvuoteen verrattuna.

Kiuruveden suun terveydenhuollon asukaskohtainen kustannus oli 88 euroa /asukas, joka on muutetussa talousarviossa arvioitua 4 euroa korkeampi / asukas. Kiuruveden hammashoitolan kustannuksiin vaikuttaa palvelutarpeen kasvu ja hoidon tarve, hammaslääkäriresurssin lisääntyminen (60.000 euroa) ja oikomishoidon järjestäminen ostopalveluna (65.000 euroa).

Vammaispalvelut**+ 51.000 euroa / 1,5 %**

Vammaispalveluiden kustannusten aleneminen johtuu vuoteen 2018 verrattuna vammaispalvelulain mukaisten subjektiivisten palvelujen ja kehitysvammaisten palveluasumisen vähäisemmästä tarpeesta.

Vammaispalvelujen suurtuotteen osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui 40.000 euroa /1,2 % talousarviossa arvioitua suurempana. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 51.000 euroa / -1,5 %. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui 54.000 euroa / 4,3 % talousarviossa arvioitua suurempana. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 38.000 euroa / -2,8 %. Palvelutarve oli arvioitua suurempaa vaikeavammaisten asumispalveluissa ja subjektiivisissa palveluissa. Kehitysvammahuollon osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui talousarvion mukaisena. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 9.000 euroa / -0,4 %. Vähennys aiheutui erityisesti kehitysvammaisten avohoidon ja palveluasumisen kuluista. Laitoshoidon kulut kasvoivat hoitopäivän hinnan nousun vuoksi.

Vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa henkilökohtaisen avun toimintakulut ylittyivät alkuperäisen talousarvion 8 %, 44.000 euroa. Vuoteen 2018 nähden laskua oli 3 %. Oman toiminnan henkilöstökustannukset pienenivät 35 % ja työnantajamallin kustannukset 3 % vuoteen 2018 nähden. Palvelusetelin piirissä oli 11 asiakasta. Asiakkaita vuonna 2019 oli 71. Asiakasmäärä on säilynyt lähes vuoden 2018 tasolla. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetusmenojen toteuma oli 322.000 euroa, 98 % alkuperäiseen talousarvioon nähden ja 97 % vuoden 2018 toteumaan nähden. Kuljetuspalveluasiakkaita oli 141, kun heitä vuonna 2018 oli 144. Ikäihmisten kuljetushakemukset on ohjattu ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuksen piiriin. Vammaisten asumispalvelujen ostopalvelumenot ylittyivät 25 % alkuperäiseen talousarvion nähden. Menot olivat yhteensä 246.000 euroa mikä on vuoden 2018 tasolla. Vammaispalvelujen asumispalveluille on tyyppillistä vuosittainen vaihtelu akuuttien sairauksien aiheuttaman määräaikaisen palvelutarpeen vuoksi.

Kehitysvammaisten asumispalvelun ostojen menot ylittyivät 4,9 %. Vuoden 2018 toteumaan nähden laskua oli 6.600 euroa. Kehitysvammaisten laitoshoidon ostot ylittyivät 14 % alkuperäisen talousarvion ja nousivat 10 % vuoden 2018 toteumaan nähden. Kehitysvammaisten laitoshoidossa on 3 pitkäaikaisasiakasta. Lisäksi kuluja tulee määräaikaisista kuntoutusjaksoista. Keskimääräinen laitoshoidon hoitopäivähinta oli 312 euroa/vrk.

Kiuruveden ohjatun ja tuetun asumisen yksikkö Pihlajakoti sekä päiväkeskus Poiju yhdistyivät yhden vastaavan ohjaajan vetämäksi tiimiksi heinäkuussa 2019. Yhdistyminen mahdollistaa henkilöstöresurssin joustavan käytön yksiköiden välillä. Vuoden 2019 aikana Pihlajakodin palveluja käytti 20 kehitysvammaista, joista itsenäisemmin asuvia tukiasukkaita oli 4. Pihlajakodin tilapäishoitopaikkaa käytti vuoden 2019 aikana kolme asiakasta. Vuonna 2019 Pihlajakodin hoitopäiviä kertyi 4.324, joista kiuruvetisten hoitopäivien osuus oli 86,1 %. Vuonna 2019 Pihlajakodin toimintakate oli 105,1 %. Toimintakulut olivat vuoden 2018 tasolla.

Vuonna 2019 Päiväkeskus Poijun palveluja käytti 22 kehitysvammaista. Lasten koulujen loma-ajan toimintaan osallistui 2 lasta. Vuonna 2019 Poijun käyttöpäiviä oli yhteensä 2613, joista kiuruvetisten käyttöpäivien osuus oli 95,6 %. Vuonna 2019 päiväkeskus Poijun toimintakate oli 103,5 %. Toimintakulut olivat vuoden 2018 tasolla.

Vastaanottopalvelut + 21.000 euroa/0,8 %

Vastaanottopalveluiden kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta lääkäreiden vastaanotoille, huomioiden myös valinnanvapauden päätyminen elokuun alusta.

Tuottajan viesti tilaajalle:

Lääkäri- ja hoitajapalvelut

Kiuruveden terveyskeskuslääkäri- ja hoitajapalvelut kokonaisuudessaan kasvoivat 76.000 euroa / + 3 % talousarviossa arvioitua suurempina. Kasvu vuoteen 2018 verrattuna oli 2.000 euroa / 1 %. Kiuruveden terveyskeskuksen vastaanoton nettokustannukset toteutuivat 22.000 euroa / 1 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Vähennystä vuoteen 2018 verrattuna oli 65.000 euroa / 4 % johtuen toiminnan tehostamisesta. Kiuruvetisten lääkärikäynneistä kohdentui Iisalmen terveyskeskukseen (322/2,7 %), Kiuruveden terveyskeskukseen (9.280/78 %), Sonkajärven terveyskeskukseen (18/0,2 %), Vieremän terveyskeskukseen (79/0,7 %) ja päivystykseen (2.199/18,5 %). Kiuruvetisten hoitajakäynneistä kohdentui Iisalmen terveyskeskukseen (744/2,7 %), Kiuruveden terveyskeskukseen (11.387/92,2 %), Sonkajärven terveyskeskukseen (5/0 %), Vieremän terveyskeskukseen (14/0,1 %) ja päivystykseen (1.95/1,6 %). Valinnanvapauden päätyttyä lääkärikäyntien osuus lisääntyi 2 % ja hoitajakäyntien osuus 5,5%.

Lääkäri- ja hoitajapalvelujen nettokäynnin hinta 78,12 euroa.

Valinnanvapaus kokeilu päättyi 31.7.2019, jonka jälkeen valinnan tehneet asiakkaat (2.282) palautuivat terveyskeskuksen asiakkaiksi. Talousarviossa ei ole otettu huomioon valinnanvapauskokeilun päättymistä, palautuvia asiakkaita eikä kustannuksia. Heinäkuun 2019 aikana palveluntuottaja ei tarjonnut enää palveluja Kiuruvedellä. Valinnanvapauskokeilun omavastuu maksoi vuonna 2019 noin 92.000 euroa ja vuonna 2018 noin 133.000 euroa.

Terveysneuvonta:

Terveysneuvonnan osalta Kiuruveden maksuosuus toteutui 21.000 euroa / -4,7 % talousarviossa arvioitua pienempänä. Kustannustaso oli sama kuin vuonna 2018. Kiuruvedellä neuvolan asiakasmäärä laski edelleen noin viisi prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kouluterveydenhuollossa sen sijaan asiakasmäärä nousi noin 1,5 %. Neuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstössä oli paljon vaihtuvuutta ja sijaisia, mikä on lisännyt henkilöstökuluja. Tilinpäätös kuitenkin alitti talousarvion hieman. Kiuruvedellä syntyi 55 lasta vuonna 2019. Alle 20 -vuotiaiden maksuttoman ehkäisyn toteuma oli 78 % siihen varatusta summasta (5.500 euroa).

Ympäristötoimi - 14.000 euroa /3,7 %

Ympäristötoimen kustannusten aleneminen johtuu eläinlääkintähuollon henkilöstömenojen arvioitua pienemmästä toteumasta, koska valvontaeläinlääkärin virka oli osan vuotta täyttämättä ja sijaisia ei saatu riittävästi kunnaneläinlääkäreille. Eläinlääkintähuollon subventioiden määrässä ei tapahtunut oleellista muutosta. Myyntituotot ylittyivät erityisesti ympäristönsuojeluyksikössä, koska maksullisia lupia, ilmoituksia ja rekisteröintejä käsiteltiin runsaasti.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tilinpäätös vuodelta 2019

KIURUVEDEN MAKSUOSUUS 2019 / TILAUSTAULUKOT				
PALVELU (1000 euroa)	TA 2019	TP 2019	Tot. %	TP 2018
Aikuispsykososiaaliset palvelut	1 905	1 568	82,3	1 627
Aikuissosiaalityö	356	352	98,8	364
Erikoissairaanhoido, ostettu	8 600	9 039	105,1	8 572
Erikoissairaanhoido, oma	1 318	1 275	96,7	1 335
Hoito ja hoiva	9 482	10 014	105,6	9 764
Osastopalvelut	1 741	2 459	141,2	2 580
Kuntoutus	444	393	88,5	396
Perhepalvelut	2 013	2 724	135,3	2 411
Suun terveydenh.	740	720	97,2	718
Vammaispalvelut	3 365	3 405	101,2	3 456
Vastaanotto	2 689	2 751	102,3	2 730
Ympäristötoimi	387	358	92,4	372
PALVELUT YHT	33 041	35 057	106,1	34 326
Hallinto seudulliset	197	155	78,7	209
ISA alaskirjaus		69		
KVS alaskirjaus				185
Satunnainen voitto				-659
MAKSUOSUUS	33 238	35 282	106,1	34 061
Ennakot		33 239		32 759
Erotus		2 043		1 302
ESH ostettu	8 600	9 039	105,1	8 572
Oma toiminta	24 638	26 242	106,5	25 489
Oma toiminta ilman satunnaisia eriä	24 638	26 173	106,2	25 963

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
SOS.TOIMI JA TERV.HUOLTO						
Toimintatulot	162 500	0	162 500	162 861	100,2	162 552
Toimintamenot	-34 705 765	-2 054 273	-36 760 038	-37 044 237	100,8	-35 431 197
Toimintakate (netto)	-34 543 265	-2 054 273	-36 597 538	-36 881 376	100,8	-35 268 645
Poistot ja arvonalentumiset	-4 300	0	-4 300	-4 300	100,0	-4 300
Muut laskennalliset kustannukset	-1 037	0	-1 037	-911	87,9	-1 013
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-34 711 102	-2 054 273	-36 765 375	-37 049 448	100,8	-35 436 510

SIVISTYSLAUTAKUNTA / OPETUS- JA SIVISTYSPALVELUKESKUS

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen johtaja: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueet: Hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus + toinen aste ja kansalaisopisto, sivistyspalvelut ja vapaa-aikapalvelut

HALLINTO SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen hallinnon tulosalue huolehtii sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä tiedottamisesta. Koulutoimisto hoitaa kaikkien tulosalueiden taloushallinnon tehtävät. Lisäksi tulosalue vastaa koulukuraattori- ja – psykologipalvelujen järjestämisestä myös Kiuruvedellä järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Päivitetään opetustoimen arviointisuunnitelma.

Opetustoimelle on laadittu 2003 arviointisuunnitelma, joka kaipaisi päivitystä. Vuosi 2019 oli kuitenkin sivistystoimen hallinnossa monien muutosten vuosi: Sivistystoimen vastaava Minna Lilja lähti vuoden alussa rehtoriksi Keravalle. Yläkoulun rehtori Matti Heikinmaa hoiti sivistystoimen vastaavan tehtävän oman toimen ohessa kevään ja kesän 2019. Lukion rehtorina ja sivistystoimen vastaavana aloitti Katja Kajava elokuussa 2019. Henkilöstövaihdosten vuoksi hallinnon toimialan prioriteetti on ollut perustoiminnan turvaaminen vaihdoksista huolimatta. Sivistystoimen arviointisuunnitelmaa ei ehditty uudistaa vuonna 2019.

2. Palvelukeskuksen sisäistä yhteistyötä kehitetään muun muassa järjestämällä koulutuksia ja tapahtumia ajankohtaisista teemoista.

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen hallinnon koulutus on painottunut syksyllä 2019 yleispalvelukeskuksen organisoimaan koulutukseen uudesta hallinto-ohjelmasta. Uudella hallinto-ohjelmalla tehdään viranhaltijapäätökset vuoden 2020 alusta ja kokoushallinta keväällä 2020. Kaikki opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen viranhaltijapäätöksiä tekevät viranhaltijat sekä toimistosihteerit osallistuivat useita kertoja syksyn 2019 aikana Valmukoulutuksiin. Koulutukset järjestettiin kaupungintalolla työaikana. Opetus- ja sivistystoimen johtoryhmä on kokoontunut kuukausittain syksyn 2019 aikana ja on pyritty löytämään hyviä yhteistyön muotoja.

3. Selvitetään opiskelijahuollon järjestämistä ammatillisen koulutuksen osalta.

Oppilashuoltolain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilashuollon henkilöstön pitkittynyt sairauspoissaolo on asettanut jonkin verran haasteita oppilashuollon palvelujen tarjoamiselle. Alakoululle Ylä-Savon sotien kautta palkattu psykkari on saanut erinomaista palautetta työskentelystä: tiivis yhteistyö opettajien kanssa auttaa hyvien ratkaisujen löytymisessä koulun arkeen. YSAO järjesti 8.11.2019 ”kriisikokouksen” opiskelijahuollon palveluiden riittämättömyydestä Iisalmissa. Tuossa kokouksessa kuitenkin todettiin, että Kiuruvedellä kaupungin alaiset kuraattori- ja psykologipalvelut toimivat hyvin YSAO:n Hingunniemen yksikössä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
HALLINTO, SIV.LAUTAKUNTA						
Toimintatulot	3 785	0	3 785	2 203	58,2	2 085
Toimintamenot	-157 281	0	-157 281	-143 263	91,1	-150 748
Toimintakate (netto)	-153 496	0	-153 496	-141 059	91,9	-148 664
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-15	*****	0
Muut laskennalliset kustannukset	-6 528	0	-6 528	-7 360	112,7	-7 055
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-163 809	0	-163 809	-150 637	92,0	-157 803

VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Varhaiskasvatuspalvelut ovat monipuolisia ja laadukkaita palveluja, joissa huomioidaan lapsen ja perheen tarpeet. Yhteistyössä vanhempien kanssa luodaan turvallinen ja myönteinen kasvuympäristö, joka turvaa lapselle mahdollisuuden yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään uuden varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiseksi.

Paikallisen suunnitelman laatimista varten perustettiin työryhmä, johon kutsuttiin edustajat kaikista toimintayksiköistä. Yksityisten toimijoiden edustajina työryhmässä olivat Ryhmäperhepäiväkotit Ketunleivän ja Maalaiskaupungin päiväkotit Päivänkakkaran edustaja. Paikallista suunnitelmaa käsiteltiin eri yksiköiden työkokouksissa ja kommentteja suunnitelmaa varten pyydettiin asiakasperheiltä; lapsilta ja huoltajilta. Kiuruveden kaupungin Varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 16.9.2019 (§33).

2. Parannetaan asiakkaiden valinnan mahdollisuutta ja palvelujen saatavuutta ottamalla käyttöön varhaiskasvatuksen palveluseteli 1.8.2019 alkaen.

Kiuruveden varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöön ottoa on valmisteltu yhteistyössä kaupunginhallituksen ja sivistyslautakunnan kanssa suunnittelukokouksissa. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirja hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 17.12.2018 ja sääntökirjaan tehty pieni muutos päivitettiin 18.3.2019. Palvelusetelilain mukaan asiakasmaksut määräytyvät yksityisellä palvelun tuottajalla samoin perustein kuin kunnallisella puolella. Näin ollen kaikilla perheillä on mahdollisuus hakea palveluja myös yksityiseltä puolelta. Palveluseteliä varten on varhaiskasvatuksen palveluohjelmaan hankittu lisämoduuleita, joiden kautta huoltajat tekevät palvelusetelihakemuksen, yksityiset palveluntuottajat ilmoittavat lapsikohtaiset toimintapäivät ja kunta suorittaa yksityisille palveluntuottajille palvelusetelien maksutukset. Vuoden lopussa oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa lapsia yhteensä 63 lasta. 1.8.2019 aloitti Pilke-päiväkotit Tempo toimintansa uudisrakennuksessa Yhtylässä. Päiväkodissa on 72 paikkaa.

3. Tulosalueen sisäistä yhteistyötä kehitetään. Erityistä huomiota kiinnitetään nivelvaiheisiin esiopetukseen ja perusopetukseen siirryttäessä.

Toimintavuoden 2018- 2019 aikana on Kiuruvedelle perustettu neljä uutta varhaiskasvatusyksikköä: Päiväkoti Kimpan kokopäiväryhmä, Kuorevirran esiopetus- ja varhaiskasvatusyksikkö ja yksityiset palvelun tuottajat Ryhmäpäiväkoti Ketunleipä ja Pilke-päiväkoti Tempo.

Kaupungin keskustan esiopetus on siirtynyt Kuorevirran esiopetusyksikköön, jossa annetaan myös täydentävää varhaiskasvatusta. Eri työryhmissä on käyty läpi siirtymävaiheita ja tiedonsiirtoa. Tiedonsiirtolomakkeita ja ohjeistusta on uusittu vastaamaan nykyistä organisaatiota. Erityisesti on kiinnitetty huomiota erityisopetuksen tiedonsiirtoon. Tätä kehittämistyötä jatketaan toimintavuoden 2019- 2020 aikana.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT		TP 2018	TA 2019	TP 2019
Päiväkotihoido				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	85	90	82
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	79	100	76
	maksuton esiopetus	55	60	49
Ryhmäperhepäivähoito				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	16	25	17
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	11	4	7
Perhepäivähoito				
	lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	85	90	56
	lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	19	20	17
Lasten määrä leikkitoiminnassa		112	100	73
Puuhakerho		9	15	11
Palvelusetelillä tuotetut palvelut (1.8 alken)				63
Yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä (31.7 asti)				
	tuen piiriin kuuluvien lasten määrä	29	38	30
Pienten lasten hoidon tuki				
	tuen piiriin kuuluvien lasten määrä	114	110	116

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
VARHAISKASVATUS						
Toimintatulot	234 320	0	234 320	270 516	115,4	277 206
Toimintamenot	-4 602 664	-312 076	-4 914 740	-4 973 725	101,2	-4 700 743
Toimintakate (netto)	-4 368 344	-312 076	-4 680 420	-4 703 209	100,5	-4 423 537
Poistot ja arvonalentumiset	-29 422	4 600	-24 822	-24 585	99,0	-47 533
Muut laskennalliset kustannukset	-80 674	0	-80 674	-98 754	122,4	-83 017
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-4 712 760	-307 476	-5 020 236	-5 097 063	101,5	-4 831 293

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelta 2019 (perusteluja menojen ylityksille)

Kunnan on järjestettävä lasten päivähoitoa siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Uusi varhaiskasvatuslaki ja – suunnitelma edellyttävät uudenlaista työtettä. Toiminnassa painottuu pedagogisuus ja varhaiskasvatuksen opettajan rooli lapsen laaja-alaisen osaamisen edistämässä korostuu. Varsinkin vuorohoidossa varhaiskasvatuspalvelujen käyttäjämäärät ovat kasvaneet, joten uusien työntekijöiden rekrytointi on ajankohtaista.

1.8.2019 otettiin käyttöön varhaiskasvatuksen palveluseteli. Samalla poistui yksityisen hoidon tuen kuntalisä. Muutoksen myötä avustusten kustannukset ylittyivät 51.000 euroa. Vuoden lopussa oli yksityisten palvelujen piirissä 60 lasta. Nuorten naisten työllistyminen näkyy varhaiskasvatuksen asiakasmäärissä. Vaikka kunnan asukasluku on vuoden aikana pienentynyt, on ikäluokastaan yhä suurempi osa varhaiskasvatuspalvelujen piirissä. Varhaiskasvatuksen tulokertymä oli 36.000 euroa enemmän kuin talousarvioon oli arvioitu. Yleisesti ottaen asiakasperheiden tulos on kohtuullisen matala. Vuonna 2019 keskimääräinen asiakasmaksu oli 52 euroa/lapsi (suurin maksu 290 euroa /pienin 0 euroa).

Vuorohoidon tarve on edelleen nousussa. Satumetsän päiväkodin kaikki ryhmät toimivat joko pidennetyllä aukiololla (2 ryhmää) tai ovat vuorohoitoryhmiä. Määräaikaisiin työsuhteisiin on jouduttu ottamaan työntekijöitä, jotta lain edellyttämä suhdeluku täyttyy, henkilöstömenojen ylitykset ovat 13.000 euroa. Vuoden 2019 aikana on tehty kiinteistövuokrien tarkistus, tämä on tuonut 30.000 euroa lisäkustannukset varhaiskasvatukseen.

PERUSOPETUS

Vastuhenkilö: Yläkoulun rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Perusopetus järjestää laadukasta ja tuloksellista opetusta yhteistyötä korostavalla tavalla. Opetuksessa painotetaan perustietojen ja – taitojen oppimista, oppilaiden perusturvallisuutta ja itsetunnon myönteistä kehittämistä sekä ryhmässä toimimisen, itsensä ilmaisemisen ja luovuuden valmiuksia.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**1. Jatketaan Opetushallituksen rahoittamaa tutoropettajatoimintaa ja otetaan käyttöön uusi TVT -strategia.**

Tavoite on toteutunut, Opetushallituksesta on saatu hakemalla rahoitusta sekä omaan, että Pohjois-Savon tutor-verkoston toimintaan. Kiuruveden nimetyt tutor-opettajat ovat valmistelleet uuden TVT -strategian, joka on nyt käytössä.

Kyläkoulujen osalta yhdellä tutorilla on ollut kaksi koulua vastuualueenaan ja keskustassa isoilla kouluilla on ollut kaksi tutoria koulullaan. Kouluilla strategian jalkauttamista on tehty askel kerrallaan.

2. Koulujen oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä kehitetään uusien opetussuunnitelmien mukaiseksi. Toteutetaan Kallionkylän ja Lahnajoen koulujen remontit.

Tavoite on toteutunut resurssien mahdollistamalla tavalla. Lahnajoen koululla uusittiin liikuntasalin lattia ja osittain seiniäkin, sekä parannettiin ilmanvaihtoa. Uusi keittiö ja ruokasali tehtiin koulurakennuksen päätyyn entisiin kerhotiloihin. Ilmanvaihto uusittiin samaan päätyyn. Entisestä keittiöstä tehtiin eteinen ja sisäänkäynti. Ikkunaremontti jäi vuodelle 2020. Kalliokylän koululla lattiaremontti on saatettu päätökseen. Alakerran lattioista opettajainhuoneen, keittiön, eteisen ja ruokailutilan lattiat on remontoitu. Luupuveden uuden koulun piha-alueita on muokattu oppimista tukevaksi eri välinein, muilla kouluilla pienimuotoisempaa resurssien mukaista kehittämistä. Nivan koululla on korjattu ruokalan lattiaa ja siistitty piha-alueita. Opetusmenetelmissä käytetään aikaisempaa laajemmin tietotekniikkaa ja tutoreiden opastamana on kokeiltu uusia mahdollisuuksia.

3. Palvelukeskuksen sisäistä ja palvelukeskusten välistä yhteistyötä kehitetään

Tavoite on toteutunut. Palvelukeskuksen toimintaa ylipäätään on jouduttu miettimään henkilövaihdosten vuoksi. Lukiolle ja Nivan koululle sekä kansalaisopistoon on valittu uudet rehtorit ja sivistystoimen vastaavan tehtävät on järjestelty uudelleen. Samalla on syksyn aikana suunniteltu koulutoimiston toimistosihteerin, lukion koulusihteerin ja kansalaisopiston toimistotöiden jatkojärjestelyjä taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevällä tavalla. Liikuntatoimi on tehnyt Lahnajoelle ladut ja kentän jäädytyksen ja hakenut ratkaisuja koulujen latu- ja jäädytys – asiassa eri kylillä. Uimahallin- ja jäähallin käyttö on sujuvaa. Kulttuuritoimi on tarjonnut ilmaisen konsertin eri koulujen koululaisille ja yhteistyötä on tehty näyttelyjen ja näytelmien kanssa. Kirjastoon on tehty käyntejä kaikilta kouluilta. Tekpan kiinteistöhoitaja on hoitanut pienet korjaukset yms. pyynnöstä ja Nivan piha-alueen ja liikennejärjestelyjen osalta tehty suunnittelua. Koulutoimistosta on saatu erittäin hyvin tietoa, neuvoja ja apua esim. Populukseen liittyvissä asioissa.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Oppilaita keskimäärin	822	800	797
Opetustuntien lukumäärä	55 131	55 492	54 297

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
PERUSOPETUS						
Toimintatulot	578 519	0	578 519	618 786	107,0	518 861
Toimintamenot	-7 736 907	2 842	-7 734 065	-7 625 996	98,6	-7 608 677
Toimintakate (netto)	-7 158 388	2 842	-7 155 546	-7 007 210	97,9	-7 089 816
Poistot ja arvonalentumiset	-41 395	-1 150	-42 545	-42 583	100,1	-35 220
Muut laskennalliset kustannukset	-164 658	0	-164 658	-182 479	110,8	-147 019
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-7 942 960	1 692	-7 941 268	-7 851 059	98,9	-7 790 916

LUKIOKOULUTUS, TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA KANSALAI SOPISTO

Vastuhenkilö: Rehtori, sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden lukion perustehtävänä on antaa hyvä yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus sekä mahdollisuus yksilölliseen ja sosiaaliseen kasvuun. Kiuruveden lukiossa järjestetään nuorille tarkoitettua opetussuunnitelman ja aikuisille tarkoitettua opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Lukiosta valmistuu aktiivisia ja rohkeita, oman kulttuuriperintönsä tuntevia aikuisia, joilla on valmiudet korkea-asteen opintoihin. Kansalaisopiston toimintaa sopeutetaan olemassa oleviin henkilöstö- talous- ym. resursseihin sekä edistetään vapaan sivistystyölain ja kehittämisohjelman suuntaisesti kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia, kaikinpuolista hyvinvointia ja terveyttä sekä kestävästä kehitystä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Oppimisympäristöjen uusimista jatketaan fyysisten ja digitaalisten valmiuksien osalta. Vanhaa esitystekniikkaa uusitaan. Kurssitarjonnassa otetaan huomioon yhteistyö korkea-asteen kanssa.

Tavoite on toteutunut: kesällä 2019 lukiolla korjattiin loputkin luokkien lattiat vaihtamalla lattiapinnoite. Samoin vaihdettiin pölyttömät akustiikkalevyt. Osa akustiikkalevyjen vaihdosta toteutettiin syyslokakuussa 2019. Syksyllä 2019 solmittiin yhteistyösopimus Itä-Suomen yliopiston Aducaten kanssa: sopimus mahdollistaa lukiolaisille yliopisto-opintoja jo lukiolaisena. Samoin periaattein voi toimia myös Oulun yliopiston kanssa. Ammattikorkeakouluopinnot ovat mahdollisia avoimen opintoväylän kautta.

2. Juhlasalin siirrettävän tutkintoverkon lisäksi luokkiin rakennetaan digitaaliset koeympäristöt.

Jokaiseen luokkaan hankittiin Netti-iiilo ja piuhalaatikko digivirtittimiseen, joiden avulla sähköinen koetutkintoverkko on rakennettavissa jokaiseen luokkaan. Opettajat osaavat käyttää sähköistä koejärjestelmää kiittävästi.

3. Kansalaisopiston tavoitteena on opetustoiminnan toteuttaminen asiakaslähtöisesti.

Kuntalaisten toiveita kurssien ja tilojen osalta on kuunneltu sekä toiveita on pyritty toteuttamaan, muun muassa syyslukukaudella aloitettiin joustavasti uusina kursseina Iisilaito ja Äijäjooga. Kansalaisopiston toteutunut tuntimäärä on 7.001, josta pääpaino on kulttuurialan koulutuksessa. Tähän sisältyvät käsi- ja taideteollisuuteen liittyvä koulutus 1.972 h ja musiikki 2.355 h. Sosiaali- ja terveydenhuollon alan koulutusta on järjestetty 1.079 h sisältäen liikuntaa 928 h ja eri kielten opetusta 448 h. Vuoden 2019 aikana opiskelijoita oli 1.234, joista miehiä 318 ja naisia 916. Kansalaisopiston järjestämiä tapahtumia olivat mm. Tenava- ja teinitähtikilpailu, Kevätmatinea, Kevätnäyttely, nuorten musiikkileirin ja laululeirin päätöskonsertit, Eläinten joulukonsertti sekä Joululauluilta. Lisäksi opiston kuorot konsertoivat ja esiintyivät eri tapahtumissa. Kansalaisopisto oli mukana myös Taiteidenilta-, Elohuinat- ja Villit villasukat tapahtumissa ja oli markkinoimassa uutta opintotarjontaa toritapahtumassa. Uutena toimintana aloitettiin Jyväskylän kesäyliopiston ikääntyvien yliopiston yleisöluentoihin osallistuminen etänä. Kansalaisopisto on ollut mukana aktiivisena toimijana seuraavissa hankkeissa: Järvisuomalaiset opissa Euroopassa 166.900 euroa, Aikuisten perus- ja digitaidot (70.000 euroa) ja Henkilöstön digitaalisten taitojen kehittäminen (16.000 euroa).

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Opiskelijoita keskimäärin	141	142	131
Mahis - opiskelijoiden lukumäärä			12
Opetustuntien lukumäärä	7 353	9 576	8 010
<i>Kansalaisopisto</i>			
Kansalaisopiston opiskelijoita	1 270	1 300	1 234
Opetustuntien lukumäärä	7 057	7 200	7 001
Taiteen perusopetuksen opiskelijoita	20	20	11

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
LUKO, TOINEN ASTE, KANS.OP						
Toimintatulot	101 100	0	101 100	136 513	135,0	127 382
Toimintamenot	-1 722 044	3 138	-1 718 906	-1 713 700	99,7	-1 737 269
Toimintakate (netto)	-1 620 944	3 138	-1 617 806	-1 577 188	97,5	-1 609 887
Poistot ja arvonalentumiset	-288	-3 191	-3 479	-3 385	97,3	-1 696
Muut laskennalliset kustannukset	-39 196	0	-39 196	-47 333	120,8	-36 508
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 761 528	-53	-1 761 581	-1 764 419	100,2	-1 775 473

SIVISTYSPALVELUT**Vastuhenkilö: Kulttuurisihteeri****Tulosalueen toimintastrategia**

Sivistyspalvelujen tulosalue tarjoaa kaupungin asukkaille mahdollisuuden elämänlaajuiseen oppimiseen, itsensä monipuoliseen kehittämiseen ja virkistäytymiseen sekä kulttuurin tuottamiseen sekä kulttuuriperinteen vaalimiseen. Sivistyspalvelut vastaavat osaltaan Kiuruveden vetovoimaisuudesta asuinpaikkana sekä matkailukohteena.

Kirjasto-kulttuuritaloa kehitetään siten, että se on kaikille avoin tiedon, elinikäisen oppimisen ja elämysten keskus. Monipuolisella yhteistyöllä mahdollistetaan toiminnan laatu. Kirjasto tarjoaa perinteistä ja digitaalista aineistoa. Kirjastopalveluissa painotetaan muun muassa esteettömyyttä ja ennakkoluulottomuutta. Kulttuuritoiminnassa kaupungin asukkaille tarjotaan kulttuuritapahtumia sekä aktivoidaan kaupunkilaisia tuottamaan ja käyttämään kulttuuripalveluja. Lisäksi huolehditaan paikallisen perinteen säilyttämisestä ja esilletuonnista.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**1. Kulttuuritoiminnan tavoitteena on pitää kulttuuritoiminta elävänä vuosittain niukentuneista resursseista huolimatta.**

Kulttuuritalolla oli vuoden aikana useita konsertteja, teatteriesityksiä, elokuvia sekä näyttelyitä eri ikä- ja kohderyhmille.

Kulttuuritoimi järjesti Kiurusalissa 22 tilaisuutta sekä kesän iltatorit. Lisäksi tapahtumia järjestivät päiväkodit, koulut, eri yhdistykset ja yritykset. Kävijämäärät pysyivät edellisen vuoden tasolla.

2. Museon tavoitteena on säilyttää ja tuoda esille paikallista perinnettä erilaisin näyttelyin ja tapahtumin.

Museo oli avoinna 3.6 -31.7. Tämän lisäksi elokuussa museolla järjestettiin kansallispukujen tuuletuspäivä. Koululaisryhmät kävivät museossa elo- ja syyskuun aikana. Museoviraston hankerahalla tehtiin museolle uudet ulko-opastetaulut.

3. Kirjastossa tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monen kuntalaisen saavutettavissa olevaa palvelua.

Kirjasto järjesti perinteisen aineiston lainaamisen lisäksi erilaisia tapahtumia, kotipalvelua sekä koululaisvierailuja. Kirjastoauto ajoi joka toinen viikko koulut ja päiväkodit. Kävijämäärät nousivat edellisestä vuodesta, mutta lainausmäärät laskivat. Omatoimikirjasto saatiin viimeisiä asennuksia vaille valmiiksi.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<i>Kulttuuri</i>			
Musiikkiopetuksen oppilaspaikat	25	25	25
Museokäynnit	600	700	666
Kulttuuritalo/käynnit	22 638	23 000	22 491
<i>Kirjasto</i>			
Lainautusten määrä	138 190	150 000	133 170
Käyntikerrat	72 977	100 000	77 125
Verkkokäynnit (laskentatapa muuttunut)	25 056	23 000	26 445

Tapahtumien järjestämiseen sekä markkinointiin käytettävä rahamäärä on säästösyistä pienentynyt useina vuosina, mikä on laskenut myös tapahtuma- ja kävijämääriä ja myös tuloja on kertynyt vähemmän.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
SIVISTYSPALVELUT						
Toimintatulot	82 895	0	82 895	54 972	66,3	81 892
Toimintamenot	-1 019 323	164 122	-855 201	-800 304	93,6	-809 678
Toimintakate (netto)	-936 428	164 122	-772 306	-745 331	96,5	-727 785
Poistot ja arvonalentumiset	-4 661	-1 908	-6 569	-5 569	84,8	-19 563
Muut laskennalliset kustannukset	-24 281	0	-24 281	-23 101	95,1	-23 235
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 048 265	162 214	-886 051	-828 973	93,6	-852 476

VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuuhenkilö: Liikuntas sihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Liikunta- ja nuorisopalvelujen päätehtävänä on luoda edellytyksiä vapaa-ajan viettämiselle turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä sekä ohjata ja aktivoida kaikenikäisiä kaupunkilaisia vastuullisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi oman hyvinvointinsa suhteen. Tuetaan nuoria (17 – 25 v.) kokonaisvaltaisesti työ- ja yksilövalmennuksen sekä etsivän nuorisotyön keinoin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Etsivän nuorisotyön ja Luotsi – nuortentyöpajan avulla pyritään tukemaan nuorta selviytymään arjen asioissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Etsivä nuorisotyö ja nuorisosihteeri saivat uudet toimitilat lukiolta, entisistä terveydenhoitajan tiloista. Väestötilat irtisanottiin. Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajan sekä sosiaalitoimen yhteistyötä tiivistettiin asiakkaita paremmin palveleviksi. Nuorten työpaja on tehnyt tiivistä yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Toisen asteen ja korkeakoulujen kanssa sekä Raudaskylän Kristillisen Opiston ja Kiuruveden lukion kanssa muun muassa peruskoulua suorittajien osalta.

Nuorten puutyöpajan työvalmentaja on työskennellyt yläkoulun puutöiden opettajana perjantai aamuisin sekä tiistaisin ollut mukana yläkoulun kerhossa ohjaajana.

Luotsi nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön toiminnasta ja palveluista tehostettiin markkinointia eri some kanavilla (Instagram, Facebook, TikTok, Snapchat jne.).

2. Panostetaan ikäihmisten voimaa ja tasapainoa harjoitusryhmiin, yhdessä eri yhdistysten, soten ja Ikäinstituutin kanssa.

Liikuntapalvelut ja Ikäinstituutin kolmivuotinen Voimaa Vanhuuteen hanke loppui vuoden 2019 lopussa. Viimeisen vuoden aikana keskityttiin yli 65-vuotiaiden Voimaa ja tasapainoa 10 viikon tehoryhmien ohjaukseen. Tehojakso ryhmiä järjestettiin vuoden aikana 12 kpl. Ryhmät liikuttivat 117 Kiuruvetistä ikäihmistä. Yhteistyö soten kanssa on jäänyt erittäin vähäiseksi.

3. Saatetaan uimahallin remontti loppuun.

Uimahallin remontti jatkui vielä kesän 2019 aikana vesikaton uusimisella. Vuoden 2020 kesätauon aikana tulee vielä korjata naisten suihkuhuoneen seinän vesieristys ja allastilan sisäkaton vesivauriot. Vesivaurio aiheutui uimahallin kattoremontin yhteydessä kesällä 2019.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<i>Uimahalli/Kuntosali</i>			
Käyntejä	32 100	50 000	50 247
<i>Jäähalli</i>			
Käyttötunnit	1 665	1 600	1 602
<i>Nuorisotalo</i>			
Käyntejä	26 000	26 000	26 560
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	42	48	60
Nuortentyöpajan asiakkaat	38	45	48

Vapaa-aikapalveluiden tulot toteutuivat 98,5 % talousarvioon verrattuna. Euromääräisesti tuloja jäi toteutumatta 15.200 euroa. Nuorisopalvelujen osalta tulojen alitukset olivat yhteensä noin 6.400 euroa (valtionavustus ja maksulliset ryhmät, joita ei voitu pitää ilmastointiremontin vuoksi). Liikuntapalveluiden osalta suurin tulojen alitus 11.200 euroa tapahtui jäähallin käyttövuokrissa. Jäähallia käyttävien urheiluseurojen ja harrastajaryhmien jään tarve on ollut vähäisempää aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
VAPAA-AIKA						
Toimintatulot	442 930	0	442 930	427 731	96,6	395 828
Toimintamenot	-1 753 959	52 763	-1 701 196	-1 669 087	98,1	-1 426 868
Toimintakate (netto)	-1 311 029	52 763	-1 258 266	-1 241 355	98,7	-1 031 040
Poistot ja arvonalentumiset	-60 734	-2 021	-62 755	-58 516	93,2	-58 885
Muut laskennalliset kustannukset	-32 525	0	-32 525	-35 943	110,5	-29 747
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 847 218	50 742	-1 796 476	-1 763 545	98,2	-1 515 499

TEKNINEN LAUTAKUNTA / TEKNINEN PALVELUKESKUS

Teknisen palvelukeskuksen johtaja: Tekninen johtaja

Tulosalueet: Hallinto, rakennusvalvonta, tiet ja alueet, kiinteistöt, vesi- ja viemärlaitos

Toimielimen toimintastrategia

Tekninen lautakunta turvaa kaupunkilaisten kuntatekniset palvelut lakien ja asetusten mukaisesti. Viihtyvyyttä edistetään sopusuhtaisen ja turvallisen kaupunkirakenteen suunnittelulla ja rakentamisella. Kaavoituksella ja ympäristön yleisilmeen kehittämällä tavoitellaan viihtyisää ja luonnonläheistä asumista. Kuntalaisten vesihuolto- ja liikennepalvelut sekä kaupungin kiinteistöomaisuus turvataan rakennus- ja peruskorjaustoiminnoin.

Pelastustoimen palveluiden tuottamisesta on 1.1.2004 alkaen vastannut Pohjois-Savon aluepelastuslaitos ja ympäristönsuojelun palveluista on 1.1.2010 alkaen vastannut Ylä-Savon SOTE – kuntayhtymä.

Kiuruveden osuus pelastustoimen kustannuksista vuonna 2018 oli noin 688.000 euroa.

HALLINTO (Tekpa)

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen palvelukeskuksen hallinto huolehtii lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, keskitetysti palvelukeskuksen tulosalueiden toimisto- ja tukipalveluista sekä monipuolisesta ja sujuvasta asiakaspalvelusta. Hallinto mahdollistaa teknisen lautakunnan, sen jaostojen, toimintayksiköiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden sujuvan ja tehokkaan työskentelyn. Hallinto luo osaltaan edellytykset kaupungin yleispalvelukeskuksen ja muun organisaation tulokselliselle toiminnalle ja tukee niitä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Niistä muiden palvelukeskusten hankkeista, joissa tekninen palvelukeskus on osallinen, laaditaan vuoden alussa toteuttamisaikataulu ja todetaan vastuhenkilöt.

Tavoite toteutui. Tekninen lautakunta hyväksyi vuoden 2019 talousarvion käyttö- ja hankesuunnitelman vastuhenkilöineen 5.2.2019. Hankkeiden toteuttamisaikataulut tulosalueittain laadittiin helmikuussa (tekpan johtoryhmä 18.2.2019).

2. Vesi- ja yleislaskutuksessa minimoidaan maksutappiot.

Tavoite toteutui. Laskujen maksusuorituksia seurataan jatkuvasti. Seurannan perusteella lähetettävien palvelukeskeytysilmoitusten määrä väheni edellisvuosista merkittävästi uuden ennakoilmoitus käytännön seurauksena. Tarvittaessa on yhdessä asiakkaan kanssa laadittu tapauskohtainen maksusuunnitelma. Ääritilanteessa on käytetty palvelukeskeytystä. Maksuvelvollisuuden laiminlyönnit ovat yleistyneet, niitä on lukuisia ja perintätoimet vaativat paljon työaikaa. Veden toimituksen keskeytysuhka on tehokkain perintätoimi.

3. Tuetaan henkilöstöresursseja esimerkiksi käyttämällä sesonkiluonteisesti tilapäisiä opiskelijoita tai työharjoittelijoita.

Tavoite toteutui. Esimerkiksi tiet ja alueet sekä vesi- ja viemärlaitos –tulosalueilla palkattiin opiskelijoita sesonkiluonteisesti kesän työmaakohteille tukemaan vakinaista henkilöstöä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
HALLINTO TEKPA						
Toimintatulot	800	0	800	522	65,3	7 183
Toimintamenot	-827 686	-211 428	-1 039 114	-953 720	91,8	-809 109
Toimintakate (netto)	-826 886	-211 428	-1 038 314	-953 198	91,8	-801 926
Muut laskennalliset kustannukset	-4 067	0	-4 067	-4 608	113,3	-3 888
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-831 753	-211 428	-1 043 181	-958 328	91,9	-812 996

RAKENNUSVALVONTA**Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja****Tulosalueen toimintastrategia**

Teknisen lautakunnan rakennusvalvontajaosto toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena. Jaoston tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö edistämällä hyvää rakennustapaa sekä valvomalla rakennustoimintaa ja rakennettua ympäristöä kaupungissa. Jaoston alainen rakennusvalvonta huolehtii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien myöntämisestä sekä niihin liittyvistä katselmuksista ja tarkastuksista. Rakennusvalvonta huolehtii rakentamisen yleisestä valvonnasta kestävän kehityksen mukaisesti.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**1. Lupien käsittelyaika pidetään kohtuullisena.**

Lupahakemukset on käsitelty mahdollisimman nopeasti. Keskimääräinen käsittelyaika on ollut vain yhdestä kahteen viikkoon. Lupien kokonaismäärä kasvoi kappalemääräisesti noin 18 % edellisvuoteen verrattuna, joka lienee ollut rakennusvalvonnan historian hiljaisin vuosi. Viime vuosina lupamäärät ovat kuitenkin yleisesti ottaen olleet selvässä laskussa. Lukumääräisesti rakennuslupia myönnettiin viime vuonna yhteensä 55 kpl (53 kpl v. 2018), toimenpidelupia yhteensä 28 kpl (23 kpl) ja toimenpideilmoituksia käsiteltiin yhteensä 30 kpl (24 kpl). Purkamislupia myönnettiin 4 kpl (1 kpl) ja purkamisilmoituksia käsiteltiin 3 kpl (3 kpl). Lisäksi rakennusvalvonnan käsiteltäväksi siirrettyjä maisematyölupia myönnettiin 3 kpl viime vuonna.

2. Rakennetun ympäristön katselmuksia tehdään yhteydenottojen ja muun katselmustoiminnan ohessa erityisesti keskusta-alueella viihtyvyyden ja maisemakuvan parantamiseksi.

Rakennusten ja ympäristön kunnossapitoa ja siisteyttä on valvottu muun katselmustoiminnan yhteydessä sekä asianosaisten yhteydenottojen perusteella varsinkin keskusta-alueella. Vuoden aikana on annettu muutamia suullisia siistimiskehotuksia. Kehotuksia on pääsääntöisesti noudatettu annettuun määräaikaan mennessä.

3. Rakennusvalvontojen yhteistyötä jatketaan muun muassa lakitulkintojen, toimintakäytäntöjen ja asiakirjojen yhtenäistämiseksi Ylä-Savon alueella. Sähköisen Lupapiste – asiointipalvelun käyttöä pyritään lisäämään.

Rakennusvalvonnan yhteispalavereita pidettiin kaksi kertaa vuonna 2019. Palavereissa on keskusteltu ja sovittu muun muassa yhteisistä tulkinnoista ja käytännöistä erilaisissa lupaasioissa.

Lisäksi meneillään olevan rakennusjärjestyksen uudistamistyön vuoksi on vuoden aikana pidetty useita yhteisiä työpalavereita. Lupapiste – asiointipalvelun käyttö lisääntyi huomattavasti viime vuonna. Lupapisteen kautta erilaisia hakemuksia jätettiin käsittelyyn vuoden aikana yhteensä 42 kappaletta eli noin kolmasosa kaikista luvista. Lisäksi Lupapisteen kautta tuli muutamia kymmeniä neuvontapyyntöjä ja tiedusteluja lupa-asioihin liittyen.

Rakennusvalvontajaosto kokoontui viime vuonna yhden kerran.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Rakennusluvut	53	80	55
Toimenpideluvat	23	25	28
Ilmoitukset	24	40	30

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
RAKENNUSVALVONTA						
Toimintatulot	67 500	0	67 500	53 473	79,2	38 688
Toimintamenot	-157 343	0	-157 343	-134 860	85,7	-142 084
Toimintakate (netto)	-89 843	0	-89 843	-81 388	90,6	-103 396
Muut laskennalliset kustannukset	-4 952	0	-4 952	-5 864	118,4	-4 976
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-162 295	0	-162 295	-140 724	86,7	-147 059

TIET JA ALUEET

Vastuuhenkilö: Ympäristöinsinööri

Tulosalueen toimintastrategia

Tiet ja alueet – tulosalueen tehtävänä on huolehtia kaupungin rakennetun ja luonnon-ympäristön kehittämisestä ja kunnossapidosta siten, että se tarjoaa toimivan, turvallisen ja viihtyisän elin- ja asuinympäristön sekä tasapuoliset liikkumisolosuhteet koko kunnan alueella. Yhdyskuntasuunnittelun - vastuualue huolehtii maankäytön suunnittelusta, paikkatieto-järjestelmästä ja mittaustoimesta. Liikenneväylät ja alueet - vastuualue huolehtii katuverkon ja muiden liikenneväylien sekä yleisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös yksityistiehallinto ja kaupungin maa- ja metsätilojen hoito.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1. Vireillä olevat osayleiskaavat hyväksytään ja kaavat tulevat voimaan. Vanhainkodin - kirkonrannan ja Kairikon alueiden asemakaava päivitetään ja valmistellaan vanhan meijerin rannan asuinalueen suunnittelua ja asemakaavan muutosta.

Tavoite toteutui osittain. Taajaman osayleiskaavan päivitys ja tarkistaminen hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.6.2019 ja se on kuulutettu voimaan tulleeeksi 14.8.2019. Kalliojärven–Toiviaisjärven-Hautajärven seudun rantaosayleiskaavan hyväksymispäätöksestä 12.12.2018 tehtiin hallintovalitus. Kaupunginhallitus määräsi kaavan tulemaan osittain voimaan, lukuun ottamatta muutoksenhaun kohteena olevia merkintöjä.

Vähäisten henkilöstöresurssien ja yleiskaavojen viivästymisen vuoksi Vanhainkodin-kirkonrannan asemakaavan päivytyksen käynnistämistä lykättiin vuodelle 2020. Vanhan meijerin alueen suunnittelua ja asemakaavan muutosta ei aloitettu, koska vanhan meijerin purkamisen aikataulusta ei ole tietoa.

- 2. Liikenneväylien ja pihojen talvikunnossapidossa painotus on työnohjauksessa sekä esteettömyyden seurannassa. Erityisen tarkasti seurataan eri toimijoiden vastuulla olevien väylien rajapintoja ja työn ajoitusta. Tärkeä seurattava kohde on lumenajo ja sen kustannukset. Kesäkunnossapitoa tehdään hyväksytyin puistojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapitoluokituksen ja hoito-ohjelman mukaisesti ja seurataan siinä asetettujen mittareiden pohjalta.**

Tavoite toteutui. Talvikausi 2018 - 2019 oli kolmivuotisen hoitokauden keskimäinen talvikausi, mutta keskusta-alueen talvikunnossapitotyöt jouduttiin syksyllä -18 kilpailuttamaan uudelleen. Samalla järjesteltiin muitakin hoitoalueita ja esimerkiksi keskustan pääkatujen ajoradat siirrettiin kaupungin omalla kalustolla hoidettaviksi. Lumen ajon toimintoja kehitettiin kevätkaudella ja edelleen syyskaudella. Kehitystyön tuloksena lumenajo saatiin merkittävästi kustannustehokkaammaksi. Loppuvuodesta 2019 poikkeuksellisista sääolosuhteista johtuen talvikunnossapito painottui liukkaudentorjuntaan. Liukkaudentorjunnassa käytetyn hiekoitussepin ja hiekan menekki marraskuun ja joulukuun välillä oli suurempi kuin edellisellä talvikaudella yhteensä. Viherympäristön hoito-ohjelmassa on otettu huomioon luonnon monimuotoisuuden edistäminen luontopohjaisiin ratkaisuihin, joita ovat mm. niittyjen perustaminen kylvämällä ja lisäämällä lampaiden laidunalueita. Vieraslajien torjuntaohjelma tarkastetaan vuosittain ja viheralan kehitystä seurataan jatkuvasti. Vihertyönjohtaja on päivittänyt puistojen ja muiden yleisten alueitten hoitoluokitukset ja toimintaa on kehitetty niiden pohjalta.

- 3. Erätien ja Aku Rädyn tien, Piispantien ja Paavo Tikkasen tien perusparannushanke rakennetaan valmiiksi. Samassa yhteydessä siistitään Yhtylän puistometsäalueita ja muuta katu ympäristöä. Uutena kokoojaväylähankkeena aloitetaan Ahonpääntie peruskunnostus. Liikenneväylien ja kiinteistöjen yhteishankkeena toteutetaan Virastokadun ja Harjukadun alkuosan päällysteiden uusiminen ja osittainen perusparannus, Lassi-Pekan rakennuksen purku ja uuden pysäköintialueen rakentaminen sekä muut kaupungintalon ympäristön liikenneturvallisuutta parantavat toimenpiteet.**

Tavoite toteutui. Aku Rädyn tie, Piispantie ja niiden välinen osa Salmisentiestä sekä Paavo Tikkasen tie kestopäällystettiin heinäkuussa. Nurmetukset ja muut viimeistelytyöt saatiin valmiiksi elokuussa. Erätien perusparannuksen rakennekerrosten teko ja viemäröintityöt saatiin valmiiksi elokuussa. Erätien kestopäällystys-, kivi- ja vihertyöt tehdään kesällä 2020.

- 4. Liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta tehdään pieniä parantamistoimia suoraan sekä laaditaan laajemmista kokonaisuuksista erillisiä suunnitelmia. Katuvalaisimia uusitaan vähemmän energiaa kuluttaviin malleihin ja vanhaa valoverkkoa peruskunnostetaan.**

Kaikki aikaisemmin maalaamalla tehdyt ajoratamerkinnot on vaiheittain korvattu paremmin kulutusta kestäväillä ja erottuvilla kestopäällysteillä. Asematielle ja Kirkkokadulle rakennettiin korotettu suojatie. Kirkkoharjuntien ajoratahidaste uusittiin paremmin toimivaksi. Erätien, Tukkitien, Jussintien, Heikintien, Ampujantien, Ampujankujan katuvalaistukset uusittiin kokonaisuudessaan kadun perusparantamisen ja Savon Voima verkko Oy:n kaapelityön yhteydessä.

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tiet ja alueet			
Asemakaavat, ha	584	584	584
Liikenneväylät			
kunnossapidettävät kadut, tiet, väylät, km	59	59	59
avustettavat yksityistiet	379	367	371
Puistot ja yleiset alueet			
pinta-ala ha	89	89	89
Maa- ja metsätilat			
peltopinta-ala, ha	90	90	90
metsäpinta-ala, ha	819	819	819
vuokralle annettujen alueiden pinta-ala, ha	115	115	112
Konekeskuksen käyttö			
käyttötuntien lkm	3 368	3 200	3 305

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

Jos puukauppatuotot käsitellään nettona: tulot 380.392 euroa ja menot 1.218.105 euroa, tällöin menojen ylitys (noin 44.000 euroa). Ylitys johtuu työkoneiden yllättävistä korjausmenoista (tiekarhun vaihdelaatikon korjaus) sekä tammi- ja helmikuun poikkeuksellisen suuresta lumensiirtotarpeesta.

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
TIET JA ALUEET						
Toimintatulot	300 570	9 600	310 170	510 231	164,5	452 966
Valmistus omaan käyttöön	15 000	0	15 000	17 493	116,6	26 449
Toimintamenot	-1 184 346	9 880	-1 174 466	-1 347 944	114,8	-1 288 367
Toimintakate (netto)	-868 776	19 480	-849 296	-820 220	96,6	-808 952
Poistot ja arvonalentumiset	-733 243	-4 517	-737 760	-735 057	99,6	-729 176
Muut laskennalliset kustannukset	-46 043	0	-46 043	-50 949	110,7	-45 997
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 963 632	5 363	-1 958 269	-2 133 950	109,0	-2 063 540

KIINTEISTÖT

Vastuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

Tulosalueen toimintastrategia

Kiinteistöt pidetään kunnossa ja ennakoidaan eri rakennusten käyttäjien tarpeet käyttöasteen mukaisiksi.

Kunnostus- ja korjaustyöt tehdään ostopalveluna. Palveluntuottajat valitaan vuositarjousten perusteella. Isommat rakennusinvestointikohteet kilpailutetaan ja rakentamisen suorittaa urakoitsija. Rakennusinvestointien suunnittelu kilpailutetaan ja ostetaan ulkopuoliselta konsultilta. Rakennuttaminen hoidetaan omana työnä. Osa työmaavalvonnasta ostetaan suunnittelijoilta tai rakennuskonsulteilta.

Toiminnalliset tavoitteiden toteutuminen

1. Kiinteistöjen ylläpitokulut ja – tuotot pidetään tasapainossa

Tavoite toteutui.

Toimintatuottojen toteutuminen 100,5 % eli noin 29.500 euroa arvioitua enemmän.

Toimintakulujen toteutuminen 99,6 % eli noin 12.900 euroa arvioitua vähemmän.

Kiinteistöjen vaatimat ylläpito-, huolto- ja kunnostustoimenpiteistä voitiin toteuttaa vain kaikkein kiireisimmät ja välttämättömimmät, talousarvionmäärärahojen puitteissa. Osa esimerkiksi ilmastointien puhdistuksista jouduttiin siirtämään seuraaville vuosille. Kaupungin kiinteistöt vanhenevat ja vaativat enemmän peruskorjausluontoisia korjauksia tai uudisrakentamista. Vanhoissa kiinteistöissä on rakenteiden vanhenemisesta ja käytöstä johtuvaa kulumista, joka aiheuttaa sisäilmaongelmia. Energiankulutus kasvaa vanhoissa rakennuksissa, talotekniikan ja rakenteiden kulumisen seurauksena. Vanhojen rakenteiden korjaaminen täysin terveeksi ja energiaystävälliseksi on haastavaa ja vaatii kustannuspanostuksia huomattavasti nykyistä enemmän.

2. Kaupungin omistuksessa olevat rakennukset pidetään tehokkaassa käytössä. Tyhjiä ja tarpeettomista kiinteistöistä luovutaan. Tyhjät kiinteistöt myydään julkisella tarjouskilpailulla. Huonokuntoiset rakennukset puretaan valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa. Hyvänä käyttöasteena pidetään 90 – 100 %

Tavoite toteutui osittain.

Vuoden 2019 talousarviossa ei ollut määrärahoja rakennusten purkamiseen. Tyhjiä ja käyttämättömiä tiloja on Lassi-Pekassa, Bössilässä, Väressä ja Leivosessa. Lassi-Pekka, Väre ja Leivonen on todettu purkukuntoiseksi. Bössilän myyntimahdollisuus on otettu huomioon asemakaavan muutoksen valmistelussa. Myynti voidaan toteuttaa sen jälkeen, kun Bössilälle on erotettu oma tonttia ja määritelty uusi käyttötarkoitus.

Rakennusten käyttöaste on 96,3 %.

3. Kiinteistöjen energiankulutusta seurataan energiasäästöohjelman avulla. Säästö-tavoitteeksi vuoden 2008 – 2012 keskiarvosta mitattuna asetetaan 9 prosenttia. Energiasäästöjä ei kuitenkaan tehdä sisäilman laatua heikentämällä.

Tavoite toteutui.

Lähtötaso 11.538MWh

Energiasäästö yhteensä 2.127MWh = 18,4 % lähtötasosta

Energiasäästöhanke A-vaihe (Esco-hanke)

Toteutunut energiasäästö verrattuna lähtötasoon: 1.444 MWh (tavoite 949 MWh)

Toteutunut sähköenergian säästö: 288 MWh (tavoite 201 MWh)

Energiasäästöhanke B-vaihe (Esco-hanke)

Toteutunut energiasäästö verrattuna lähtötasoon: 249 MWh (tavoite 290MWh)

Toteutunut sähköenergian säästö: 146 MWh (tavoite 138 MWh)

A- ja B-vaihe yhteensä: 2.127 MWh (tavoite 1.578MWh)

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kiinteistöjä kpl	35	34	35
Rakennuksia	63	60	63
Huoneistoala m ²	57 289	56 031	57 289

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
KIINTEISTÖT						
Toimintatulot	5 472 033	-53 929	5 418 104	5 446 016	100,5	4 918 616
Valmistus omaan käyttöön	45 000	0	45 000	46 636	103,6	55 693
Toimintamenot	-3 132 434	-188 998	-3 321 432	-3 308 507	99,6	-2 993 918
Toimintakate (netto)	2 384 599	-242 927	2 141 672	2 184 144	102,0	1 980 390
Poistot ja arvonalentumiset	-1 655 904	0	-1 655 904	-1 621 815	97,9	-1 567 442
Muut laskennalliset kustannukset	-91 720	0	-91 720	-99 193	108,1	-92 002
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-4 880 058	-188 998	-5 069 056	-5 029 515	99,2	-4 653 362

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Vesihuoltolaitos jakaa puhdasta talousvettä asiakkailleen sekä vastaanottaa ja käsittelee asiakkaidensa jätevedet ylläpitämällä, saneeraamalla ja rakentamalla verkostojaan sekä niihin liittyviä kunnallisteknisiä laitteita ja rakennelmia.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- 1. Valmistellaan jätevesipuhdistamon 2. vaiheen saneerauksen toteutussuunnittelu siten, että urakkalaskenta voi käynnistyä joulukuun alussa 2019. Ympäristöluvan muutoshakemukseen (jätetty 30.11.2017) saatavan päätöksen sisältö huomioidaan suunnittelussa. Vuonna 2018 laadittu yleissuunnitelma toimii toteutussuunnittelun perustana.**

Jätevedenpuhdistamon 2. vaiheen saneerauksen toteutussuunnittelu alkoi helmikuun alussa ja se valmistui tammikuussa 2020, jolloin myös urakkalaskenta käynnistyi. Viivästyminen alkuperäisestä aikataulusta aiheutui suunnitelmien tarkennuksista ja muutoksista. Ympäristölupapäätös on odotettavissa vuoden 2020 helmi- maaliskuun aikana ja suunnitelmiin tehdään tarkennuksia, jos ympäristölupa sitä vaatii.

- 2. Jätevesiviemäreitä saneerataan noudattaen pääsääntöisesti 25.1.2016 laadittua ja vuoteen 2020 ulottuvaa vuotovesiselvityksen saneeraus- / toimenpideohjelmaa (kaupunginvaltuusto 29.3.2016 § 7). Saneeraustoimia suoritetaan katujen perusparannushankkeisiin sovittaen käytettävissä olevan määrärahan puitteissa, mutta kuitenkin niin, että vuotovesien määrä on keskimäärin enintään 30 % puhdistamon tulovirtaamasta vuoteen 2020 mennessä.**

Vuoden 2019 tavoite toteutui hyvin (30 % prosentin kokonaistavoitteen toteutumista voidaan arvioida vasta vuonna 2021). Saneeraustoimia (kiireellisyysluokka I ja II) on vuonna 2019 tehty seuraavasti:

(metriä)	Jätevesiviemäri uusittu	Sadevesiviemäri uudisrakennettu	Vesijohtoa uusittu	Vesijohtoa uudisrakennettu
Toukkamäki	-	-	-	2 380
Heinäsalmentie	-	-	-	140
Vattusaari	-	-	-	30
Tukkitie, Jussintie	186	139	180	-
Kukkomäentie	10	-	-	-
Paavo Tikkasentie, Katajatie	70	60	70	-
Salmisentie	128	125	78	-
Välmaantie	-	-	-	300
Erätie	-	180	-	-
Viitaperäntie	-	-	-	680
Paajakantie	-	-	-	300
YHTEENSÄ	394	504	328	3 830

Yhteensä vuonna 2019 uusittiin jätevesiviemäreitä 394 m ja vesijohtoa 328 m. Jätevesien tarkastuskaivoja uusittiin 25 kpl ja poistettiin käytöstä 8 kpl. Uutta sadevesiviemäriä rakennettiin 504 m ja sekaviemäreiden määrä pieneni 710 m. Saneerauskustannukset olivat noin 260.000 euroa (alv 0 %), mikä lähes täyttää toimenpideohjelman vuositavoitteen 300.000 euroa/vuosi. Saneeraustoimet pienentävät vuotovesien määrää lähemmäksi tavoitetta. Vuonna 2019 vuotovesien määrä on ollut 35,9 % puhdistamon tulovirtaamasta. Vuotovesien määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Vuotovesi- %
2015	55,5
2016	46,9
2017	49,6
2018	37,1
2019	35,9

Toimintaa kuvaavat mittarit ja tunnusluvut

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	TP 2019
<i>Vesi- ja viemärilaitos</i>			
Myyty vesimäärä, m ³	663 049	705 000	703 981
Vesijohtoa, m	453 609	450 000	457 195
Kulutuspaikkoja, lkm (vesi)	2 890	2 890	2 863
Laskutettu jätevesimäärä, m ³	216 507	240 000	221 202
Jätevesiviemäriä, m	42 374	413 000	42 008
Sadevesiviemäriä, m	21 510	21 500	21 944
Sekaviemäriä, m	9 956	10 500	9 246
Kulutuspaikkoja, lkm (jätevesi)	1 118	1 120	1 094

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

- Myyty vesimäärä toteutui talousarvion mukaisesti. Laskutetun veden määrä nousi edelliseen vuoteen verraten noin 41.000 m³.
- Laskutetusta jätevedestä jäi toteutumatta noin 19.000 m³. Laskutetun jäteveden määrä nousi edellisvuoteen verrattuna noin 5.000 m³.
- Arvioidut liittymismaksutulot (17.000 euroa) toteutuivat 169 prosenttisesti (28.700 euroa).

Uudisrakentaminen on kuitenkin hiljaista, jolloin uusien toimitettavien liittymien lukumäärä jää pieneksi. Vesiliittymiä toimitettiin 25 kpl ja viemäri liittymiä vain 1 kpl. Ostetun veden kulut alittuivat noin 17.000 euroa arvioidusta. Laitoksen tulos parani edellisvuoteen verrattuna.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT%	TP 2018
VESI- JA VIEMÄRILAITOS						
Toimintatulot	1 919 760	0	1 919 760	1 918 747	99,9	1 783 953
Valmistus omaan käyttöön	14 800	0	14 800	14 812	100,1	13 002
Toimintamenot	-1 100 378	4 940	-1 095 438	-1 073 781	98,0	-1 065 498
Toimintakate (netto)	834 182	4 940	839 122	859 779	102,5	731 457
Poistot ja arvonalentumiset	-503 623	-1 000	-504 623	-507 073	100,5	-503 254
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 604 001	3 940	-1 600 061	-1 580 854	98,8	-1 568 752

2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

TULOSALUEET, TOIMINTAKATETILIT 2019 (valtuustoon nähden sitova taso)

(ulkoiset ja sisäiset)	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
Yleishallinto						
Tuotot	135 736	34 569	170 305	164 789	96,8	106 002
Kulut	-2 192 672	-10 102	-2 202 774	-2 129 432	96,7	-2 143 828
Netto	-2 056 936	24 467	-2 032 469	-1 964 643	96,7	-2 037 826
Ruokahuolto						
Tuotot	2 312 875	14 613	2 327 488	2 277 369	97,8	2 317 064
Kulut	-2 225 986	-12 595	-2 238 581	-2 148 529	96,0	-2 126 467
Netto	86 889	2 018	88 907	128 839	144,9	190 598
Elinkinojen kehittäminen						
Tuotot	5 700	0	5 700	18 012	316,0	55 525
Kulut	-772 765	-30 400	-803 165	-796 287	99,1	-732 612
Netto	-767 065	-30 400	-797 465	-778 276	97,6	-677 086
Maataloushallinto						
Tuotot	201 821	0	201 821	178 712	88,5	180 300
Kulut	-386 445	0	-386 445	-330 871	85,6	-366 107
Netto	-184 624	0	-184 624	-152 159	82,4	-185 806
Työllisyyden hoitaminen						
Tuotot	41 000	0	41 000	38 502	93,9	51 025
Kulut	-387 437	0	-387 437	-319 867	82,6	-343 106
Netto	-346 437	0	-346 437	-281 364	81,2	-292 081
Sos.toimi ja terv.huolto						
Tuotot	162 500	0	162 500	162 861	100,2	162 552
Kulut	-34 705 765	-2 054 273	-36 760 038	-37 044 237	100,8	-35 431 197
Netto	-34 543 265	-2 054 273	-36 597 538	-36 881 376	100,8	-35 268 645
Hallinto sivistyslautakunta						
Tuotot	3 785	0	3 785	2 203	58,2	2 085
Kulut	-157 281	0	-157 281	-143 263	91,1	-150 748
Netto	-153 496	0	-153 496	-141 059	91,9	-148 664
Varhaiskasvatus						
Tuotot	234 320	0	234 320	270 516	115,4	277 206
Kulut	-4 602 664	-312 076	-4 914 740	-4 973 725	101,2	-4 700 743
Netto	-4 368 344	-312 076	-4 680 420	-4 703 209	100,5	-4 423 537
Perusopetus						
Tuotot	578 519	0	578 519	618 786	107,0	518 861
Kulut	-7 736 907	2 842	-7 734 065	-7 625 996	98,6	-7 608 677
Netto	-7 158 388	2 842	-7 155 546	-7 007 210	97,9	-7 089 816

(ulkoiset ja sisäiset)	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
Lukio ,toisenas.koul,kansal.op						
Tuotot	101 100	0	101 100	136 513	135,0	127 382
Kulut	-1 722 044	3 138	-1 718 906	-1 713 700	99,7	-1 737 269
Netto	-1 620 944	3 138	-1 617 806	-1 577 188	97,5	-1 609 887
Sivistyspalvelut						
Tuotot	82 895	0	82 895	54 972	66,3	81 892
Kulut	-1 019 323	164 122	-855 201	-800 304	93,6	-809 678
Netto	-936 428	164 122	-772 306	-745 331	96,5	-727 785
Vapaa aikapalvelut						
Tuotot	442 930	0	442 930	427 731	96,6	395 828
Kulut	-1 753 959	52 763	-1 701 196	-1 669 087	98,1	-1 426 868
Netto	-1 311 029	52 763	-1 258 266	-1 241 355	98,7	-1 031 040
Hallinto Tekpa						
Tuotot	800	0	800	522	65,3	7 183
Kulut	-827 686	-211 428	-1 039 114	-953 720	91,8	-809 109
Netto	-826 886	-211 428	-1 038 314	-953 198	91,8	-801 926
Rakennusvalvonta						
Tuotot	67 500	0	67 500	53 473	79,2	38 688
Kulut	-157 343	0	-157 343	-134 860	85,7	-142 084
Netto	-89 843	0	-89 843	-81 388	90,6	-103 396
Tiet ja alueet						
Tuotot	315 570	9 600	325 170	527 724	162,3	479 415
Kulut	-1 184 346	9 880	-1 174 466	-1 347 944	114,8	-1 288 367
Netto	-868 776	19 480	-849 296	-820 220	96,6	-808 952
Kiinteistöt						
Tuotot	5 517 033	-53 929	5 463 104	5 492 652	100,5	4 974 309
Kulut	-3 132 434	-188 998	-3 321 432	-3 308 507	99,6	-2 993 918
Netto	2 384 599	-242 927	2 141 672	2 184 144	102,0	1 980 390
Vesi ja viemärilaitos						
Tuotot	1 934 560	0	1 934 560	1 933 559	99,9	1 796 955
Kulut	-1 100 378	4 940	-1 095 438	-1 073 781	98,0	-1 065 498
Netto	834 182	4 940	839 122	859 779	102,5	731 457
RAPORTTI YHTEENSÄ						
Tuotot	12 138 644	4 853	12 143 497	12 358 897	101,8	11 572 273
Kulut	-64 065 435	-2 582 187	-66 647 622	-66 514 110	99,8	-63 876 275
Netto	-51 926 791	-2 577 334	-54 504 125	-54 155 213	99,4	-52 304 002

2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TUOSLASKELMA 2019 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
Toimintatuotot	12 063 844	4 853	12 068 697	12 279 957	101,8	11 477 130
Myyntituotot	5 316 994	30 428	5 347 422	5 481 812	102,5	5 325 909
Maksutuotot	672 566	0	672 566	679 228	101,0	578 667
Tuet ja avustukset	333 148	0	333 148	369 834	111,0	346 728
Muut toimintatuotot	5 741 136	-25 575	5 715 561	5 749 082	100,6	5 225 825
Vuokrat	4 451 634	-105 779	4 345 855	4 303 612	99,0	3 889 964
Muut	1 289 502	80 204	1 369 706	1 445 469	105,5	1 335 862
Valmistus omaan käyttöön	74 800	0	74 800	78 941	105,5	95 143
Toimintakulut	-64 065 435	-2 582 187	-66 647 622	-66 514 110	99,8	-63 876 275
Henkilöstökulut	-15 195 722	-274 130	-15 469 852	-15 209 390	98,3	-14 940 078
Palkat ja palkkiot	-11 496 038	-224 035	-11 720 073	-11 628 262	99,2	-11 388 273
Henkilösivukulut	-3 699 684	-50 095	-3 749 779	-3 581 127	95,5	-3 551 805
Eläkekulut	-3 220 149	-40 089	-3 260 238	-3 248 709	99,6	-3 177 176
Muut henkilösivukulut	-479 535	-10 006	-489 541	-332 418	67,9	-374 629
Palvelujen ostot	-39 181 176	-1 771 713	-40 952 889	-41 256 558	100,7	-39 864 488
Asiakaspalvelujen ostot	-34 233 972	-1 745 000	-35 978 972	-36 240 763	100,7	-35 044 671
Muiden palvelujen ostot	-4 947 204	-26 713	-4 973 917	-5 015 795	100,8	-4 819 817
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 823 935	-156 100	-2 980 035	-2 792 713	93,7	-2 875 695
Avustukset	-2 222 090	-399 273	-2 621 363	-2 574 738	98,2	-1 979 028
Muut toimintakulut	-4 642 512	19 029	-4 623 483	-4 680 712	101,2	-4 216 985
Vuokrat	-4 626 177	19 029	-4 607 148	-4 651 181	101,0	-4 157 688
Muut	-16 335	0	-16 335	-29 531	180,8	-59 298
Toimintakate	-51 926 791	-2 577 334	-54 504 125	-54 155 213	99,4	-52 304 002
Verotulot	24 600 000	-700 000	23 900 000	23 546 464	98,5	23 055 333
Valtionosuudet	29 600 000	430 000	30 030 000	30 051 851	100,1	30 688 319
Rahoitustuotot ja -kulut	491 076	348 967	840 043	916 297	109,1	611 570
Korkotuotot	13 967	1 704	15 671	16 412	104,7	17 117
Muut rahoitustuotot	980 475	337 263	1 317 738	1 430 762	108,6	1 298 908
Korkokulut	-210 000	10 000	-200 000	-200 874	100,4	-216 402
Muut rahoituskulut	-293 366	0	-293 366	-330 003	112,5	-488 053
Vuosikate	2 764 285	-2 498 367	265 918	359 400	135,2	2 051 220
Poistot ja arvonalentumiset	-3 202 621	-4 800	-3 207 421	-3 639 129	113,5	-3 141 018
Suunnitelman muk. poistot	-3 202 621	-4 800	-3 207 421	-3 166 662	98,7	-3 141 018
Arvonalentumiset	0	0	0	-472 467	*****	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0,0	-458 762
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0,0	-458 762
Tilikauden tulos	-438 336	-2 503 167	-2 941 503	-3 279 729	111,5	-1 548 560
Poistoeron muutos	18 622	0	18 622	18 623	100,0	19 019
Tilikauden ylijäämä /alijäämä	-419 714	-2 503 167	-2 922 881	-3 261 107	111,6	-1 529 542

TULOSLASKELMA 2019 (ulkoiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
Toimintatuotot	6 769 425	-17 511	6 751 914	6 968 766	103,2	6 567 576
Myyntituotot	3 861 907	11 915	3 873 822	4 038 996	104,3	3 974 015
Maksutuotot	623 400	0	623 400	621 077	99,6	535 067
Tuet ja avustukset	331 048	0	331 048	367 834	111,1	346 728
Muut toimintatuotot	1 953 070	-29 426	1 923 644	1 940 859	100,9	1 711 765
Vuokrat	1 933 070	-78 980	1 854 090	1 828 175	98,6	1 625 875
Muut	20 000	49 554	69 554	112 684	162,0	85 890
Valmistus omaan käyttöön	74 800	0	74 800	78 941	105,5	95 143
Toimintakulut	-58 771 016	-2 559 823	-61 330 839	-61 202 920	99,8	-58 966 721
Henkilöstökulut	-15 195 722	-274 130	-15 469 852	-15 209 390	98,3	-14 940 078
Palkat ja palkkiot	-11 496 038	-224 035	-11 720 073	-11 628 262	99,2	-11 388 273
Henkilösivukulut	-3 699 684	-50 095	-3 749 779	-3 581 127	95,5	-3 551 805
Eläkekulut	-3 220 149	-40 089	-3 260 238	-3 248 709	99,6	-3 177 176
Muut henkilösivukulut	-479 535	-10 006	-489 541	-332 418	67,9	-374 629
Palvelujen ostot	-37 747 013	-1 753 200	-39 500 213	-39 821 907	100,8	-38 537 612
Asiakaspalvelujen ostot	-34 233 972	-1 745 000	-35 978 972	-36 240 763	100,7	-35 044 671
Muiden palvelujen ostot	-3 513 041	-8 200	-3 521 241	-3 581 144	101,7	-3 492 941
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 753 845	-156 100	-2 909 945	-2 725 722	93,7	-2 805 401
Avustukset	-2 219 990	-399 273	-2 619 263	-2 572 738	98,2	-1 979 028
Muut toimintakulut	-854 446	22 880	-831 566	-873 163	105,0	-704 602
Vuokrat	-838 111	22 880	-815 231	-843 832	103,5	-645 616
Muut	-16 335	0	-16 335	-29 331	179,6	-58 986
Toimintakate	-51 926 791	-2 577 334	-54 504 125	-54 155 213	99,4	-52 304 002
Verotulot	24 600 000	-700 000	23 900 000	23 546 464	98,5	23 055 333
Valtionsuudet	29 600 000	430 000	30 030 000	30 051 851	100,1	30 688 319
Rahoitustuotot ja -kulut	491 076	348 967	840 043	916 297	109,1	611 570
Korkotuotot	13 967	1 704	15 671	16 412	104,7	17 117
Muut rahoitustuotot	790 209	337 263	1 127 472	1 240 496	110,0	1 108 642
Korkokulut	-210 000	10 000	-200 000	-200 874	100,4	-216 402
Muut rahoituskulut	-103 100	0	-103 100	-139 737	135,5	-297 787
Vuosikate	2 764 285	-2 498 367	265 918	359 399	135,2	2 051 220
Poistot ja arvonalentumiset	-3 202 621	-4 800	-3 207 421	-3 639 129	113,5	-3 141 018
Suunnitelman muk. poistot	-3 202 621	-4 800	-3 207 421	-3 166 662	98,7	-3 141 018
Arvonalentumiset	0	0	0	-472 467	*****	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0,0	-458 762
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0,0	-458 762
Tilikauden tulos	-438 336	-2 503 167	-2 941 503	-3 279 729	111,5	-1 548 560
Poistoeron muutos	18 622	0	18 622	18 623	100,0	19 019
Tilikauden ylijäämä /alijäämä	-419 714	-2 503 167	-2 922 881	-3 261 107	111,6	-1 529 542

2.3.3 Investointiosan toteutuminen

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019 (valtuustoon nähden sitova taso on merkitty huomiovärillä)

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
150	Khall maa-alueet						
2001	Maan hankinta	-15 000	11 797	-3 203	-3 203	100,0	14 219
Menot		-25 000	13 888	-11 112	-11 112	100,0	-21 250
Tulot		10 000	-2 091	7 909	7 909	100,0	35 469
150	Khall maa-alueet yhteensä	-15 000	11 797	-3 203	-3 203	100,0	14 219
Menot		-25 000	13 888	-11 112	-11 112	100,0	-21 250
Tulot		10 000	-2 091	7 909	7 909	100,0	35 469
160	Khall rakennukset						
2201	Metallihallin muutostyöt	0	0	0	0		-20 173
Menot		0	0	0	0		-20 173
Tulot		0	0	0	0		0
160	Khall rakennukset yhteensä	0	0	0	0		-20 173
Menot		0	0	0	0		-20 173
Tulot		0	0	0	0		0
165	Khall kiinteät rakenteet						
2905	Paljakkä Huvikallio ulkoilual.	0	-15 000	-15 000	-3 241	21,6	0
Menot		0	-30 000	-30 000	-3 241	10,8	0
Tulot		0	15 000	15 000	0	0,0	0
165	Khall kiinteät rakenteet yhteensä	0	-15 000	-15 000	-3 241	21,6	0
Menot		0	-30 000	-30 000	-3 241	10,8	0
Tulot		0	15 000	15 000	0	0,0	0
170	Khall koneet ja laitteet						
2301	Ict-investoinnit	-10 000	0	-10 000	0	0,0	-29 323
Menot		-10 000	0	-10 000	0	0,0	-29 323
Tulot		0	0	0	0		0
2305	Valvontakamerat	0	0	0	0		-17 776
Menot		0	0	0	0		-17 776
Tulot		0	0	0	0		0
2307	Kotisivujen päivitys	0	0	0	0		-12 760
Menot		0	0	0	0		-12 760
Tulot		0	0	0	0		0
2323	Tk:n laiteinvestoinnit keittiö	-20 000	0	-20 000	-17 181	85,9	0
Menot		-20 000	0	-20 000	-17 181	85,9	0
Tulot		0	0	0	0		0
170	Khall koneet ja laitteet yhteensä	-30 000	0	-30 000	-17 181	57,3	-59 859
Menot		-30 000	0	-30 000	-17 181	57,3	-59 859
Tulot		0	0	0	0		0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
180	Sijoitukset ja muut pitkävaik.						
2401	Laajakaistahanke	-100 000	100 000	0	0		0
Menot		-100 000	100 000	0	0		0
Tulot		0	0	0	0		0
2455	Osakkeiden osto ja myynti	0	-22 611	-22 611	-22 611	100,0	-312 534
Menot		0	-22 611	-22 611	-22 611	100,0	-312 960
Tulot		0	0	0	0		426
180	Sijoitukset ja muut pitkävaik. yht.	-100 000	77 389	-22 611	-22 611	100,0	-312 534
Menot		-100 000	77 389	-22 611	-22 611	100,0	-312 960
Tulot		0	0	0	0		426
410	Sivistysltk kiinteät rakenteet						
3610	Yläkoulu Nivan valvontakamerat	-10 000	0	-10 000	-6 928	69,3	0
Menot		-10 000	0	-10 000	-6 928	69,3	0
Tulot		0	0	0	0		0
3651	Koulujen ja päiväkotien piha-a	-20 000	0	-20 000	-20 190	101,0	0
Menot		-20 000	0	-20 000	-20 190	101,0	0
Tulot		0	0	0	0		0
4105	Kiurusalin ääni- ja valotekn.	-10 000	0	-10 000	-7 615	76,1	0
Menot		-10 000	0	-10 000	-7 615	76,1	0
Tulot		0	0	0	0		0
4507	Urheilukentän perusparannus	-30 000	0	-30 000	-28 280	94,3	0
Menot		-30 000	0	-30 000	-28 280	94,3	0
Tulot		0	0	0	0		0
4529	Valaistun kuntopolun valaisim.	-20 000	0	-20 000	-23 850	119,3	-21 162
Menot		-20 000	0	-20 000	-23 850	119,3	-21 162
Tulot		0	0	0	0		0
4535	Luupuveden lähiliikuntapaikka	-30 000	0	-30 000	-30 150	100,5	-50 022
Menot		-30 000	0	-30 000	-30 150	100,5	-50 022
Tulot		0	0	0	0		0
410	Sivistysltk kiinteät rakenteet yht.	-120 000	0	-120 000	-117 013	97,5	-71 184
Menot		-120 000	0	-120 000	-117 013	97,5	-71 184
Tulot		0	0	0	0		0
420	Sivistysltk koneet ja laitteet						
3801	Koulut,varhaisk.kalusto ja ict	-40 000	0	-40 000	-33 754	84,4	-39 732
Menot		-40 000	0	-40 000	-33 754	84,4	-39 732
Tulot		0	0	0	0		0
4903	Mönkijä/moottorikelkka	-15 000	0	-15 000	-15 121	100,8	0
Menot		-15 000	0	-15 000	-15 121	100,8	0
Tulot		0	0	0	0		0
4907	Omatoimikirjasto	-40 000	15 000	-25 000	-24 830	99,3	0
Menot		-40 000	0	-40 000	-39 830	99,6	0
Tulot		0	15 000	15 000	15 000	100,0	0
420	Sivistysltk koneet ja laitteet yht.	-95 000	15 000	-80 000	-73 705	92,1	-39 732
Menot		-95 000	0	-95 000	-88 705	93,4	-39 732
Tulot		0	15 000	15 000	15 000	100,0	0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
500	Kiinteistöt						
5103	Kiinteistöjen sisäilma- ja kun	-20 000	0	-20 000	-10 636	53,2	-27 045
Menot		-20 000	0	-20 000	-10 636	53,2	-27 045
Tulot		0	0	0	0		0
5105	Uuden paloaseman rakentaminen	0	0	0	-3 006		-126 765
Menot		0	0	0	-3 006		-126 765
Tulot		0	0	0	0		0
5113	Kaupungintalon korjaukset	-20 000	0	-20 000	-27 844	139,2	-16 522
Menot		-20 000	0	-20 000	-27 844	139,2	-16 522
Tulot		0	0	0	0		0
5191	Ennalta arvaamattomat korjaust	-50 000	0	-50 000	-57 012	114,0	-10 493
Menot		-50 000	0	-50 000	-57 012	114,0	-10 493
Tulot		0	0	0	0		0
5201	Lähteen ryhmiksen ilmastointi	-20 000	0	-20 000	-16 962	84,8	0
Menot		-20 000	0	-20 000	-16 962	84,8	0
Tulot		0	0	0	0		0
5303	Terveyskeskuksen korjaukset	-80 000	0	-80 000	-74 058	92,6	-31 563
Menot		-80 000	0	-80 000	-74 058	92,6	-31 563
Tulot		0	0	0	0		0
5323	Virranrannan peruskorjaus	-373 000	-112 600	-485 600	-453 464	93,4	-131 878
Menot		-800 000	0	-800 000	-755 464	94,4	-131 878
Tulot		427 000	-112 600	314 400	302 000	96,1	0
5401	Yläkoulun sisäpintojen korjaus	-10 000	0	-10 000	-1 186	11,9	-3 795
Menot		-10 000	0	-10 000	-1 186	11,9	-3 795
Tulot		0	0	0	0		0
5405	Yläkoulun hissien korjaus	-100 000	-40 000	-140 000	-146 503	104,6	-5 015
Menot		-100 000	-40 000	-140 000	-146 503	104,6	-5 015
Tulot		0	0	0	0		0
5407	Yläkoulu kotital.luokan IV	0	0	0	0		-54 514
Menot		0	0	0	0		-54 514
Tulot		0	0	0	0		0
5423	Nivan koulun kunnostus	-25 000	0	-25 000	-29 518	118,1	-206 837
Menot		-25 000	0	-25 000	-29 518	118,1	-206 837
Tulot		0	0	0	0		0
5433	Lukion korjaustyöt	-80 000	-16 300	-96 300	-98 293	102,1	-22 661
Menot		-80 000	-16 300	-96 300	-98 293	102,1	-22 661
Tulot		0	0	0	0		0
5441	Kyläkoulujen kunnostus	-200 000	-72 000	-272 000	-272 949	100,3	-85 332
Menot		-200 000	-72 000	-272 000	-272 949	100,3	-85 332
Tulot		0	0	0	0		0
5501	Uimahalli allas tilat laatoitus	0	0	0	-487		-716 956
Menot		0	0	0	-487		-1 129 956
Tulot		0	0	0	0		413 000
5503	Uimahallin vesikaton uusiminen	-150 000	7 500	-142 500	-143 136	100,4	0
Menot		-150 000	7 500	-142 500	-143 136	100,4	0
Tulot		0	0	0	0		0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
5533	Jää-,liikunta-,uimahalli,nuori	-35 000	0	-35 000	-23 390	66,8	-37 913
Menot		-35 000	0	-35 000	-23 390	66,8	-37 913
Tulot		0	0	0	0		0
5537	Nuorisotalon korjaustyöt	-70 000	0	-70 000	-91 326	130,5	-127 056
Menot		-70 000	0	-70 000	-91 326	130,5	-127 056
Tulot		0	0	0	0		0
5539	Liikuntahallin korjaustyöt	-35 000	0	-35 000	-33 671	96,2	0
Menot		-35 000	0	-35 000	-33 671	96,2	0
Tulot		0	0	0	0		0
5551	Museon korjaukset	0	0	0	0		-3 864
Menot		0	0	0	0		-3 864
Tulot		0	0	0	0		0
5553	Kulttuuritalon aurinkosähköj.	0	0	0	0		-18 225
Menot		0	0	0	0		-24 300
Tulot		0	0	0	0		6 075
5555	Kulttuuritalon korjaukset	-20 000	0	-20 000	-17 107	85,5	0
Menot		-20 000	0	-20 000	-17 107	85,5	0
Tulot		0	0	0	0		0
5701	Päihdeasiakkaiden asunnot	-30 000	0	-30 000	-25 809	86,0	0
Menot		-30 000	0	-30 000	-25 809	86,0	0
Tulot		0	0	0	0		0
5909	Rakennusten myynti	0	0	0	0		4 873
Menot		0	0	0	0		0
Tulot		0	0	0	0		4 873
500	Kiinteistöt yhteensä	-1 318 000	-233 400	-1 551 400	-1 526 356	98,4	-1 621 560
Menot		-1 745 000	-120 800	-1 865 800	-1 828 356	98,0	-2 045 508
Tulot		427 000	-112 600	314 400	302 000	96,1	423 948
510	Tiet ja alueet						
6010	Yleinen kaavatiesuunnittelu	-15 000	5 000	-10 000	-2 513	25,1	-4 448
Menot		-15 000	5 000	-10 000	-2 513	25,1	-4 448
Tulot		0	0	0	0		0
6131	Katupäällysteiden uusiminen	-60 000	0	-60 000	-55 880	93,1	-43 350
Menot		-60 000	0	-60 000	-55 880	93,1	-43 350
Tulot		0	0	0	0		0
6141	Asuntokatujen korj(viemsaneer	-100 000	0	-100 000	-75 284	75,3	-45 243
Menot		-100 000	0	-100 000	-75 284	75,3	-45 243
Tulot		0	0	0	0		0
6153	Tukkitie-Jussintie	-100 000	0	-100 000	-105 809	105,8	0
Menot		-100 000	0	-100 000	-105 809	105,8	0
Tulot		0	0	0	0		0
6165	Kala-Pekantie Tukkitie Jussint	0	0	0	0		-187
Menot		0	0	0	0		-187
Tulot		0	0	0	0		0
6167	Kirkkokatu	0	0	0	-830		-114 283
Menot		0	0	0	-830		-114 283
Tulot		0	0	0	0		0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
6169	Museokatu	0	0	0	0		-414
Menot		0	0	0	0		-414
Tulot		0	0	0	0		0
6175	Aku Rädöntie	0	0	0	-23 853		-73 365
Menot		0	0	0	-23 853		-73 365
Tulot		0	0	0	0		0
6177	Piispantie	0	0	0	-16 618		-78 681
Menot		0	0	0	-16 618		-78 681
Tulot		0	0	0	0		0
6179	Erätie	-100 000	0	-100 000	-111 016	111,0	-93 407
Menot		-100 000	0	-100 000	-111 016	111,0	-93 407
Tulot		0	0	0	0		0
6181	Paavo Tikkasentie	0	0	0	-2 873		-49 998
Menot		0	0	0	-2 873		-49 998
Tulot		0	0	0	0		0
6211	Kevyt liikenne	-40 000	0	-40 000	-25 625	64,1	-41 676
Menot		-40 000	0	-40 000	-25 625	64,1	-41 676
Tulot		0	0	0	0		0
6251	Yksityistiet	-60 000	0	-60 000	-37 363	62,3	-61 026
Menot		-60 000	0	-60 000	-37 363	62,3	-61 026
Tulot		0	0	0	0		0
6285	Tievalaistus	-50 000	0	-50 000	-34 512	69,0	-67 084
Menot		-50 000	0	-50 000	-34 512	69,0	-67 084
Tulot		0	0	0	0		0
6316	Työkoneet/tiet ja alueet	-80 000	-13 638	-93 638	-93 687	100,1	0
Menot		-80 000	-21 438	-101 438	-101 438	100,0	0
Tulot		0	7 800	7 800	7 751	99,4	0
6351	Puistot	-30 000	0	-30 000	-23 353	77,8	-31 004
Menot		-30 000	0	-30 000	-23 353	77,8	-31 004
Tulot		0	0	0	0		0
6411	Leikkikentät	-20 000	0	-20 000	-6 955	34,8	-12 624
Menot		-20 000	0	-20 000	-6 955	34,8	-12 624
Tulot		0	0	0	0		0
6459	Muut alueet	-10 000	0	-10 000	-8 166	81,7	-15 525
Menot		-10 000	0	-10 000	-8 166	81,7	-15 525
Tulot		0	0	0	0		0
6501	Vesi- ja ympäristöhankkeet	-10 000	0	-10 000	-2 360	23,6	0
Menot		-10 000	0	-10 000	-2 360	23,6	0
Tulot		0	0	0	0		0
6505	Veneilyreitti ja satamat	0	0	0	0		-4 008
Menot		0	0	0	0		-4 008
Tulot		0	0	0	0		0
6511	Uimarannat	-10 000	0	-10 000	-9 592	95,9	-38 413
Menot		-10 000	0	-10 000	-9 592	95,9	-38 413
Tulot		0	0	0	0		0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
6515	Niemisjärven kunnostus	-60 000	20 000	-40 000	-13 020	32,6	0
Menot		-110 000	70 000	-40 000	-13 020	32,6	0
Tulot		50 000	-50 000	0	0		0
8101	Kiuruveden yleiskaavat	-10 000	0	-10 000	0	0,0	0
Menot		-10 000	0	-10 000	0	0,0	0
Tulot		0	0	0	0		0
8103	Paikkatietojärjestelmä	-15 000	5 000	-10 000	0	0,0	0
Menot		-15 000	5 000	-10 000	0	0,0	0
Tulot		0	0	0	0		0
8105	Asemakaavan saneeraus	-25 000	15 000	-10 000	-4 188	41,9	-4 544
Menot		-25 000	15 000	-10 000	-4 188	41,9	-4 544
Tulot		0	0	0	0		0
8115	Kallioj-Toiviaisj.rantakaava	0	0	0	0		-22 810
Menot		0	0	0	0		-22 810
Tulot		0	0	0	0		0
8119	Taajaman osayleiskaava	0	0	0	-1 783		-21 498
Menot		0	0	0	-1 783		-21 498
Tulot		0	0	0	0		0
510	Tiet ja alueet yhteensä	-795 000	31 362	-763 638	-655 277	85,8	-823 589
Menot		-845 000	73 562	-771 438	-663 029	85,9	-823 589
Tulot		50 000	-42 200	7 800	7 751	99,4	0
600	Vesi- ja viemärlaitos						
6611	Vesihuollon suunnittelu	-15 000	0	-15 000	-4 862	32,4	-14 112
Menot		-15 000	0	-15 000	-4 862	32,4	-14 112
Tulot		0	0	0	0		0
6621	Koivujärven vesihuolto	-48 000	0	-48 000	-27 299	56,9	0
Menot		-48 000	0	-48 000	-27 299	56,9	0
Tulot		0	0	0	0		0
6623	Toukkamäen vesilinja	0	0	0	0		-107 131
Menot		0	0	0	0		-107 131
Tulot		0	0	0	0		0
6651	Sadevesiviemärit	-30 000	0	-30 000	-30 009	100,0	-65 675
Menot		-30 000	0	-30 000	-30 009	100,0	-65 675
Tulot		0	0	0	0		0
6681	Taloliittymät	-60 000	0	-60 000	-61 274	102,1	-61 291
Menot		-60 000	0	-60 000	-61 274	102,1	-61 291
Tulot		0	0	0	0		0
6691	Vesiverkoston saneeraus vuositt	-15 000	0	-15 000	-14 988	99,9	-10 196
Menot		-15 000	0	-15 000	-14 988	99,9	-10 196
Tulot		0	0	0	0		0
6693	Vesimittareiden uusiminen	-20 000	0	-20 000	-20 096	100,5	-14 258
Menot		-20 000	0	-20 000	-20 096	100,5	-14 258
Tulot		0	0	0	0		0
6700	Jätevesiviemärit	-300 000	0	-300 000	0	0,0	0
Menot		-300 000	0	-300 000	0	0,0	0
Tulot		0	0	0	0		0

		TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT %	TP 2018
6705	Yhtylä,Kirkkokadun puol.jv	0	0	0	-71 421		-24 934
Menot		0	0	0	-71 421		-24 934
Tulot		0	0	0	0		0
6709	Pienet jv-työt	0	0	0	-40 643		-37 808
Menot		0	0	0	-40 643		-37 808
Tulot		0	0	0	0		0
6723	Erätien jv	0	0	0	-21 509		0
Menot		0	0	0	-21 509		0
Tulot		0	0	0	0		0
6727	Tukkitie-Jussintie vh	0	0	0	-99 505		-49 097
Menot		0	0	0	-99 505		-49 097
Tulot		0	0	0	0		0
6735	Akurädynt-Karhunt-Kirkkok30-34	0	0	0	-499		-51 596
Menot		0	0	0	-499		-51 596
Tulot		0	0	0	0		0
6737	Piispantie-Salmisentie24 jv	0	0	0	-20 015		-98 206
Menot		0	0	0	-20 015		-98 206
Tulot		0	0	0	0		0
6761	Jätevesipumppaamojen kunnostus	-35 000	0	-35 000	-21 396	61,1	-4 406
Menot		-35 000	0	-35 000	-21 396	61,1	-4 406
Tulot		0	0	0	0		0
6810	Jätevedenpuhdistamon saneeraus	-90 000	0	-90 000	-84 738	94,2	-12 701
Menot		-90 000	0	-90 000	-84 738	94,2	-12 701
Tulot		0	0	0	0		0
6901	Vesihuoltoavustukset	-10 000	0	-10 000	-1 292	12,9	0
Menot		-10 000	0	-10 000	-1 292	12,9	0
Tulot		0	0	0	0		0
6931	Vv-laitos tiedonsiirron kehitt	-22 000	0	-22 000	-20 807	94,6	-12 474
Menot		-22 000	0	-22 000	-20 807	94,6	-12 474
Tulot		0	0	0	0		0
6963	Jätevedenpuhdistamon koneet	-10 000	0	-10 000	-10 112	101,1	-6 300
Menot		-10 000	0	-10 000	-10 112	101,1	-6 300
Tulot		0	0	0	0		0
600	Vesi- ja viemärlaitos yhteensä	-655 000	0	-655 000	-550 463	84,0	-570 186
Menot		-655 000	0	-655 000	-550 463	84,0	-570 186
Tulot		0	0	0	0		0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
Netto		-3 128 000	-112 852	-3 240 852	-2 969 051	91,6	-3 504 597
Menot		-3 615 000	14 039	-3 600 961	-3 301 711	91,7	-3 964 440
Tulot		487 000	-126 891	360 109	332 660	92,4	459 843
Rahoitusosuudet		477 000	-132 600	344 400	317 000	92,0	419 075
Pysyvien vastaavien myynnit		10 000	5 709	15 709	15 660	99,7	40 768

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019

	TA 2019	MUUT	TA+MUUT	TP 2019	TOT %
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	2 764 285	-2 498 367	265 918	359 400	135,15%
Tulorahoituksen korjauserät	0	-49 554	-49 554	123 041	-248,3%
	2 764 285	-2 547 921	216 364	482 441	222,98%
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-3 615 000	14 039	-3 600 961	-3 301 711	91,69%
Rahoitusosuudet	477 000	-132 600	344 400	317 000	92,04%
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 000	55 263	65 263	66 061	101,22%
	-3 128 000	-63 298	-3 191 298	-2 918 650	91,46%
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-363 715	-2 611 219	-2 974 934	-2 436 210	81,89%
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0	-20 000	-20 000	-20 000	100,0%
Antolainasaamisten vähennys	149 934	0	149 934	209 934	140,02%
	149 934	-20 000	129 934	189 934	146,18%
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 378 447	2 621 553	5 000 000	5 000 000	100,0%
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 266 666	0	-2 266 666	-2 266 666	100,0%
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	
	111 781	2 621 553	2 733 334	2 733 334	100,0%
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	-3 329	
Saamisten muutos	0	0	0	-780 511	
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	362 555	
	0	0	0	-421 286	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	261 715	2 601 553	2 863 268	2 501 982	87,38%
RAHAVAROJEN MUUTOS	-102 000	-9 666	-111 666	65 773	-58,9%
RAHAVARAT 31. 12.	6 583 982				
1. 1.	6 518 209			65 773	

INVESTOINTIEN TOTEUTUMISEN PERUSTELUJA

TIET JA ALUEET

6141 Asuntokatuojen korjaukset (viemärien saneeraus)

Paavo Tikkasen tien ja Salmisentie osan kestopäällystys sekä Salmisentie jatkon perusparannus. Määrärahan alitus noin 25.000 euroa selittyy Aku Rädyn tien ja Piispantie kestopäällystyksillä, jotka on kirjattu kyseisten katujen investointikohteille, mutta niille ei ollut varattu vuodelle 2019 määrärahaa.

6175 Aku Rädyn tie

Kestopäällystys. Kohteelle ei ollut varattu erikseen määrärahaa, mutta se oli kuitenkin päällysteohjelmassa. Ylitys noin 24.000 euroa on säästetty muilta investointikohteilta.

6177 Piispantie

Kestopäällystys. Kohteelle ei ollut varattu erikseen määrärahaa, mutta se oli kuitenkin päällysteohjelmassa. Ylitys noin 17.000 euroa on säästetty muilta investointikohteilta.

6211 Kevyt liikenne

Liikenneturvallisuuskohteet (suojatie- ja ajoratakorotukset) sekä ajoratamaalaukset. Alitus noin 24.000 euroa.

6251 Yksityistiet

Valtioavusteiset perusparannuskohteet. Alitus noin 23.000 euroa johtuu Tuomijoen yksityistien perusparannushankkeen jakautumisesta kahdelle vuodelle.

6285 Tievalaistus

Katuvalaistuksen uusiminen katujen perusparannushakkeiden ja Savon Voiman kaapelityömaiden yhteydessä. Alitus noin 15.000 euroa johtuu ennakoitua pienemmistä kustannuksista.

6515 Niemijärven kunnostus

Varauduttiin Niemijärven pohjapadon rakentamisen aloittamiseen vuodelle 2019, mutta ympäristölupapäätös padosta tuli vasta vuoden lopulla, josta kustannus 13.000 euroa kokonaisuudessaan muodostuu. Alitus noin 27.000 euroa.

KIINTEISTÖT

5323 Virranrannan peruskorjaus

Peruskorjaus voitiin aloittaa vasta ARA:n rahoitus ja aloitusluvan jälkeen. ARA:n avustusosuudesta on kirjattu peruskorjauksen valmiusosuutta vastaava summa. Säästö 44.500 euroa.

5537 Nuorisotalon korjaustyöt

Nuorisotalon ilmastointikoneen ja allaslaskukattojen uusiminen toteutus oli ennakoitua kalliimpaa. Ilmastointikanavien uusiminen ahtaaseen yläpohjaan oli hitaampaa, kuin arvioitiin. Ylitys 21.000 euroa.

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

6621 Koivujärven vesihuolto

Koivujärven alueen vesijohtoverkoston rakentaminen. Alitus noin 21.000 euroa. Verkostoa ei ehditty vuoden 2019 aikana rakentaa suunnitelman mukaisessa laajuudessa.

6700 Jätevesiviemärit

Jätevesiviemärien saneeraus kadun perusparannuskohteiden yhteydessä sekä yksittäiset pienemmät saneerauskohteet. Alitus noin 56.000 euroa johtuu siitä, että esim. Erätien loppuosan kadunsaneerauksen yhteydessä ei ollut saneerattavia jätevesiviemäreitä vuonna 2019

3. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

3.1 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

3.1.1 Vesi- ja viemärilaitos / taseyksikkö

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA +MUUT	TP 2019	TOT.-%	TP 2018
LIKEVAIHTO	1 918 810		1 918 810	1 915 778	99,8 %	1 782 768
Valmistus omaan käyttöön	14 800		14 800	14 812	100,1 %	13 002
Liiketoiminnan muut tuotot				798		
Muut tuet ja avustukset	950		950	2 171	228,5 %	1 184
Materiaalit ja palvelut	-703 850		-703 850	-698 241	99,2 %	-696 447
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-507 470		-507 470	-495 855	97,7 %	-504 419
Palvelujen ostot	-196 380		-196 380	-202 386	103,1 %	-192 028
Henkilöstökulut	-349 277		-349 277	-338 416	96,9 %	-325 270
Palkat ja palkkiot	-279 580		-279 580	-274 229	98,1 %	-262 497
Henkilösivukulut	-69 697		-69 697	-64 187	92,1 %	-62 773
Eläkekulut	-58 104		-58 104	-56 376	97,0 %	-54 193
Muut henkilösivukulut	-11 593		-11 593	-7 811	67,4 %	-8 580
Poistot ja arvonalentumiset	-503 623	-1 000	-504 623	-507 073	100,5 %	-503 254
Suunnitelman mukaiset poistot	-503 623	-1 000	-504 623	-507 073	100,5 %	-503 254
Liiketoiminnan muut kulut	-47 251	4 940	-42 311	-37 123	87,7 %	-43 781
LIIEKEYLIJÄÄMÄ YHTEENSÄ	330 559	3 940	334 499	352 706	105,4 %	228 202
Rahoitustuotot ja rahoituskulut	-187 966		-187 966	-187 020	99,5 %	-187 720
Muut rahoitustuotot	2 300		2 300	3 246	141,1 %	2 545
Korvaus peruspääomasta	-190 266		-190 266	-190 266	100,0 %	-190 265
Alijäämä ennen satunnaisia eriä	142 593	3 940	146 533	165 686	113,1 %	40 482
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	142 593	3 940	146 533	165 686	113,1 %	40 482
Tuloslaskelman tunnusluvut						
Sijoitetun pääoman tuotto, %				4,2		2,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %				4,2		2,8
Voitto, %				8,6		2,3

Sijoitetun pääoman tuotto:

Tunnusluku kertoo taseyksikköön sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa taseyksikön suhteellista kannattavuutta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto:

Tunnusluku kertoo kaupungin taseyksikköön sijoittaman pääoman tuoton. Kaupungin sijoittaman pääoman tuotto prosentti ei ole sama kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko.

Voitto, %

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden taseyksikön yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosentti luku on negatiivinen, taseyksikön toiminta on tappiollista.

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT-%	TP 2018
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Liikelyljäämä	330 559	3 940	334 499	352 705	105,4 %	228 203
Poistot ja arvonalentumiset	503 623	1 000	504 623	507 073	100,5 %	503 254
Rahoitustuotot ja rahoituskulut	-187 966		-187 966	-187 019	99,5 %	-187 721
Tulorahoituksen korjauserät				-798		
	646 216	4 940	651 156	671 961	103,2 %	543 736
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-655 000		-655 000	-550 463	84,0 %	-570 186
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot				798		
	-655 000		-655 000		0,0 %	-570 186
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 784	4 940	-3 844	122 296		-26 450
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys muilta						-3 470
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos muilta				-17 367		-3 294
Korottomien velkojen muutos kunnalta				-124 024		32 114
Korottomien velkojen muutos muilta				19 095		1 100
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				-122 296		26 450
RAHAVAROJEN MUUTOS	-8 784	4 940	-3 844	0	0,0 %	0

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Investointien tulorahoitus, %	122,2	95,4
Quick ratio	0,2	0,1
Current ratio	0,2	0,1

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella.

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde:

Tunnusluku kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5 -1, heikko: alle 0,5

Current ratio eli käyttöpääomasuhde:

Tunnusluku kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1-2, heikko: alle 1

INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU 2019 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	MUUT.	TA+MUUT	TP 2019	TOT-%	TP 2018
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä	-655 000		-655 000	549 665	-83,9 %	-483 030
Menot	-655 000		-655 000	549 665	-83,9 %	-483 030
Tulot	0		0	798		0
Rahoitusosuudet	0		0	0		0
Pysyvien vastaavien myynnit	0		0	798		0

Tarkempi erittely investoinneista on toimintakertomuksen sivuilla 90 -91.

TASE 31.12.2019

	TP 2019	TP 2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	116 746	49 606
Aineettomat oikeudet	3 625	6 358
Muut pitkävaikuiteidet menot	113 121	43 248
Aineelliset hyödykkeet	8 207 065	8 230 815
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 156 329	8 187 408
Koneet ja kalusto	50 736	43 408
Sijoitukset	782 147	782 147
Osakkeet ja osuudet	767 520	767 520
Muut saamiset	14 627	14 627
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	9 105 958	9 062 568
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	112 552	95 185
Lyhytaikaiset saamiset	112 552	95 185
Myyntisaamiset	110 228	93 587
Siirtosaamiset	2 323	1 598
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	112 552	95 185
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 218 510	9 157 753
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	6 342 186	6 342 186
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 711 269	1 670 787
Tilikauden yli-/alijäämä	165 686	40 482
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	8 219 141	8 053 455
POISTOERO JA VAP.EHT.VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	300 000	300 000
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen	699 369	804 298
Ostovelat	101 123	82 426
Korottomat velat kunnalta	458 491	582 515
Muut velat ja liittymismaksut	65 283	66 357
Siirtovelat	74 472	73 000
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	699 369	804 298
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	9 218 510	9 157 753
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	92,4	91,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	36,5	45,1
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa		
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa	1 876 955	1 711 269
Lainakanta 31.12., euroa	0	0
Lainasaamiset 31.12., euroa	0	0

Vesi- ja viemärlaitos

Hulevedet / laskennallisesti eriytetty taseyksikkö

HULEVEDEN TULOSLASKELMA 2019 (ulkoiset ja sisäiset)

	TA 2019	TA MUUT	TA+MUUT	TP 2019	TOT-%	TP 2018
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 550		-1 550	-873	56,3	-656
Palvelujen ostot	-5 843		-5 843	-6 438	110,2	-3 498
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-2 150		-2 150	-255	11,9	-301
Henkilöstösivukulut	-459		-459	-52	11,4	-61
Henkilöstökulut yhteensä	-2 609		-2 609	-307	11,8	-361
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 185		-15 185	-13 705	90,3	-12 820
Liiketoiminnan muut kulut						
Tilikauden alijäämä	-25 187	0	-25 187	-21 323	84,7	-17 335

HULEVEDEN RAHOITUSLASKELMA 2019

	TA 2019	TA MUUT	TA+MUUT	TP 2019	TOT-%	TP 2018
Toiminnan rahavirta						
Liikealijäämä	-25 187		-25 187	-21 323	84,7	-17 335
Poistot ja arvonalentumiset	15 185		15 185	13 705	90,3	12 820
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-30 000		-30 000	-30 009	100,0	-65 675
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovuotustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-40 002		-40 002	-37 627	94,1	-70 190
Vaikutus kaupungin kassavaroihin	-40 002	0	-40 002	-37 627	94,1	-70 190

HULEVEDEN INVESTOINTIOSA 2019

	TP 2018	TA 2019	TA MUUT.	TA+MUUT.	TP 2019	Tot-%
Sadevesiviemärit	-65 675	-30 000	0	-30 000	-30 009	100,0 %
Menot	-65 675	-30 000	0	-30 000	-30 009	100,0 %
Tulot	0	0	0	0	0	

HULEVEDEN TASE 31.12.2019 (sisältää ulkoiset ja sisäiset)

V A S T A A V A A	TP 2019	TP 2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	270 836	254 532
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	270 836	254 532
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset		2
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		2
V A S T A A V A A	270 836	254 534
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	362 911	325 381
Edellisten tilikausien alijäämä	-70 964	-53 629
Huleveden alijäämä	-21 323	-17 335
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	270 624	254 417
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	212	117
Muut velat		
Siirtovelat		
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	212	117
V A S T A T T A V A A	270 836	254 534
Jäännöspääoma muodostetaan vähentämällä omaisuus- ja saatavaeristä vieraan pääoman erät, varaukset ja oman pääoman muut erät. Jäännöspääoma muuttuu vuosittain muiden tase-erien muutosten seurauksena, siksi tasejatkuvuus ei toteudu kirjanpidollisen erityksen tapaan.		
Jäännöspääoma korvaa laskennallisessa erityksessä paitsi peruspääoman myös sisäiset saamiset ja velat sekä yhdystilin.		
Edellisten tilikausinen alijäämä on selvitetty vuodesta 2015 alkaen.		
Tilikauden alijäämä sisältää myös sisäiset erät.		

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot

Liitetiedot 1-5

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu seuraavia arvostusperiaatteita ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteita ja – menetelmiä:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Verotulot

Kunnan verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain ao. tilikauden verotuloksi.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Taseessa ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Kuntarahoitus Oyj:n kanssa solmittiin koronvaihtosopimus 18.3.2011 alkaen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Nimellispääoma on 2.000.000 euroa. Sopimus päättyy 18.3.2021. Koronvaihtosopimuksen kustannukset vuonna 2019 olivat 57.813euroa (57.571 euroa vuonna 2018).

Lomapalkkajaksotus

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä lomapalkkajaksotus on kirjattu täytenä. Lomapalkkavelan henkilösivukulut on laskettu vuoden 2020 sivukuluprosenteilla.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus:

Oikaisut edellisten tilikauden tietoihin

Muutettu liitetieto on ilmoitettu ko. liitetiedon yhteydessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus:

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot

Aikaisempiin tilikausiin ei kohdistu oleellisia tuottoja.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat kulut ja hyvitykset

Aikaisempiin tilikausiin ei kohdistu oleellisia kuluja ja hyvityksiä.

Valuuttamääräiset erät

Valuuttamääräisiä eriä ei sisälly kirjanpitoon.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT**Liitetieto 6**

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	258 829	218 660	104 554	34 716
Sosiaali- ja terveystoimet	34 870 295	35 526 644	442 334	454 627
Opetus- ja kulttuuritoimet	3 435 257	2 136 118	1 169 624	1 073 718
Yhdyskuntapalvelut	3 406 510	3 108 567	3 890 020	3 574 184
Muut palvelut	5 252 414	5 456 798	1 362 235	1 525 473
Toimintatuotot yhteensä	47 223 303	46 446 786	6 968 766	6 662 719

Muut palvelut sisältävät seuraavat tulosalueet: ruokahuolto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto sekä tytäryhtiöt.

Tuloslaskelman toimintatuotot.

Liitetieto 7

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon:

Verotulojen erittely verolajeittain		
	2019	2018
Kunnan verotulo	19 910 217	19 533 039
Osuusyhteisöveron tuotosta	1 917 458	1 813 956
Kiinteistövero	1 718 790	1 708 338
Verotulot yhteensä	23 546 464	23 055 333

Tuloslaskelman verotulot.

Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Kaupungin peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	22 367 606	23 042 244	22 367 606	23 042 244
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	8 215 404	8 222 004	8 215 404	8 222 004
Järjestelmämuutoksen tasaus				
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-531 159	-575 929	-531 159	-575 929
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat ym. valtionosuudet	2 581 624	3 609 785		
Valtionosuudet yhteensä	32 633 475	34 298 104	30 051 851	30 688 319

Tuloslaskelman valtionosuudet.

Liitetieto 9

Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin:

Palvelujen ostojen erittely	2019		2018	
	Asiakaspalvelujen ostot	36 240 763		35 044 671
Muiden palvelujen ostot	3 581 144		3 492 941	
<i>Kaupungin palvelujen ostot yhteensä</i>	39 821 907		38 537 612	

Tuloslaskelman ulkoiset palvelujen ostot.

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisista poistojen perusteista ja niiden muutoksista:

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ja poistomenetelmät:

	Poisto aika	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 – 20 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset	15 – 50 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, sillat	20 – 25 vuotta	Tasapoisto
Puistot, tori, urheilualueet	20 – 30 vuotta	Tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkosto	40 vuotta	Tasapoisto
Muut rakenteet ja laitteet	10 – 50 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3 – 10 vuotta	Tasapoisto
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit	Ei poistoa	
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	Ei poistoa	

Liitetieto 12

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista:

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Vahingonkorvaukset 1.1.	24 135	5 471	
Lisäykset tilikaudella	4 586	24 135		
Vähennykset tilikaudella		-5 471		
Vahingonkorvaukset 31.12.	28 721	24 135		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	617 918	524 780		
Lisäykset tilikaudella		93 138		
Vähennykset tilikaudella	-66 476			
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	551 442	617 918		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella			173 422	
Vähennykset tilikaudella				

Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			173 422	
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0	53 101		
Lisäykset tilikaudella	45 464			
Vähennykset tilikaudella		-53 101		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	45 464	0		

Tuloslaskelman tuotot ja kulut: pakollisten varausten muutokset.

Liitetieto 13

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista:

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja – tappiot	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Muut toimintatuotot			
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	58 323	31 240	45 354	
Rakennusten luovutusvoitot		127		127
Muut luovutusvoitot	6 282	2 736	5 047	714
Luovutusvoitot yhteensä	64 605	34 103	50 401	814
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot		-19 150		-19 150
Osakehuoneistojen luovutustappiot				
Muut luovutustappiot	-2 815	-1 646		
Luovutustappiot yhteensä	-2 815	-20 796		-19 150

Tuloslaskelman tuotot: muut toimintatuotot: luovutusvoitot.

Tuloslaskelman kulut: muut toimintakulut: luovutustappiot.

Liitetieto 14

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät:

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Satunnaiset tuotot			
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot		21 128		
Rakennusten myyntivoitot	94			
Osakkeiden myyntivoitot		659 408		
Muut myyntivoitot		2 198		
Vakuutuskorvaus	419 000			
Satunnaiset tuotot yhteensä	419 094	682 734		
Satunnaiset kulut				
Kiinteistöjen myyntitappiot				
Osakkeiden myyntitappiot		-23 744		
Liikelaitoskuntayhtymän yhtiöittäminen		-59 990		
Luottotappiot		-458 762		-458 762
Muut satunnaiset kulut		-285		
Satunnaiset kulut yhteensä		-542 781		-458 762
Satunnaiset erät yhteensä		139 953		-458 762

Tuloslaskelman satunnaiset erät.

Liitetieto 15

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisällyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä:

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2019		2018	
Osinkotuotot muista yhteisöistä *	710 886		700 030	
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	49 519		75 933	
Yhteensä	760 405		775 963	

*) Osinkotulo Savon energiaholding-yhtiöstä 689.550 (vuonna 2018 osinkotulo oli 689.550)

Tuloslaskelman rahoitustuotot.

Liitetieto 16

Erittely poistoeron muutoksista	2019		2018	
Investointivaruksen liittyvä poistoeron muutos	18 623		19 019	
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus				
Poistoeron muutos yhteensä	18 623		19 019	

Tuloslaskelman poistoeron lisäys tai vähennys.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Liitetieto 18**

Arvonkorotukset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Maa- ja vesialueet			
Arvo 1.1.	81 942	81 942		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	81 942	81 942		
Rakennukset				
Arvo 1.1.	9 823	186 802		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku		-176 978		
Arvo 31.12.	9 823	9 823		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	91 765	91 765	0	0

Taseen erät: pysyvät vastaavat ja aineelliset hyödykkeet sekä oman pääoman tili arvонkorotusraho.

LIITETIETO 19

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET
2019 (taseen pysyvät vastaavat)
Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	46 492,48	1 670 905,88	0,00	1 717 398,36
Lisäykset tilikauden aikana	1 120,00	36 477,30		37 597,30
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Korjaukset/vähennykset				
Siirrot erien välillä		147 369,29		147 369,29
Tilikauden poisto	-20 057,84	-225 822,17		-245 880,01
Arvonlennukset ja niiden palautukset				0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	27 554,64	1 628 930,30	0,00	1 656 484,94
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	27 554,64	1 628 930,30	0,00	1 656 484,94

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät raken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 578 090,75	23 209 460,07	15 902 582,11	787 036,46	0,00	55 036,49	43 532 205,88
Lisäykset tilikauden aikana	11 112,00			273 678,84		2 956 712,10	3 241 502,94
Rahoitusosuudet tilikaudella		-302 000,00		-15 000,00			-317 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-7 908,59			-7 751,41			-15 660,00
Siirrot erien välillä		1 670 615,57	1 190 522,43			-3 008 507,29	-147 369,29
Tilikauden poisto		-1 502 974,21	-1 157 846,04	-241 399,54			-2 902 219,79
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Lisäpoistot		-18 562,40					-18 562,40
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 581 294,16	23 056 539,03	15 935 258,50	796 564,35	0,00	3 241,30	43 372 897,34
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 581 294,16	23 056 539,03	15 935 258,50	796 564,35	0,00	3 241,30	43 372 897,34

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistus- yht.yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 636 770,99	1 410 203,89	5 295 884,87	2 273 063,11	10 615 922,86
Lisäykset				22 610,82	22 610,82
Vähennykset					
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.	1 636 770,99	1 410 203,89	5 295 884,87	2 295 673,93	10 638 533,68
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-412 466,59	-60 000,00			-472 466,59
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 224 304,40	1 350 203,89	5 295 884,87	2 295 673,93	10 276 398,10

Jvk-,muut laina-ja muut saamiset

	Jvk-lainasaami- set	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset osakkuus- ja muut omist.yht.	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	827 353,36	40 000,00	0,00	162 174,93	1 029 528,29
Lisäykset						
Vähennykset		-132 653,09			-17 281,32	-149 934,41
Siirrot erien välillä						0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	694 700,27	40 000,00	0,00	144 893,61	879 593,88
Arvonalennukset ja niiden palautukset						
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	694 700,27	40 000,00	0,00	144 893,61	879 593,88

Omistukset muissa yhteisöissä

Liitetiedot 20 -22

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt					
	Kaupunki omist.%	Konserni omist.%	Kuntakonsernin osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt					
As Oy Kiuruveden Ruotu	76,85	76,85	80 242	33 529	0
Kiint.Oy K-veden Kiurunkulma	100,00	100,00	241 805	10 253 191	15 423
K-veden Yrityskiinteistöt Oy	99,80	99,82	932 550	5 232 825	503 624
Kiurunportti Oy	0,00	52,84	55 547	2 792	3 229
Kuntayhtymät					
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	1,73276		26 563	836	-5 848
P-Savon sairaanhoitopiirin ky	2,5887		2 400 728	11 184 056	-221 745
Savon koulutuskuntayhtymä	2,274661		1 440 651	637 510	21 315
Pohjois-Savon liitto	3,40		30 241	195 422	32
Vaalijalan ky	1,96596		269 574	549 333	77 758
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	16,09		3 549 482	858 701	22 321
Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymä	16,484453		1 877 415	4 605 886	0
Yhteis- ja omistusyhteisyhteisöt					
Savon ICT-palvelut Oy	11,54		8 561	59 130	14
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	17,00		218 482	331 428	12 759
Ylä-Savon Vesi Oy	11,04		898 380	561 320	35 890
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	17,83		713 403	34 438	72 714
Savon Eläinsairaala Oy	37,93		-43 726	48 804	-15 527
Yhdistelemättömät yhteisöt					
Asunto Oy Kiuruveden Pakastiainen		100,00	2 499	0	0

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset	Tasearvo 1.1.	Lisäykset/ Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kaupungin/konse- rnin osuus peruspääomasta	Ero
P-Savon sairaanhoitopiirin ky	2 815 667		2 815 667	2 643 555	172 111
Savon koulutuskuntayhtymä	28 171		28 171	250 359	-222 188

Taseen pysyvät vastaavat: sijoitukset: osakkeet ja osuudet.

Liitetieto 23

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöiltä:

Saamisten erittely				
	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		297		424
Lainasaamiset	813 750	27 500		
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	813 750	27 797	0	424
Saamiset kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		102 653		113 000
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		48 255		74 069
Yhteensä		150 908	0	187 069
Saamiset osakkuus- sekä muita yhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		31 258		26 746
Lainasaamiset				
Muut saamiset	420 023	32 309	452 332	32 309
Siirtosaamiset		1 358		475
Yhteensä	420 023	64 925	452 332	59 530
Saamiset yhteensä	1 233 773	243 630	452 332	247 024

Taseen vaihtuvat vastaavat: saamiset.

Tuotoksi kirjaamattoman pääomallainan korko yhteensä 2.845,30 (vuonna 2018 yhteensä 1.880,01).

Liitetieto 24

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Vuokravakuudet	128	113		
Muut siirtosaamiset				
Pitkäaikaiset muut saamiset yhteensä	128	113		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	42 006	64 982	49 955	73 429
Sijoitussääminen		35 275		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	146 328	158 229	54 515	85 324
Kelan korvaus ensihoidosta	17 441	9 334		
Kelan korvaus sv-päivärahat	4 275	5 267	4 275	19 874
Tapaturmavakuutuskorvaukset	3 346		3 346	
Valtionavustukset / Eu-tuet	220 777	94 914		
Pelastuslaitoksen palautus		6 242		18 110
Koulutuskorvaus	20 726	21 578	7 335	7 925
Lisäkanto jäsenkunnilta	44 347	34 852		
Eläkemaksu- ja henkilösivukulujen saatavat	3 443	18 889	3 049	14 448
Työllistämistuet	5 557	5 903	5 557	31 606
Vahingonkorvaussäämiset	456 804	57 704	37 804	
Maankäyttö sopimus	99 357	95 586		
Smartum-saatavat	46 981			
Muut tulojäämät	227 188	406 466	27 407	22 459
Tulojäämät yhteensä	1 338 574	1 015 221	193 242	273 176
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 338 574	1 015 221	193 242	273 176

Taseen vaihtuvat vastaavat: lyhytaikaiset saamiset: siirtosaamiset.

Rahoitusarvopaperit tase-erittäin jälleenhankintahintojen ja aktivoitujen hankintamenojen erotus:

Rahoitusarvopaperit		
	2019	2018
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta		
Kirjanpitoarvo		
Erotus		
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	6 778 135	6 237 176
Kirjanpitoarvo	6 186 325	6 023 765
Erotus	591 810	213 411
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kirjanpitoarvo)	6 186 325	6 023 765

Taseen vaihtuvat vastaavat: rahoitusarvopaperit.

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 25

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Peruspääoma 1.1.	29 511 822	29 511 822	29 511 822
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	29 511 822	29 511 822	29 511 822	29 511 822
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	1 089	653		
Lisäykset		436		
Vähennykset	-436			
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	653	1 089		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	91 765	268 744		
Lisäykset				
Vähennykset		-176 979		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	91 765	91 765		
Muut omat rahastot 1.1.	4 055 391	4 059 199		
Siirrot rahastoon	1 686	857		
Siirrot rahastosta	-38 040	-4 666		
Omistusosuuksien muutokset ja korjaukset				
Muut omat rahastot 31.12.	4 019 037	4 055 391		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät 1.1.	2 598 818	2 410 444	-140 689	1 388 853
Siirto tilikauden yli-/alijäämien tililtä	-1 711 773	212 305		
PSSHP kirjaus ed.tilikausien yli-/alijäämät	202 859	-21 231		
YSAO kirjaus ed.tilikausien yli-/alijäämät	9 654			
SOTE eliminointimuutos		9 650		
Vaalijalan ky v.2018 tilinpäätöksen muutos	8 163			
P-S Liitto v.2018 tilinpäätöksen muutos	-860			
As Oy Ruotu v.2018 virheen korjaus	-4 517			
Osakkuusyhtiön yhdistely virhe		-12 351		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 102 344	2 598 818	-140 689	1 388 853

Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 924 028	-1 711 773	-3 261 107	-1 529 542
Oma pääoma yhteensä	32 811 980	34 547 112	26 110 026	29 371 133

Taseen vastattavaa: oma pääoma.

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksellisuuserät		
	2019	2018
Edellisten tilikausien ali-/ylijäämä 31.12.	-140 689	1 388 853
Tilikauden alijäämä	-3 261 107	-1 529 542
Kertynyt poistoero 31.12.	30 814	49 436
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	300 000	300 000
Kertynyt ali-/ylijäämä ja tuloksellisuuserät yhteensä	-3 070 982	208 747

Taseen vastattavaa: oma pääoma ja poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Liitetieto 26

Erittely poistoerosta		
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	30 814	49 436
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	0	0
Poistoero yhteensä	30 814	49 436

Taseen vastattavaa: poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Liitetieto 27

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua:

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2019	2018
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 291 672	7 008 338
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	8 291 672	7 008 338

Taseen vastattavaa: pitkäaikainen vieras pääoma.

Liitetieto 29

Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä:

Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Muut pakolliset varaukset			
Kiinteistön purkamisen / alaskirjauksen varaus	45 464			
Vahingonkorvausvaraus	28 721	24 135		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	551 442	617 918		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			173 442	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	625 627	642 053	173 442	0

Taseen vastattavaa: pakolliset varaukset.

Liitetieto 30

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille:

Vieras pääoma	2019		2018	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 841		3 884
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		2 841		3 884
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 047 547		1 310 612
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		2 047 547		1 310 612
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		13 543		10 465
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		13 543		10 465
Vieras pääoma yhteensä		2 063 931		1 324 961

Taseen vastattavaa: vieras pääoma.

Liitetieto 32

Erittely Muut velat – erän jakautumisesta liittymismaksuihin ja muihin velkoihin:

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	456 103	364 492	219 437	221 790
Muut velat yhteensä	456 103	364 492	219 437	221 790

Taseen vastattavaa: vieras pääoma: lyhytaikaiset muut velat.

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	621 399	549 021	208 490	157 522
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	4 432 411	4 030 877	1 596 912	1 426 457
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	324 978	389 186		
Palkkaperusteiset maksut	378 061	325 977	328 459	244 249
Eläkemenoperusteiset maksut	104 201	119 136	104 201	119 136
Joulukuun negatiivinen verotilitys		765 824		765 824
Jäsenkuntien peruspääoman korot	49 396	70 032		
Korkojaksotukset	100 266	101 119	49 920	49 441
Hankkeet	113 863	99 997		
Maankäyttösopimus	232 391	223 570		
Muut menojäämät	285 349	300 054	46 632	1 943
Lyhyt aikaiset siirtovelat yhteensä	6 642 315	6 974 794	2 334 614	2 764 572
Siirtovelat yhteensä	6 642 315	6 974 794	2 334 614	2 764 572

Taseen vastattavaa: vieras pääoma: lyhytaikaiset siirtovelat.

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	111 533	116 400	
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	597 000	597 000		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä				

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 500	17 500	
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	233 930	233 930		
Lainat julkisyhteisöiltä	42 498	49 127		
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	121 119	121 119		
Lainat muilta luotonantajilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Pantatut osakkeet yhteensä				

Liitetieto 38

Taseeseen sisältymättömät vastuusitoumukset ja vastuut:

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma.

Vuokravastuut (ilman arvonalisäveroa)	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Vuokravastuut			
Toimitilojen vuokravastuut	5 871 721	5 845 600	4 169 827	4 692 302
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	500 582	309 718	177 055	134 861
Maa-alueiden vuokravastuut	324 106	206 127	193 477	206 127
Muut vuokravastuut	536 545	649 713		
Vuokravastuut yhteensä	7 232 954	6 351 827	4 540 359	5 033 291
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	984 566	877 016	609 938	597 045
-sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	594 665	594 665	594 665	594 665
-siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut	74 575	87 533	0	0

Vuoden 2018 tiedot muutettu vastaamaan uutta tietojen esittämistapaa ja maan vuokravastuut lisätty uutena eränä.

Liitetieto 40

Kaupungin antamat vastuusitoumukset:

Vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Takaukset tytäryhteisöjen puolesta			
Alkuperäinen pääoma			22 427 000	24 154 234
Jäljellä oleva pääoma			13 471 775	15 471 569
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 388 700	1 783 700	1 388 700	1 783 700
Jäljellä oleva pääoma	868 940	966 912	868 940	966 912
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	40 000	50 500	40 000	50 500
Jäljellä oleva pääoma	15 000	21 575	15 000	21 575

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	49 083 462	47 287 039
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	32 294	30 380

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Järjestelyjen tarkoitus			
Osuus Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alijäämästä (KILA:n lausunto nro 110)			236 443	354 479
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet (Niemisjärvi kunnostushanke 2019-2020)	100 000	100 000	100 000	100 000
Arvonlisäveron palautusvastuu*				

V.2018 lukua korjattu kohdassa: Osuus P-S sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alijäämästä (entinen luku oli 245.332)

*Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2008 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja perusparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustöistä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Järjestelyjen tarkoitus			
Koronvaihtosopimuksella 67397 suojataan koko lainasalkkuu. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 18.3.2021				
- Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
- Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-71 609	-123 001	-71 609	-123 001
Koronvaihtosopimuksella 67447 suojataan koko lainasalkkuu. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 24.5.2021				
- Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 000 000	2 000 000		

- Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-88 237	-141 900		
Koronvaihtosopimukset 32046 ja 32050 joilla suojataan yksittäistä lainaa. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät 18.4.2023 ja 15.5.2023				
- Lainapääomaa vastaavat nimellisarvot yhteensä	244 310	244 310		
- Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-11 357	-13 229		

Kuntayhtymien koronvaihtosopimuksia ja korkosuojauksia ei ole huomioitu.

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12. palvelukeskuksittain (pl. työllistetyt)		
	2019	2018
Yleispalvelukeskus (ml. ruokahuolto)	58	58
Projektit		
Opetus- ja sivistyspalvelukeskus (ml. varhaiskasvatus)	270	265
Tekninen palvelukeskus	50	52
Yhteensä	378	375

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 209 390	14 940 078
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	188 360	248 712
Henkilöstökulut yhteensä	15 397 750	15 188 790

Liitetieto 44

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2019	2018
Keskusta	6 058	6 400
Kokoomus	2 752	2 768
Ylä-Savon Kristillisdemokraatit	182	87
Vasemmistoliitto	2 810	2 839
Perussuomalaiset ry	331	323
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	12 133	12 416

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot (lakisääteinen tilintarkastus)	12 170	7 808
Muut tilintarkastajalle kuuluvat työt		
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	12 170	7 808

Tilintarkastusyhteisön palkkiot esitetään tilinpäätöksessä ja liitetiedoissa suoriteperusteisesti siten, että ne sisältävät palkkiot kussakin tilinpäätöksessä esitetyn tilikauden 1.1. - 31.12. aikana tapahtuneista työsuoritteista.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet:

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta 10.6.2015 perustettu Asunto Oy Kiuruveden Pakastiainen, koska yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Ylä-Savon SOTE –kuntayhtymä on omistama Ylä-Savon Sairaanhoidon tukisäätiö on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen vuoksi.

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on tehnyt konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty kuntayhtymän 100 % omistama 14.9.2015 perustettu EduSavo Oy.

Savon koulutuskuntayhtymä on tehnyt konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty kuntayhtymän 100 % omistama 8.12.2016 perustettu Savon Koulutus Oy.

Yllä mainittujen kuntayhtymien konsernitilinpäätökset on yhdistelty kaupungin konsernitilinpäätökseen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Olellaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä eliminoitavia sisäisiä katteita ei ole.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa. Kaupungin osakkuusyhtiöiden taseessa ei ole vapaaehtoisia varauksia eikä poistoeroja.

Pakollinen varaus ja arvonalennukset

Kaupungin tekemä pakollinen varaus Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi on konsernissa peruutettu kokonaan tuloslaskelman toimintakuluista ja taseen erästä pakolliset varaukset.

Kaupungin tekemät arvonalennukset Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n tytäryhteisöosuuksiin ja Savon Eläinsairaalan osakkuusyhteisöosuuksiin on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet, ammattikoulutuksen yksikköhintarahoitus, esitetään konsernin valtionosuudet rivillä tuloslaskelmassa. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Vaalijalan kuntayhtymän opetustoimen valtionosuus on siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi. Suunnitelmapoistojen oikaisu on tehty ennen kuin vähemmistöosuus on erotettu.

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n poisto-oikaisua konsernitilinpäätökseen ei ole enää tehty, koska tytär on tehnyt poistosuunnitelman muutoksen vuodesta 2014 alkaen.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernin ja osakkuusyhteisöjen välisiä eliminoitavia sisäisiä katteita ei ole.

Tilikaudet

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikausi oli 1.1. -31.12.2019.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistusosuus on muuttunut 16,484453 % (ennen 16,51243 %). Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistuksen muutos on eliminoitu rahoituslaskelman pysyvien vastaavien luovutustuloissa.

Savon koulutuskuntayhtymän omistusosuus on muuttunut 2,274661 % (ennen 2,188320 %). Savon koulutuskuntayhtymän omistuksen muutos on eliminoitu edellisten tilikausien yli/alijäämästä ja muissa omista rahastoista tuloslaskelman muissa toimintatuotoissa ja rahoituslaskelmassa tulorahoituksen korjauserissä.

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN LIITETIEDOT

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Liitetieto 7

Toimintatuottojen erittely (ulkoiset ja sisäiset)		
	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Vesimaksut	1 098 408	1 042 450
Jätevesimaksut	424 735	386 635
Perusmaksut	259 396	263 478
Muut liiketoiminnan tuotot	103 181	71 018
Liittymismaksut	28 655	17 127
Valmistus omaan käyttöön	14 812	13 002
Muut korvaukset	3 574	3 245
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	798	
Toimintatuotot yhteensä	1 933 559	1 796 955

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisista poistojen perusteista ja niiden muutoksista:

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ja poistomenetelmät:

	Poisto aika	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 – 20 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset	15 – 50 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, sillat	20 – 25 vuotta	Tasapoisto
Puistot, tori, urheilualueet	20 – 30 vuotta	Tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkosto	40 vuotta	Tasapoisto
Muut rakenteet ja laitteet	10 – 50 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3 – 10 vuotta	Tasapoisto
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit	Ei poistoa	
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	Ei poistoa	

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot		
Rakennusten luovutusvoitot		
Muut luovutusvoitot	798	
Luovutusvoitot yhteensä	798	
Muut toimintakulut		
Kiinteistöjen luovutustappiot		
Osakehuoneistojen luovutustappiot		
Muut luovutustappiot		
Luovutustappiot yhteensä		
Muut toimintatuotot		

Liitetieto 14

Satunnaisia tuottoja ja kuluja ei ole vesi- ja viemärlaitoksella.

LIITETIETO 19

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET
2019

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 358,01	43 247,82	0,00	49 605,83
Lisäykset tilikauden aikana				
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Vähennykset tilikauden aikana				
Siirrot erien välillä		89 600,11		89 600,11
Tilikauden poisto	-2 733,06	-19 726,50		-22 459,56
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 624,95	113 121,43	0,00	116 746,38
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 624,95	113 121,43	0,00	116 746,38

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät raken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.			8 187 407,68	43 407,51	0,00	0,00	8 230 815,19
Lisäykset tilikauden aikana				24 103,43		526 359,77	550 463,20
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Vähennykset tilikauden aikana							
Siirrot erien välillä			436 759,66			-526 359,77	-89 600,11
Tilikauden poisto			-467 838,42	-16 775,41			-484 613,83
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	8 156 328,92	50 735,53	0,00	0,00	8 207 064,45
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	8 156 328,92	50 735,53	0,00	0,00	8 207 064,45

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistus- yht.yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1. Lisäykset Vähennykset Siirrot erien välillä	0,00	767 520,00	0,00	0,00	767 520,00
Hankintameno 31.12.	0,00	767 520,00	0,00	0,00	767 520,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	767 520,00	0,00	0,00	767 520,00

Jvk-,muut laina-ja muut saamiset

Jvk-lainasaami- set	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset osakkuus- ja muut omist.yht.	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1. Lisäykset Vähennykset Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	14 627,23
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	14 627,23
Arvonlennukset ja niiden palautukset Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	14 627,23

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Omistukset muissa yhteisöissä

Liitetiedot 22 -24

Osakkuusyhteisöt	Kaupunki omist.%	Konserni omist.%	Kuntakonsernin osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Yhteis- ja omistusyhteisyhteisöt					
Ylä-Savon Vesi Oy	11,04		898 380	561 320	35 890

Liitetieto 23

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset vesi- ja viemärlaitoksen osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöiltä:

Saamisten erittely	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
	Saamiset osakkuus- sekä muita yhteisyhteisöiltä			
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0	0	0	0
Saamiset yhteensä	0	0	0	0

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Liitetieto 25**

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

Oman pääoman erittely	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	6 342 186	6 342 186
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	6 342 186	6 342 186
Edellisten tilikausien ylijäämät 1.1.	1 711 269	1 670 787
Lisäykset		
Vähennykset		
Tilikauden yli-/alijäämä	165 686	40 482
Oma pääoma yhteensä	8 219 141	8 053 455

Liitetieto 30

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat vesi- ja viemärlaitoksen osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille:

Vieras pääoma	2019		2018	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		38 740		43 220
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		38 740		43 220
Vieras pääoma yhteensä		38 740		43 220

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Muut velat		
Liittymismaksut		
Muut velat	65 283	66 357
Muut velat yhteensä	65 283	66 357
Korottomat velat kaupungilta		
Lyhytaik.sisäiset muut velat	456 276	582 515
Korottomat velat kaupungilta	456 276	582 515

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	65 288	61 626
Palkkaperusteiset maksut	9 184	11 374
Eläkemenoperusteiset maksut		
Muut menojäämät		
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	74 472	73 000
Siirtovelat yhteensä	74 472	73 000

Vuoden 2017 lukuja on muutettu vastaamaan uutta erittelyä.

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Vesi- ja viemärlaitos	
	2019	2018
Jäteveden käsittelyn uudistaminen ja rakennustekniset muutokset ympäristöluvan mukaisesti 31.12.2021 mennessä	2 900 000	2 900 000
Vuotovesien vähentämisen toimenpiteet ympäristöluvan (ehto nro 8) mukaisesti 2018-2020	300 000	300 000

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT*Liitetieto 42*

Henkilöstön lukumäärä 31.12. (pl. työllistetyt)		
	2019	2018
Vesi- ja viemärlaitos	7	7
Yhteensä	7	7

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	338 417	325 270
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	78 375	93 575
Henkilöstökulut yhteensä	416 791	418 884